

Arantxa Iturbe: "Nerbio hutsa naiz, gauzak di-da egitea gustatzen zait"

E u s k a l H e r r i k o A s t e k a r i a

ARGIA

Erromatarrak Euskal Kostan

INPERIOAREN AZTARNAK AGERIAN

Anjeles Iztueta

"Unibertsitate legea zentralista da... ia-ia frankista"

ITZULIKA?

MAHAI JOKOA

Bizkaiaren ganeko 2.000 itaun-erantzun

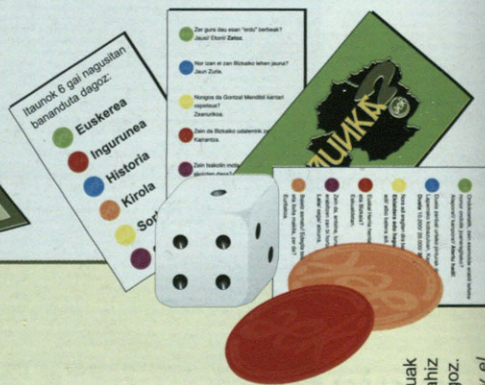
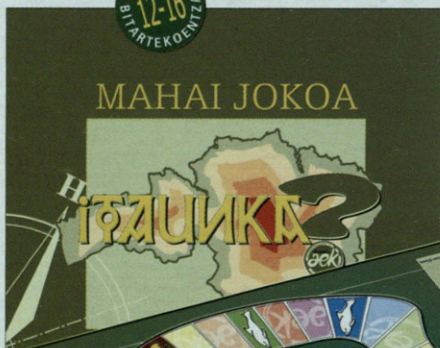

GAZTETXO eta HELDUENTZAT

Zer dakizu Bizkaiaz?

- Zeri esaten jako "ogigaztaia"?
 - Nor zan Martina Ibaibarriaga?
 - Zein da euskera hobe, Markina ala Zornotzakoa?
- 2.000 itaun, geure herrialdea olgetan ezagutzeko.

DNI / CIF

ENA / IFK

Eskaerea egiteko orria

Persona y teléfono de contacto

Harremanetarako, izena eta telefonoa

Dirección

Helbidea

Código postal

Posta kodea

Provincia

Probintzia

Forma de pago

Ordaintzeko era

Banku bidez (20 zenbaki)

Entidad bancaria

Bankuaren izena

*Informazioa aek-ren fitxategian gordeko da, babespekoa da eta interesatuak eskatu, aldatu edo ezabatu leike gura izan ezker. Beronen kontrola nahiz erabilera, Norberaren Datuak Babesteko Lege Organikoaren mende dagoz.
*Esta información se guardará en nuestro fichero, es confidencial y el interesado es libre de modificarla o cancelarla. Su control y tratamientos están sujetos a la Ley Orgánica de Protección de Datos de Carácter Personal.

BIZKAIKO aek
euskal herriko alfabetatze euskalduntze koordinakundea

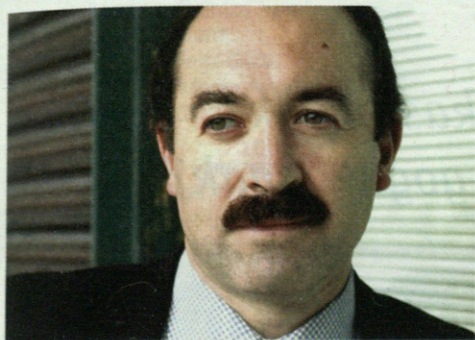
Salneurria: 5.000 pta./ 1.000 ogerleko/ 30,05 € (B.E.Z. barne)

Eskatu egizu zeure herriko aek-ren euskaltegian, edota:

• 94 415 52 57 edo 94 415 95 12 telefonoetan • Posta-e: idoia@aeknet.net • 94 416 65 55 faxa

Rellenar este impreso y enviar a la siguiente dirección
Eskari-orri hau bete eta bidali ondoko helbidera:
BIZKAIKO aek • Perro kalea, 1-5.a • 48005 BILBO

Argazkia: Arkeolan
Diseinua: antza S.A.L.

DANI BLANCO

■ **Juan Mari Juaristi: "Joseba Egibarren tesiak zutabe nagusiak izango dira alderdian"**

9

GARIKOITZ GARAIALDE

■ **Aldi baterako kontratuen erabilera bikoiztu da**

12

DANI BLANCO

■ **Arantxa Iturbe: "Nerbio hutsa naiz, gauzak di-da egitea gustatzen zait"**

30

JOXE LACALLE

■ **Kutxi Romero: "Ez dut nire burua ez naizenatzat hartu nahi"**

40

ORRIZ ORRI

Oihartzunak 5

POLITIKA

Euskal Politikaren Termometroa 6

Elkarrizketa: Juan Mari Juaristi.

Mikel Asurmendi 9

EKONOMIA

Aldi baterako kontratuen erabilera bikoiztu da.

Daniel Udalaiz 12

EUSKARA

Itsulapikoak hitz eske.

Lore Agirrezabal 16

GIZARTEA

Erromaren pausoa gure zilarrezko kostaldean.

Nagore Irazustabarrena 18

Elkarrizketa: Angeles Iztueta.

Mikel Asurmendi / Onintza Irureta 24

Elkarrizketa: Arantxa Iturbe.

Estitxu Eizagirre / Ixiar Eizagirre 30

KULTURA

Euskal Kulturaren Ezpalak 36

Zinealdea: Ikus-entzunezkoan industrialdea.

Jon Gurrutxaga 38

Elkarrizketa: Kutxi Romero.

Xabier Sagardia 40

Orain dela 30 urte

Pilar Iparragirre 43

ASTIA HARTUTA

Argitalpenak 46

Agenda 49

Bizia 50

Ihesi 51

Denborapasak 55

IRITZIAK

Politika: Denis Itxaso 8

Kultura: Gari Berasaluze 35

Azkena: Tere Irastortza 58

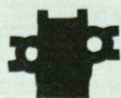
Eusko Jaurlaritzako Kultura Sailak
diruz lagundutako aldizkaria

Gipuzkoako Foru Aldundia

Kultura, Euskara, Gazteria eta
Kirol Departamentua

Argitarapen honen edizioko laguntzaile:

kutxa

zuri esker
gracias a ti

gizarte ekintza
obra social

Euskal Herriko kultur agenda

"Zer egin dezaket asteburuan?"

"Non eskaintzen dituzte antzerki ikastaroak?"

"Non eta noiz jotzen du nire talde gogokoenak?"

gureagenda
2001-11-21 Asteazkena

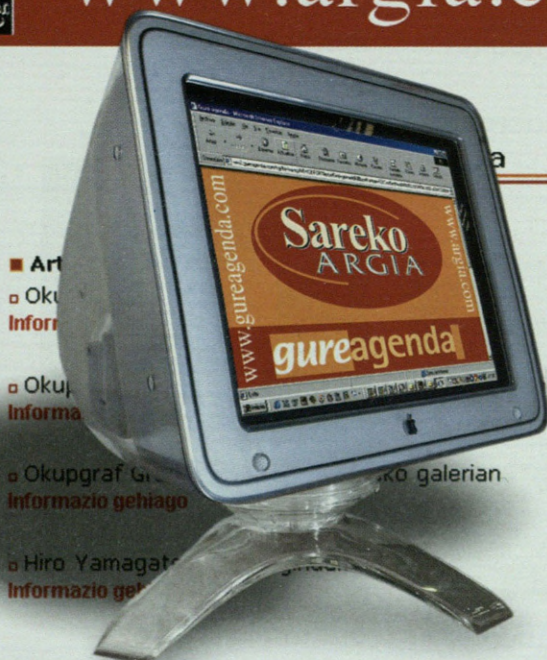
gure agenda
☐ Gure gomendioa
☐ Agenda egunez-egun
☐ Bilaketak
☐ Informazioa bidali
☐ Ohar eta iritziak
☐ Gure Agenda
☐ Kulturaren Aurkibidea

Bilaketa

☐ bilaketa aurreratua ☐

egunero

www.argia.com

INFORMAZIOA JASOTZEKO TRESNA

- Antzekia, dantza, musika, erakusketak, kontzertuak, lehiaketak, bertsolaritza, hitzaldiak, ikastaroak, literatura, jardunaldiak...
- 6 hilabeteko aurreikuspenak eta artxiboa
- Euskal Herri osoko informazioa

INFORMAZIOA EZAGUTARAZTEKO TRESNA

Zure informazioa "Gure Agendan" automatikoki agertzea oso erraza da:

1. "Informazioa bidali" tekla sakatu
2. Sarrera gakoa lortu
3. Informazioa bidali

ARGIA

■ Olle, Suediako "Norra Vasterbotten" egunkarian

JABEA: KOMUNIKAZIO BIZIAGOA, S.A.L.
 LEHENDAKARIA: Joxe Mari Irazusta
 ZUZENDARIA: Pello Zubiria.
 Kontseilu Editorialeko Arduraduna:
 Baleren Bakaikoa.
 Erredakzioa: Katixa Garate, Nagore
 Irazustabarrena, Onintza Irureta, Izaskun
 Jauregi, Xabier Letona.
 Maketazioa: Berdaitz Goia.
 Administrazioa: Marijo Aierza.
 Harpidetzak: Olatz Korta, Edurne
 Urruzmendi.
 Hedapena: Ixabel Bereziartua.
 Publizitatea: Iñigo Txintxurreta, Aloña
 Sorluze, Bego Zuza.
 Argazkiak: Alberto Elozegi.

HELBIDEAK

GIPUZKOA: Industrialdea, 15. 20160
 Lasarte-Oria. Tel.: 943 37 15 45. Faxak:
 943 37 34 03 (erredakzioa)/943 36 10 48
 (komertziala).

IPARRALDEA: Xalbardin baita.

64122 Urruña. Tel.: 559 47 60 00.

Faxa: 559 47 60 01.

NAFARROA: Gazteluko Plaza 44,
 3.eskuina. 31001 Iruñea.

Tel.: 948 22 22 85.

POSTA ELEKTRONIKOA:

Erredakzioa: kazeta@argia.com

Komertziala: komertzial@argia.com

WEB ORRIALDEA

www.argia.com

LEGE GORDAILUA: NA 80-1963.

ISSN: 0213-909X.

BATZORDE PAREKIDEA: 72562 E.

INPRIMATEGIA: Antza, S.A.L.

INFORMATIKA: A.S.P. Koop. Elk.

Harpidetza sariak:

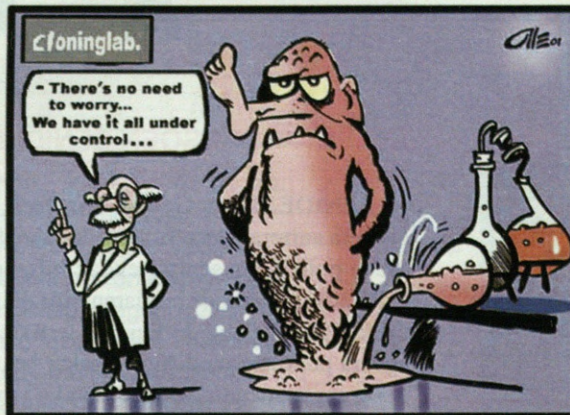
Hego Euskal Herria ...17.300 pta./104 euro

Ipar Euskal Herrian ...828 lib./126 euro

Espainia ...17.300 pta./104 euro

Beste atzerriak ...22.145 pta./133 euro

Airez ...34.600 pta./208 euro

-Kartelean: Klonazio laborategia.

-Bunbuiloan: Ez dago larritu beharrik... Dena kontrolpean dugu.

■ Turner, "The Irish Times" egunkarian

-Puzzlearen kaxan: Afganistan, milioi bat pieza, milaka arazo, ehunka armada...

KOMUNIKAZIO BIZIAGOA, S.A.L.
 Ametzagaiña Taldeko partaidea da

Hiruko Txikian

ZIRIKETAN

Darrai lotsa handirik gabe ustel erresuman. "El Mundo" Espainiako egunkariak duen Euskal Herriari buruzko aditu berezienak, Carmen Gurruchagak lehen-go astean argitaratutako kronika dugu horren adierazlea. Pentsamendu bakarraren eremuan iritzi sortze ustelak lanbide, ETako hainbaten arrastoa kokatu du Nikaraguako lurretan, frogatzat Arrasateko Pakito Arriaranen hilketa bortitza aitzaki. Nagusiaren zakurra legez idaztean lerdea dariola, hori izan da erakutsi duen ezaguera bakarra, ama eskola normalizatuan oinarritzko azterketa gaindi-

tuko ez lukeena baina bestalde jendartean ur fresko gardena bailitzan heda eta irentsiko dena, gehiengo zapaltzailea itxuratuz. Izan ere, bere arrakasta eta nagusjaren beharrak bat direnean erraza da edozein jardun, manipulatzeko dorpe nabarmen zozoenak ere ezkutuan geldituko denaren bermea baitu. Eta horrela doaz hedatzen eta finkatzen publiko arruntaren iritziak, egiari buruz itzulikatu ezin diren gezurrak. Martxa honetan, Euskal Herrian amonak haurtzaindegitan, bilobak aita, aitak haurdun, eta amak arrak

◆ JOXE MARI OSTOLAZA

T E R M O

TXANPONA

BOROAKO
TRANPA

Zornotzako Udaleko gobernu taldeak, EAJ alderdiak osatutakoak, Boroako zentral termikoa-ri buruz herri kontsulta deialdia egitea erabaki du datorren urtarrilaren 20rako. Emaizak ordea ez du proiektuan eraginik izango, Bizkaiko Aldundiak Udalaren eskaera onartu eta poligonoan onartutako erabilpen energetikoa bertan behera uzten ez badu. Deialdi hau Bizkaiko EAJko zuzendaritzak gaitzetsi zuen aurretik, "udalerriaren gainetik dauden" gaiak baitira. Herri mobilizazio ugari ere eginak dira aurretik. Zornotzako EAJk orain hartutako erabakia tranpa eta iritzi publikoaren aurrean zurrizko modua izan daiteke. Izan ere, Aldundiko, EAJko eta Eusko Jaurlaritzako arduradun nagusiak proiektuaren alde agertu dira erabat. Eta ez dute herriaren nahia kontuan hartuko, "arrazoi estrategikoak" argudiatuz. Zornotzako EAJk herriaren nahia errespetatu nahi badu, bide bakarra du: kontsultaren emaitza Boroako proiektuaren aurkakoa bada eta bere zuzendaritza politikoak errespetatzen ez badu, blokean dimititu beharko du. Duintasunagatik. Eta alkateak bere hitza bete beharko du: "urka nazatela" ●

◆ DANIEL UDALAITZ

ETXERAT, PRESOEN SENIDEEN
ERAKUNDE BERRIA SORTU DA

SENIDEAK eta Gureak elkarteek bat egin dute eta aurrerantzean Etxerat deituko da euskal preso politikoaren senitartekoak biltzen dituen erakundea. Erakunde berriaren ordezkarien esanetan, Etxeratek ez du Euskal Herrian bizi den egoera politikoaren diagnosi bakar bat, erakundeak pentsamendu desberdinetako jendea biltzen duelako; dena den, gatazkaren irtenbidea elkarriketan dagoela azpimarratu zuten eta ez bide polizialean. Karmen Galdeano abokatua izango da erakundearen lehendakari berria.

JOSEBA OLALDE

■ Gasteizen egin zen sorrera batzarra.

FRANTZIAR ERREAKZIOAREN ZAIN

AZKEN 15 egunetan bi jendarme larriki zaurituak izan dira, ustez etakideak diren pertsonak identifikatzera joan eta hauek tiroz erantzun dietenean. Ez ohi da izan hau etakideen jarrera eta badirudi lehen Frantziar epaituak izateko soinean zeramaten pistola orain erabiltzea erabaki dutela, preso armatuari beste bira bat emanez. Frantziako agintarien esanetan, polizi indarren jardura hipotesi hauetara moldatu beharko da aurrerantzean.

AZNAR ELKARRIREN AURKA

JOAN den hilaren 23an Gasteizen emandako konferentzia batean altxatu zuen erbia Xabier

Arzalluzek: Jose Maria Aznar Espainiako gobernuako lehendakariak preso zuzena egin zion elizako karguren bati, Elkarriren bake konferentzia bere sinadurarekin sostengatu ez zezan. Madrilen pertsonalki egindako presioa da, eta elizako goi mailako kargu bati adierazi zion bere sinadura emanez gero, elizgizon honek kudeatzen duen elkarteak ez zuela dirulaguntzarik jasoko. Beste pertsona ezagun askok, ordea, sostengua adierazi dio Bake Konferentziari, besteak beste, Joaquin Leguina sozialista, Iñaki Gabilondo, Santiago Carrillo, Joaquin Ruiz-Gimenez eta Jose Luis Sampedro.

500 ERTZAIN GEHIAGO IZATEKO
ESKAERA EGINGO DA

BARNE Sailak beste 500 ertzain gehiago

B A H E A

- ETA Ertzaintzaz "Le Journal du Pays Basque" egunkariari bidalitako bere azken komunikatuan: "Uniformearen koloreari begiratu gabe Guardia Zibila eta Espainiako Poliziarekin osagarritasunean, ordezkatzeko lanetan eta lankidetzan Esuskal Herriaren alde borrokan ari direnen aurka aritzen den heinean, aurrerantzean ere bere zigortze eta zantapaketa lanaren arabera izango da ETArekin aldetik jasoko duen ordaina".
- ELAko Jose Elorrieta: "Guretzat, LABekiko jardura bateratua ez da lan hipotesia jada".

LUZAPENAREN PRESIOPEAN NEGOZIATZEN

Madril ari da markatzen Kontzertuaren negoziazioaren erritmoa, eta horren adibide bere garaian presio osagai gisa erabilitako luzapenaren mehatxua gauzatu izana. Negoziazioaren ateak zabalik dira oraindik, baina emaitza positiborik ezean, alde batek bere bidea ezagutarazi du, beste aldearen iritzia kontuan hartu barik: teorian itun izaera duena bideratzeko borondate keinu ezin eskasagorik ezin topa negoziazioaren azken orduetarakoan. Madrilo presioaz gain, enpresarien zenbait gunetatik etorritakoa ere jasan behar dute Jaurilaritzak eta hiru diputazioek.

izatea eskatuko die Estatuko segurtasun agintarie. ETak ertzainen aurka egindako azken atentatuen ondoren, Ertzaintzak bere jardura segurtasun handiagoz burutu dezan egingo da eskaera hau. Gaur egun 7.500 ertzain daude eta eskaera onartuko balitz 8.000 lirateke. Hauetako asko, Erandion 2003rako amaitu nahi den Ertzaintzaren zen-tru nagusienean izango dira, 1.800 bat, 'Kale Gorrian' aldizkariak bere urriako zenbakian jakitera eman zuenez. 270.000 metro kuadrokoa den kuarter honetan 16.000 pezeta (96,16 milioi euro, 630,78 milioi libera) inbertitu ei dira jadanik.

**BAINA, ZER
ARRAIO
GERTATZEN DA
HEMEN?**

BAKEA ORAIN ELKARTEAK BAKE ALMANAKEA KALERATU DU

BAKEA Orain talde bakezaleak poema, marrazki, argazki, artikulua, ipun eta beste zenbait espresio erabiltzen ditu 2002. urterako prestatu duen almanakean. "Almanakea, gure arteko harremanak okertu ez daitezen, bestela ere nahikoa hondatuak daude eta" titulupean ideologia desberdinetako 29 pertsona ezagunen lanez osatua da liburua: Paco Aliseda, Rober Garay, Juan Armentia, Edorta Jimenez, Julio Flor, Fernando Maura, Eva Forest, Alvaro Bermejo, Iñaki Ezkerra, Felipe Juaristi eta Andolin eguzkitza haien artean.

■ Nicolas Redondo.

IZPIAK

Nicolas Redondo eta Jose Maria Benegas Xabier Arzalluz eta Iñigo Urkullurekin mintzatu dira Euskal Herriaren egoeraz eta PSE-EE eta EAJren arteko harremanaz. Bi alderdien buruzagi nagusiek urtebete zeramaten aurrez aurre elkarrekin berbetan aritu gabe. Bilera emankorra izan ei zen, baina gaurkoz egoeraren ikusmolde oso deserdinak dituzte.

Alvaro Amman Jaurilaritzako Garraio eta Herrilan sailburuak tinkotasunez gogorazazi dio Ezker Batuari Euskal Y proiektuari buruzko eragin-deklarazio berri-rik ez dela izango, aldaketa-rik balego, egindako proiektuaren gainean egin beharko litzatekeela.

EITBren aurrekontuak onartu ditu, bere Administrazio Kontseiluak EAJ, EA, Ezker Batua eta Batasunako botoekin. PSE-EEK eta PPK aurka bozkatu dute, eta EAJri galdegin diote Batasunari emandako ordainda zein izan den.

■ EITBren egoitza.

• Nekane Jurado, ezker abertzaleko ekonomilariak 'Gara'n: "Kupoa gaur egun bezala mantenduko balitz EAJ nahiko gaizki geratuko litzateke, baina ordain gisa agian transferentzia batzuk jaso ditzake. Dirudienez negoziazioak testeinguru horretan ematen ari dira, ez Kontzertu burujabeago bat egiteko, orain dagoenaren zerbait salbatzeko baizik. Arauak egiteko ahalmena gaur egun dagoen bezala geratzen bada eta gainera Kupoak gora egiten badu, atzerapausoa litzateke. Berdin geratzea ere atzerapausoa litzateke, azken 20 urteetan ezer ez dela aurreratu esan nahiko luke eta".

Formula agortuetatik berritzaileetara

Eta arrazoa edukitzeaz zalantza daukaten pertsonen alderdi bat eratuko bagenu? Ba, gaur egun, hori izango litzateke nire alderdia. Albert Camusek egindako aldarrikapen honek nahiko ondo azaltzen du euskal militante sozialista askoren egoera. Izan ere, maiatzaren 13ko hauteskundeetako emaitzek nahiko garbi utzi zuten, orain arte erabilitako formula politiko guztiek ez dutela balio izan alde aurretik proposatutako helburu politiko nahiz elektoralak lortzeko. Euskal politikak bizi duen nahaste-borrastea konpontzeari ekiteko ordea, alderdi politiko sendoak behar dira, proposamen argiak, proiektu konkretuak, argudio indartsuak erabiltzen dituzten alderdiak alegia. Gainontzekoek ez dute etorkizunean parte hartuko. Eta konbentzimendu horrekin, zalantzak argitzea bilatzen duen konferentzia politiko bat burutu nahi du PSE-EEk negua bukatu baino lehen.

KONFERENTZIA horren aurrean, batzuek eta besteek erakutsitako borondateak eta jarrerak, betidanik aurrez aurre egon diren sozialista bizkaitar edo "obrerista" delakoek, gipuzkoako sozialistekin mantendu izan duten erronkaren ikuspegitik begiratu dituzte hainbat kazetari eta iritzi emailek. Alderdi barneko eztabaida erreferentzia horietan kokatuko balitz ordea, ez litzateke berria izango, eta egoera horretatik irteteko, sozialistek erabili izan ohi duten formula integraztaile eta kontsentsuatu batera iristea espero behar izango genuke. Bestalde, formula horrek, barne kohesioaz gain, kanpora begira ahulezia nahiko nabarmena ekarri dio

Alderdi Sozialistari, posizio eklektikoetan oreka bilatu behar izan baitu, eta horrek determinazio eta indar falta handia suposatu izan diolako. Baina, nire iritziz, tentu honen izaera ez da hori, ondoren esplikatuko ditudan arrazoiengatik:

Lehenik eta behin, PSE-EEko hainbat buruzagik gero eta argiago ikusten dute euskal gizarteak ez dituela arau politikoak eta marko juridikoak sakralizatzen, hau da, izaera politiko duen arazo baten aurrean, beharrezkoak diren tresna politiko eta juridikoak erabili beharko direla, nahiz eta pauso horrekin batera, indarkeriaren gaitzespen tinkoa egiten jarraituko duten. Beste modu batera esanda, PPK euskal sozialistei eragiten dion presio politikoaren aurrean, alderdiaren aurrera pausoak defen-

datu ahal izateko, bortizkeria egundoko indarrez gaitzesten (inoiz baino gogorragoa izan behar du esparru horretan) jarraitu behar du. Era berean, abertzaleek PSE-EErekiko eragiten duten presio politikoaren aurrean, inoiz baino malgutasun eta eskuzabaltasun politiko handiagoa erakutsi behar du. Indarkeriaren eta arazo politikoaren planoak desberdintzea azken finean, eta plano horietan zentralitate esparru bat betetzea.

BIGARRENIK, sozialisten baitan burutzen ari den eztabaida honen beste ezaugarri nagusi bat da inork ez duela EAJ-

rekin Eusko Jaurlaritza eta Foru Aldundiak gobernatzeko estrategia huts bat planteatu, aintzinean ohi zuen bezala. Aitzitik, orain bukatutzat eman litekeen azken apustu politiko honen emaitzek ikasketa bat balio izan badute, berdin gertatu da iraganeko paktismoaren formulak eman zuten etekinekin, azken finean, Eusko Jaurlaritzari sekulako oreka eta estabilitatea eskaini bagenion ere, egia da baita ere, Legebiltzarrean 19 eserleku izatetik, 1994ean 12 izatera pasa ginela estrategia hura jarraituz. Beraz, oraindik ere akordio tripartitoak berregitea eskatzen dutenak (Bizkaiko ezker aldean batez ere) izan badira, baina beraien helburua boterea berreskuratzea besterik ez litzateke izango, eta ez sakoneko arazoei konponketa bat emateko estrategia proposena izan daitekeelako.

Azkenik, barne eztabaida honek duen garrantzia, Alderdi Sozialistak ETArek eskutik egun bizi duen eraso iraunkorarekin zerikusi handia du, batez ere zine-

gotzien kasuan. Izan ere, zinegotzi askok ez dute inoiz bere burua hain baimenduta ikusi, zilegitasun osoz, jarrera politiko ausartagoak defendatzeko. Egunero bizia arriskuan jartzen duen pertsona bati, gutxien axola zaiona delako Alderdiak eskatu ahal dion disziplina apurtzea, eta horrekin batera, bere etorkizun politikoa arriskuan jartzea. Datozen Udal eta Foru hauteskundeetan zerrenda elektoralak osatu ahal izateko, Alderdiaren baseek proiektu ausarta eta aurrerakoia exigituko diote zuzendaritzari, eta ez bakarrik bizkartzain gehiago. Norbanakoen mentalitateetan ematen ari den matxinada horrek ekar dezake azkenean Euskadiko Alderdi Sozialistaren sako-neko hausnarketa ●

ALBERTO ELOSEGI

Denis Itxaso
Politologoa eta PSE-EEko kidea

"Datozen Udal eta Foru hauteskundeetan zerrenda elektoralak osatu ahal izateko, Alderdiaren baseek proiektu ausarta eta aurrerakoia exigituko diote zuzendaritzari, eta ez bakarrik bizkartzain gehiago"

J U A N M A R I J U A R I S T I

ETak Beasainen hildako bi ertzainen osteko atsekabea airean zela eta polizia honetako sindikatuak Javier Balzarekin seguritatea bermatzeko bileran zeudenean bildu ginen EAJko GBBko presidentearekin. EAJren estrategiak tinko jarraituko duela adierazi zigun.

“JOSEBA EGIBARREN TESIAK ZUTABE NAGUSIAK IZANGO DIRA ALDERDIAN”

DANI BLANCO

■ “ETA da Batasunak duen etsai politiko handiena. Bere munduan ere, gero eta jende gutxiagok ulertzen du”.

Ana Isabel Arostegi eta Javier Mijangos ertzainak hiltzean, ETak Ertzaintza bere jomuga nagusien artean sartu duela berretsi da. Zein da zure balorazioa?

Hasteko, hauxe azpimarratuko nuke: ETak bere jardueran mendekua sartu du. Ertzaintzaren aurka eraso eginez herriak sorturiko poliziaren aurka ari da ETA. ETak ez du onartzen herriak aukeratutako poliziak berari aurrea egitea. Ertzaintza ETaren helburu nagusia izatera pasa da; Euskal Herriaren izenean, bere hitzetan. Oraingoan ETak beste pauso bat eman du, latza. Izan ere, batetik, Batasuna alderdiaren diskurtso politikoa ezerezean utzi du, eta bestetik, maiatzaren 13an euskaldunok eman genion ikasbide

hartatik -bai ETari bai Madrilako Gobernuari- ETak ez duela ezer ikasi erakutsi du. ETA da Batasunak duen etsai politiko handiena. Ezker abertzalearen munduan ere gero eta gutxiagok ulertzen ditu ETaren iragarpenak eta hilketak.

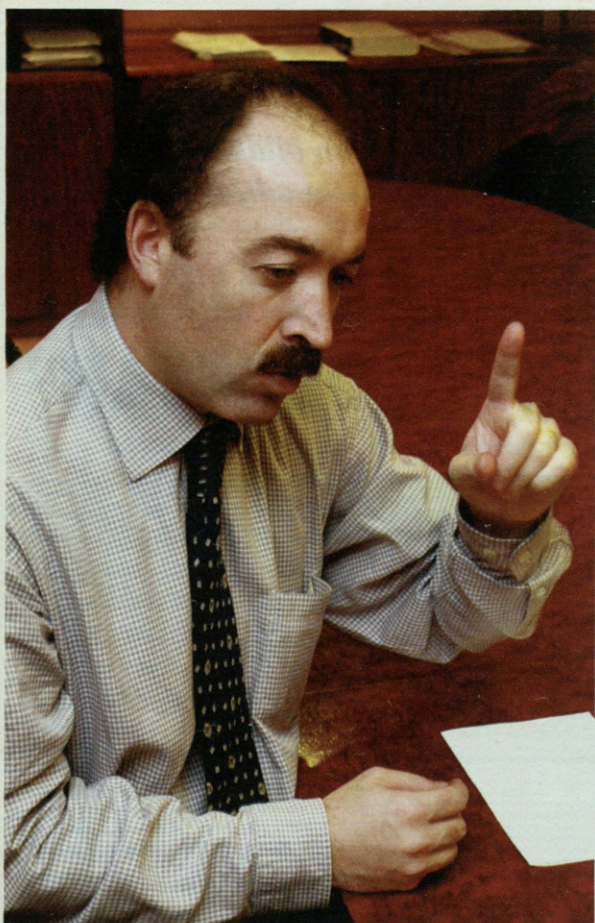
■ **ETak Ertzaintzaren sindikatuak eta Javier Balza sailburuaren arteko nolabaiteko krisia eragin du. Zer iritzi duzu sindikatuen jarreraz?**

Sindikatuak bultzatu duten eztabaida ez zait eraginkorra iruditzen, aitzitik, gaiztoa eta zitala da. Ertzaintzako sindikatuak mahai gainean jarritako eztabaida ez da beste ezein estatuan gertatzen, ez beste inongo polizian ere.

■ **Zergatik gertatzen da, ordea?**

Bada, prentsak eta zenbait sektore interesatuk sindikatu batzuen salaketei

aparteko oihartzuna ematen diotelako, oihartzun horiek euskal autogobernuaren zutabeetako bat mintzea eta iraintzea helburu izaki. Hemen inork ez du ehunetik ehunean seguritatea bermatzerik, inork ez; ez hemen eta ez beste inon. Egingo dira ahalegin guztiak, baina aitor dezagun denok ezinezkoa dela ehuneko ehunean gizartearen seguritatea bermatzea. Beraz, hortik haratago doazen kritikak ez dira bidezkoak. Sindikatu hauei -beren ertzainkideek bizi duten drama gogorra ulertuta ere- barne sailburuarekiko erakutsitako jarrera kritiko hori, ea gizarteak haiengandik espero duena ote den, gogoeta dezaten eskatuko nieke. Galde diezaioten beren buruari ea beren jarrera horrekin Ertzaintzaren benetako maila ematen duten.

DANI BLANCO

■ “Herriak sortutako Ertzaintza izanik, herriak nekez ulertuko du ertzainak hiltzen ETA Euskal Herriko askatasunaren alde ari dela”.

■ **Lizarra-Garaziko Akordioa gauzatu zen arte ETAk ez zuen Ertzaintzaren edozein kiderik hiltzen. Orain bai, ordea. Datu berria da.**

Hori ez da guztiz horrela ere. Lizarra-Garaziko Akordioa gauzatu baino lehenago, guk ertzain eta alderdi kideak lurperatu genituen ohore osoz. Joseba Goikoetxea duela 8 urte hila eta duela sei Montxo Doral. Hilketa haiek, beste ertzain hildako batzuk ahaztu gabe, Ertzaintzaren aurkako eraso zuzena izan ziren. Egia da, Beasaingo atentau honek badu plus bat, hau da, informazio zerbitzuetako kideen aurka jotzeaz gainera, ETA Ertzaintzaren kolektibo osoa erasotzera pasa da. Horrek aldaketa bat dakar: ETAk izua areago zabaldu nahi du, argi eta garbi. Baina, herriak sortutako ertzaintza izanik, herriak nekez ulertuko du ertzainak hiltzen ETA Euskal Herriko askatasunaren alde ari dela. ETA amildegi baten

barrena sartu zen aspaldi eta ezker abertzalea berekin darama norabide ulerkaitz horretan.

■ **Zure alderdira etorriz, Emilio Guevarak EAJko buruzagitzaren aurkako adierapen zorrotzak egin ditu berriz ere. ETAk EAJko sektoreen arteko ezberdintasunak areagotzen ditu, antza.**

Emilio Guevara EAJko kide soil bat besterik ez da, eta bera bezala, bakarren bat ere bada Gipuzkoan. Hauek beren burua desprestigiatzea baino ez dute lortzen, ez ditugu aintzakoztatzen hartzen. Nik ez dut onartzen Emilio Guevara sektore baten ordezkaria bezala agertzea, bere atzetik inor ez dagoelako. Sektore ezberdinen arteko itxurazko parekatze horrekin EAJren baitan dagoen elkartasuna haustea bilatzen du Guevarak. Pertsona hauek alderditik kanpoko indar batzuei hauspoa ematen diete, gure artean eta errealtatean ez dauden

ezberdintasunak irudikatuz. Bai beraiek bai espainolek badakite, presioak presio, EAJk indartsu jarraitzen duen neurrian kapaza dela bere norabidea mantentzeko. EAJ gero eta indartsuago agertu da herriarekiko duen konpromisoa hezurmamitzeko eta bere estrategia gauzatzeko leial agertu ere bai.

□ **“Nik ez dut onartzen Emilio Guevara sektore baten ordezkari bezala agertzea, bere atzetik inor ez dagoelako”**

EAJk 2000ko urtarrilean bere penezia politikoa onartu zuen batzar politikoa berezian, barne erakunde guztiek aho batez onartua. Horren gauzapena Ibarretxe Kursalean agertu zuen egitasmoan datza. Hau da, giza-eskubideen errespetuan oinarrituta, autodeterminazioaren aldeko eskubidea eta, eraikuntza naziona-

la eta soziala gauzatzea dira gure helburuak. Eusko Jaurlaritzak oinarri hauetan eraiki nahi du bere politika eta EAJk bere hautesleekin daukan konpromisoa norabide horretan bete egingo du.

■ **Xabier Arzalluzen ordezkaria EBBko buruzagitzan Joseba Egibar izaki?**

Eztabaida hori ez da alderdian planteatu oraindik. Emilio Guevarak Egibarren aurka esandakoa astakeria iruditzen zait. Joseba Egibarrek herri honetan bakearen alde egin duen saiakera ez da behar bezala eskertua eta aitortua izan. Josebaren ekarpen eta sakrifizio pertsonala kontuan harturik, etorriko da hori gauzatzeko garaia. Ni oso hurbil sentitzen naiz Joseba Egibarren tesiengandik eta berauek alderdiaren zutabe nagusietako bat izango dira etorkizunean, ez daukat dudarik.

■ **Lehendakariaren egitasmoa aztertzeraz paseaz. Berriz ere, oso urrun gaude balizko bake-prozesu batetik. Baduzu esaterik zein unean gauden?**

Lizarra-Garaziko Akordioa bake saio baterako bidean gauzatu zen. ETAk ordea, EAJk eta ezker abertzaleko munduarekin landutako harremana eta konfiantza hautsi egin zuen. Hausketak hor dirau eta ETAk gogoeta serio eta sakona egiten ez duenez gero, berak ozenki bul-tzatzen omen duen batasuna gero eta urrunagoa dago batasuna izatetik. Ezker abertzalearen baitan dabil-tzan alderdi eta sektore politiko ezberdinen arteko zatike-ta gero eta handiago bihurtu du ETaren jarduerak. Su-etenak Lizarra-Garaziko Akordioari hauspoa eman zion, herriko sektore abertzaleek izugarritzko babes-a eman zioten, baina akordioak sorrarazita-ko ilusioa ETak zapuztu zuen. ETak herriaren jabe eta egia bakarraren adie-razle gisa agertu nahi du, baina eskema

hori aldatzen ez duen bitartean jai dauka. Herriak ETari bizkarra eman dio dagoeneko, eta herria bere inguruan dabilen aukera politikoari bizkarra ematen ari zaio gero eta nabarmenago.

■ **ETA beste ziklo luze batean sartu eta epe motzera ez dela su-etenik izango pentsa daiteke, beraz?**

Ez da erraza iragarpenik egitea, nik ez nuke eperik aipatuko. ETAk borondate soilez hartzen ditu bere erabakiak, nor hiltzen duen bere borondate soila da. Bere desprestigioa gero eta handiago da

□ **“Herriak ETArri bizkarra eman dio jada, eta bere inguruan dabilen aukera politikoari bizkarra ematen ari zaio gero eta nabarmenago”**

ordea, herri honek ETA bere lekuan jarriko du denbora luze baino lehen. ETArekin jarduerak luzerako edo motzerako izan, guk tinko jarraituko dugu gure aldarrikapenetan, lehendakariak esandako bidetik.

■ **ETak su-eten berri bat erabakiko balu?**

Beste su-eten bat etortzen bada ondo etorria. Baina, jakina, gauzek aldatu beharko lukete. Konfiantza maila jaitsi da, harremanak apurtu dira, eta ETak ezin du inola ere lehen egin zuena errepikatatu, hau da, alde bakarreko su-etena eman bere erabakiz eta gero su-etena bertan behera utzi alde bakarreko bertsioa azalduz. Alegia, ETak ezin du bere alde-tiko interpretazioak egin eta errugabe agertu mundu guztiaren aurrean. Beste su-eten posible bat gauzatzeko bere jarraia hori aldatu beharko du guztiz.

■ **EAJ eta Batasunaren arteko harremanak mantentzen al dira?**

Ez. Eta mantendu beharko lirateke, ez delako ona elkarren berri ez izatea. Baina, testuinguruak eta tarteak dira, eta gaur egun harremanik gabeko tarte batean gaude.

■ **Bi aldeen jarreraren ondorioa al da, edo alde bakar batena?**

Bi aldeen arteko kontua da. Su-etena hautsi arte elkarrekin egindako lana porrota izan zela onartu genuen bi aldeek. Ez genuen ahalmenik izan ETA geldirik mantentzeko, beraz, porrota konstatazio bat izan zen; alde bakoitzak besteari errua leporatuz, jakina. Elkarlana bertan behera gelditu zen garai berriak etorri bitartean. Baina, gauza bat argi gera bedi, lanerako eta iritzi trukaketarako zegoen ilusioa hirugarren eragile batek zapuztu zuen, ETak alegia. Eta ETak edozein elkarlan posiblea zapuzten segitzen du gaur egun. Ezinezkoa da ilusioa eta interesa jartzea ETak dena izurratzen badu. ETak herri honetako ordezkarioi iseka egiten digu.

■ **Herri kontsultaren aukera bizirik mantendu ote daiteke egoera horretan? Legealdi honetan?**

Herri kontsultaren aukerak tinko jarraitzen du. Momentu politikoak aginduko du noiz egingo den. Horrelako pauso bat hartzeko ahalik eta babes gehiena jasoko lukeen unea beharrezkoa ikusten dugu; momentu horren bila goaz. Nire inpresioa da -neurea- kontsulta legealdi honetan gauzatzeko dela. Politikak gainontzeko faktoreei gainera hartzeko garaia da, politikoena da herri honetara bakea ekartzeko erantzukizuna. Herri kontsulta bideratu behar da bakea ekartzeko eta euskaldunok geure etorkizuna erabakitzeke esparrua prestatzeko. Ezin daitekeena da epe laburrerako ikuspegi batetik jardun, dena berehala egin daitekeen ustean. EAJk epe motzeko politikak soberan daude la berretsi nahi du aldi berean.

■ **“Lizarran zeuden lau alderdietatik hiru Eusko Jaurilaritzan daude, EAJ, EA eta EB. Kanpoan dagoen bakarra Batasuna da”.**

■ **Lizarrako Akordioaren antzeko aukera epe motzera ez dela etorriko ikusita, aztertu al duzue PSE-EErekin akordioak gauzatzeko aukera gober-nagarritasuna mantentzeko?**

Aukerak daude, baina akordiorik ez gauzatzeko posibilitateak ere bai. Aukera sortzen bada, aurrekontuetara mugatuko da soilik. Baina aurreko garaia aipatu duzun ez gero, haxe gogoratu nahi dut: Lizarra-Garaziko Akordioan zeuden lau alderdietatik hiru Eusko Jaurilaritzan daude, EAJ, EA eta IU-EB. Kanpoan dagoen bakarra Batasuna da. Akordioaren bilera haietan Alderdi Sozialista sartzeko saiakera egin zen. Saio hartan denok ados ginen, hori lortzeko kapaz izan bagina izugarritzko aurrerapausoak ezagutuko genituen gaur egun. Ez genuen lortu, baina, hala ere, guk bidean segitu genuen, eta onura ekarri genion herri honi. Esparru hura zabaltzeko aukera egon bazegoen, denbora kontua zen, ETak zapuztu zuen aukera. Gaur, berriz ere, abagune edota esparru hura zabaltzeko aukera errepikatuko balitz ongi etorri bedi. Baina, kontuz, ez ditzagun akordio mota hori eta Jaurilaritzan nahiz Foru Aldundietako aurrekontuetan izan daitezkeen akordioekin nahastu.

◆ **MIKEL ASURMENDI**

■ **“Herri kontsultaren aukerak tinko jarraitzen du. Momentu politikoak aginduko du noiz egingo den”.**

Euskal Herrian soldatapean dauden hirutik bat aldi baterako kontratuarekin ari da. Geroz eta gehiago emakumeek jasan behar dute aldi baterako kontratuen aukera. Horiexek BBK Fundazioko Gaztelanbideanek osatutako txostenetik ateratako ondorioetako batzuk.

ALDI BATERAKO KONTRATUEN ERABILERA BIKOIZTU DA

■ Geroz eta gizon gutxiagok du aldi baterako kontratua, eta geroz eta emakume gehiagok.

Soldatapeko hiru langiletik batek aldi baterako kontratua dauka, eta emakumearen kasuan are nabarmenagoa da. Emakumeen langabezi tasak gizonenak baino altuagoa izaten jarraitzen du; hala ere, zenbait kasu eta sektoretan gizonetako baino txikiagoa da emakumezko langabezi tasa. Horiexek BBK Fundazioko Gaztelanbideanek enkarguz egindako ikerketaren ondorio batzuk dira.

Azterketa hori, "Lana Euskal Autonomi Erkidegoan", Alfonso Perez Argote irakasleak zuzendu du, eta bere helburua EAEko lan merkatuaren ezaugarri nagusiak

ezagutzea da. Diotenez, lehenik, merkatu horretako aldagarri nagusien bilakaera ezagutu nahi izan dute, eta, aldi berean, bilakaera horrek eta Espainiako

□ 25etik 54ra bitarteko pertsonen artean gora doa, aldi baterako kontratuen erabilera

lan merkatuaren bilakaerak dituzten ezberdintasunak eta antzekotasunak. Bigarrenik, EAE osatzen duten herrialde historiko bakoitzeko bilakaera aztertu nahi izan dute. Hirugarrenik, eskualde-

tako esparruraino iristen dira herrialde historiko bakoitzaren barruan kokaturik, honela, gaurko egoeraren ahalik eta deskribapen zehatzena egin ondoren, lan merkatuaren arloan EAEan dauden gune geografiko arazotsuenak atzemateko.

ALDI BATERAKO KONTRATUAK EMAKUMEENTZAT.

Azterketa horren arabera, 1987tik 2000ra bitartean, bikoiztu egin da aldi baterako kontratuen batez bestekoa, eta soldatapean dauden %16 izatetik %32 izatera igaro da. Gizonezkoak geroz eta gutxiago dira aldi baterako kontratuekin,

■ Gazteen laneratzea Bizkaian

Izen horrexe duen inkesta bat egin du BBK Fundazioak Gaztelanbidean eskutik. Lan horren helburu nagusia Bizkaiko gazteak lan merkatuan barneratzeko erabiltzen dituzten prozesuak ezagutzea da. Beraz, gazteen eta lan merkatuaren arteko egoera aztertu eta lotura horretan zein alderdik eragiten duten ikertu nahi da. Gainera, lana lortu duten gazteek zer-nolako prozesua burutu duten jakiteko bidean sakondu nahi da, eta zein den lortu nahian dabilzanek daramaten prozesua.

Horretarako, 21 eta 29 urte bitarteko 1.200 gazteren artean egin du inkesta, lan merkatuan barneratzeko arazoei buruzko diagnosia egiteko egokienak direlakoan. Inkesta luzea eta zehaztasun handikoa da, besteak beste, familiaren abiapuntua, ikasketa maila eta ikasketak egin bitartean izandako lan esperientzia

aztertuz. Ezaugarri horiek lanpostu bat lortzeko xedez erabilitako baliabide eta mekanismoetan eta lortutako lanpostuaren ezaugarrietan eta mailan, zenbaterainoko eragina duten jakin nahi da.

Inkestan bildutako gazteen erdia baino gehiago soldatapean dago (%51,3). Bigarren multzo garrantzitsua lan bila dabilen langabeena da (%38,8). Hirugarren multzoa, berriz, bere kasa lanean ari diren gazteena da (%5,7). Horien ondoren, langabeak izan arren lan bila ez dabilzanak (%2,8) eta familiako lanetan laguntzen dutenak (%2) daude. Lortutako emaitzak, inkesta egin dutenen ustez, interesgarriak dira, eta are oso interesgarriak ere badirela esan daiteke sustapen jarduera publikoetan nahiz pribatuetan edo gazteak laneratzeko jarduerak bultzatzeko ahaleginetan aritzen direnentzat ●

eta, aldiz, emakumeak geroz eta gehiago. Aldi baterakotasun hori gutxitu egin da 16 urtetik 24 urtera bitartekoen artean, eta goraka doa 25etik 54ra bitartekoen artean. EAEn nahiz Espainiako Estatuan bikoiztu egin da aldi baterako kontratuen batez bestekoa, eta hiru langiletik bat honelako kontratuarekin ari da. Kontratu mota honekin lanean ari direnen artean, gaur egun, gehienak gizonezkoak dira, baina geroz eta gehiago nabari da kontratu mota hori emakumeen kontrataziorako erabiltzeko joera.

Txostenean ageri denez, 2000. urtean Arabak izan du emakumearen kontrata-

zio tasarik handiena, eta txikiena, berriz, Bizkaia; Gipuzkoa, berriro ere, tartean gertatu da. 1986tik 1991ra bitarteko ekonomia susperraldiak hiru herrialdeetan onura handia ekarri zuen emakumearen kontratazioaren arloan. Eta 1992-1993 urteetako krisiaren ondorioz galdutako lanpostuek eragin handiagoa izan zuten gizonezkoen artean, nahiz eta Gipuzkoan bi kolektiboak gertatu ziren nahiko erasanda. Azkenik, 1994-2000 urteen bitarteko enplegu hazkundea bi sexuen onerako izan da, herrialde historiko bakoitzean eragin ezberdina izan badu ere.

1993. urteaz geroztik etengabe egin du gora aldi baterako kontratuak erabiltzeko joerak, eta gaur egun soldatapeko langileen %29,5i eragiten dio; ehuneko hiru puntu igoz azken zazpi urteotan. Araban dago kopuru txikiena: %16,8. Gipuzkoan eta Bizkaian, berriz, %31tik gorakoa da. Bestalde, Gipuzkoan, 1993. urtean aldi baterako kontratuen kopurua %21ekoa izanik, 1997ra bitartean bikoiztu egin zen, eta %43ra iritsi zen, nahiz eta gero, ziurrenik 1997ko lan arloko erreforma ezarri izanaren ondorioz, berriro behera egin zuen.

Eskualdeka, mugarik gabeko kontratuen kopuru handiena, %70etik gorakoa, Gorbeia inguruneak, Plentzia-Mungiak eta Arratia-Ibaizabalek dute. Eta, bestalde, aldi baterako kontratuen presentzia nabarmenena Arabako bailaretan, Arabako mendialdean, Gernika-Bermeon eta Markina-Ondarroan kokatzen da; hain zuzen ere, nekazaritza eta arrantza arloko jarduerak garrantzi handia duten eskualdeetan. Kontraturik gabeko soldatapeko emakumeen kopurua (%12) sei aldiz handiagoa da gizonezkoena baino (%2). EAEn kontraturik gabe lanean ari diren langileen %80 emakumeak dira.

LANGABEZIA: EMAKUMEEN ARTEAN HANDIAGOA. Azken hogeita bost urteetan langabeziaren tasak gorabehera handiak izan ditu EAEn. Azterketak honelako datuak ematen ditu: lehen epealdian (1976-85), langabeziaren tasa 20 puntu igo zen, krisialdi larri eta luzea izan zen; bigarren epealdian (1986-91), langabezia 5 puntu jaitsi zen, nolabaiteko errekupeazioa egon zen; hirugarren epealdian (1992-93), langabezia 6 puntu igo zen, krisialdi sakon eta laburra izan

www.kaixo.com

■ Noizko benetako estatistika nazionalak?

Ez da, ez, lehenengo aldia orri hauetan horrelako zerbait eskatzen duguna. Eta, ziurrenik, ez da azkena izango. Euskal Herriko edozein arlori buruzko estatistikak edo gizarte arloko datuak ematen direnean, betiko hutsune berbera aurkitzen dugu: gaur egun, ez dago inolako euskal erakunderik -hizkuntzaren arloko Euskaltzaindia izan ezik- Euskal Herri osoko errealtateari buruzko estatistikak, azterketak edo ikerketak eskaintzeko. Egiten diren guztiak azterketa edo ikerketa partzialak izan ohi dira, herrialde bakoitzari edo gehienez ere EAERI edo Nafarroari dagozkionak. Orri hauetan beraietan ikus dezakegunez, BBK-k egiten duen azterketa hori EAEko lan merkaturari atxikitzen zaio. Noiz edo noiz, esaterako, Euskadiko Kutxak euskal ekonomiari buruz egiten duen urteko azterketan, Hego Euskal Herria hartzen da azterketarako esparru gisa. Enpresa pribatuei, agian, ezin zaie horrelako ahaleginik eskatu. Eta gaur egungo egoera politikoan Euskal Herriak hiru administrazioetan zatiturik jarraitzen du, eta horietako bakoitzak ez ikusia egiten du, bere lurralde mugatutik ateratzeari muzin eginez. Egoera horrek irauten duen bitartean, oraingoz, lan hori bere gain har lezakeen erakundea Udalbiltza izan liteke, nahiz eta horretarako elkartasuna, giza baliabideak eta dirua behar diren. Baina horretan borondate politikoa nagusitzen da. Balego, ederki! ●

zen; laugarren epealdian (1994-2000), langabeziak 12 puntu egin zuen behera, ekonomia suspertzen hasi baitzen.

Langabezia tasa altuagoa da beti emakumeen artean gizonezkoen artean baino. 2000. urtean bi aldiz handiagoa zen, gutxienez. Ezberdintasun horrek, Espainiako Estatuan baino handiagoa, parekatzeko joera izan du: lehen epealdian (1976-85), langabeziaren tasak

CARI CARALDE

■ Bizkaiko gazteen erdia baino gehiago soldatapean dago (%51,3).

gogor egin zuen gora gizonengan nahiz emakumeengan; bigarren epealdian (1986-91), langabeziak behera egin zuen gizonen artean, baina ez emakumeen artean; hirugarren epealdian (1992-93), gizonezkoen langabezia emakumeena baino gehiago hazi zen; laugarren epealdian (1994-2000), langabeziak behera egin zuen bi esparruetan, eta ezberdintasunak parekatzea jo zuen.

Ikasketa mailari dagokionez, gehienek, EAEko langabetuen %85ek, gutxienez bigarren hezkuntzako ikasketak dituzte. Langabezia gutxiago dago lehen hezkuntzako ikasketak dituztenen edo ikasketarik ez dutenen artean, baina, kopuruz, denen artean ez dira langabetuen %20ra iristen. Bigarren mailako ikasketak dituztenen artean langabezia gehiago dago goi mailako ikasketak dituztenen artean baino.

Herrialde historikoetara begiratzuz,

ALBERTO FLORES

■ Langabezia tasa handiena hiri nagusietan dago.

oso ezberdintasun handiak aurkitzen dira batzuetan eta besteetan. Handiena, beti, Bizkaiko langabezia tasa da. Araba eta Gipuzkoa, berriz, txandaka aritzen dira. 2000. urtean Gipuzkoak zuen langabetu gutxienez, %9,2; Arabak %10,1 zuen; eta Bizkaia %15,1. Hiru herrialdeetan nahiko bilakaera homogeneoa egon zen 1994 arte; eta 1986tik 1994ra bitartean hirurek antzeko kopuruen gorabeherak izan zituzten ehunekoetan. Baina 1994tik 2000ra bitartean Gipuzkoan lortu zen langabeziaren beherakadarik nabarmena, eta ondoren Araban. Urte horietan Bizkaian ez zen hainbeste jaitsi langabezia.

Eskualdeka, hiru eskualdetan dago langabeziaren tasa, EAEkoarekin alderatuz, biztanleriaren ehunekoaren gainetik

■ Langabetuen %85ek gutxienez 2. mailako hezkuntza ikasketak ditu.

dago: Arabako Kantaurialdea, Bilbo Handia eta Bidasoa Behea. Bestalde, lau eskualdetan langabezia EAEko batez bestekoa baino handiagoa da. Langabezia tasarik handiena duten eskualdeak: Bilbo Handia (%20,2), Bidasoa Behea (%18,8), Arabako Kantaurialdea (%16,8) eta Enkarterriak (%16,7). Eskualde hauetako langabezia tasa, bai gizonezkoen artean eta bai emakumezkoen artean, EAEko %25eko batez bestekoa gainetik dago.

Azterketak garbi erakusten du langabezia mailarik handiena hiri nagusietan dagoela, batez ere Bilbo inguruko hiri nagusietan, batik bat Ezkerraldean, Laudion esaterako; eta horrekin batera, Donostia inguruan, Hernanin eta Errenterian ●

◆ DANIEL UDALAITZ

BASANDERE ARGITALETXEA

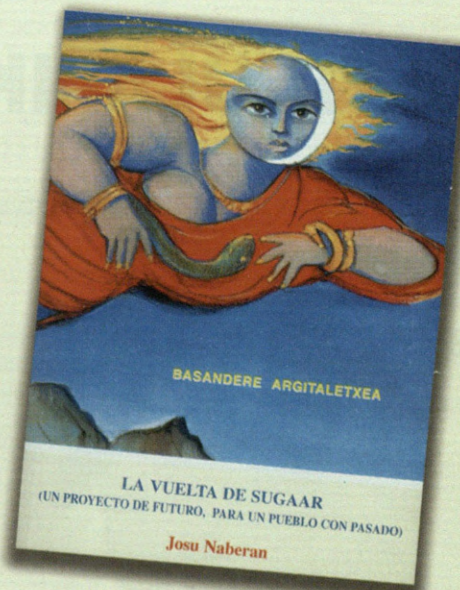
Birmingham 1, Pral. Eskubia
20002 DONOSTIA
Tel. / Faxe: 943 45 38 52

LA VUELTA DE SUGAAR

(Un proyecto de futuro para un pueblo con pasado)

Modernitatea, esaten digutenez, lehiakortasuna, lapurreta, gerra eta konkistaren gain eraikitzen da, eta horiek dira aurrekotasunaren giltzak. Eredu hori Antzinako Europan zehar mila urtetan zehar ekialdetik etorritako konkistatzaile indoeuroparrek ezarri zuten. Baina, orain, azkeneko ikerketa zientifikoek, Europa zahar hura (non euskal ezaugarriak erabateko eragina izan zuten), gizarte berdintzale, ez-patriarkal, ez gerrazale eta ludiko bezala azaltzen digute.

"La vuelta de Sugaar" liburuak unibertsu berdintzale (nonbait gure kontinenteko sozialismo errealeko lehenengo esperientzia historikoa) hartara eramaten gaitu eta egungo kapitalismo basatiaren aurre eredu bezala kontrajartzen du. Euskal inkontziente kolektiboan oraindik bizirik dagoen mundu haren ezaugarriak ditu Josu Nabereanek oinarri Euskal Herriko egungo berreraiketa nazionala burutzeko eta, Europari begira, Europa Zaharraren galdutako nortasuna aldarrikatzeko, gure kontinenteko azken herria indijenaren testigantza ekarritz.

LA MUJER EN EUSKAL HERRIA (HACIA UN FEMINISMO PROPIO)

Funtsezko liburu honetan euskal feminismoaren erroak aurkitzen saiatzen da eta Euskal Herria borroka feminista globalari ekar diezazkiokeen bertako ikuspuntuak aztertzen dira, euskal gizarte matriarkalistan emakumeak burutu dituen berezko baloreen garrantzia aldarrikatuz.

Marta Agirrezabala (nekazari sindikalista), Xabier Amuriza (idazle eta bertsolaria), Miguel A. Barcenilla (historialaria), Arantxa Erasun (Senideak-Gureak), Isaure Gratacos (etnologoa), Nekane Jurado (ekonomialaria), Anne-Marie Legarde ("L'Univers psychique des basques: Une instauration de la symétrie des sexes" tesiaren ikerlaria), Roslyn M. Frank (Iowako Espainiera eta Portugalako Saileko kidea), Alizia Stürtze (historialaria eta idazlea), Zirilda (Sexu ikerketarako eta Heziketarako Kolektiboa); hauek guztiak dira, ezpairik gabe, euskal pentsamenduan erreferente bihurtuko den liburu honen egileak.

PROIEKTO ABERTZALE ETA AURRERAKOI HONETAN KOLABORATU NAHI BADUZU HARPIDETZA EGIN GOIKO HELBIDERA TXARTELA BIDALIZ
(Urtean 4 liburu: 2.300 pztatan bana)

HARPIDETZA TXARTELA / TARJETA DE SUSCRIPCIÓN

Izen-abizenak / Nombre-apellidos

Helbidea / Dirección

Herria / Localidad

Posta kodea / Código postal

Tel.

Bankua edo Aurrezki Kutxa / Banco o Caja de Ahorros

Sukurtsala / Sucursal

Kontuaren zenbakia (20 digitu) / Número de cuenta (20 dígitos)

Data / Fecha

Sinadura / Firma

Azken pezeta eta liberak eta lehen euroak eskatu nahi dizkie Gizarte Erakundearen Kontseiluak herritarrei. Izan ere, txanpon aldaketa baliatu nahi du burutzen ari den egitasmoen aldeko dirua biltzeko. Kanpainak abendu erdialdetik otsaila bukaera arte iraungo du.

ITSULAPIKOAK HITZ ESKE

■ Itsulapikoetan bildutako dirua martxan dituen hainbat proiektu finantzatzeko erabiliko du Kontseiluak.

Eskuartean izango dituzun azken pezeta edo liberekin ez dakizula zer egin? Lehenengo euroak ez dakizula zertan gastatu? Bada, zoaz zure herriko taberna edo dendaren batera eta utzi bertan. Baina ez guztia gastatu e! Mahai gainean ikusiko duzun itsulapiko urdinera bota zertxobait euskararen alde.

"Azken pezetak/liberak eta euroak euskararen alde" izeneko kanpaina Euskararen Gizarte Erakundearen Kontseiluaren kanpaina berria da. Europa osoan egingo den txanpon aldaketa euskararen alde urrats batzuk emateko baliatu nahi du Kontseiluak, eta diru bilketa kanpaina berezi hau jarri du martxan. Larraitx Mendizabal Kontseiluko prentsaburuak

azaldu digu kanpainaren helburua: "Bildutako dirua Kontseiluak abian dituen egitasmoak finantzatzeko izango da, 'Bai Euskarari' akordioa, 'Bai Euskarari' ziurtagiria, Hizkuntza Eskubideen Behatokia -oraintxe hasi da martxan eta sekulako harrera izaten ari da-, eta orain bereziki, euskarak bizi duen egoera

□ Itsulapiko banaketa eta diru bilketa egiteko herrietako euskalgintzako taldeen laguntza izango du Kontseiluak

larriaren aurrean ekintza batzuk jarri nahi ditugu abian, eta hori finantzatzeko ere izango litzateke". Horrez gain, Euskalgintzaren Plan Estrategikoa egiteko asmoa du Kontseiluak eta horretarako ere erabiliko dute bildutako dirua.

HAMAR MILA ITSULAPIKO. Euskararen aldeko itsulapiko urdin eta karra-tuak laster ikusiko ditugu herriko taberna eta dendatan. 250 herritan banatuko dira. Guztira, ia 10.000 itsulapiko. Jendeak, euskararen alde, bere azken pezeta, libera eta lehenengo euroak kartoizko kutxa urdinera botatzeko aukera emango du Kontseiluak. Itsulapiko bakarria izango da txanpona guztientzat. "Pezetak, liberak eta euroak

aipatu ditugu, baina bakoitzak ez du kutxa bana izango; gainera, jendeak beste txanpon batzuk bota nahi baditu, eskudoak adibidez, lasai asko bota ditzake; dena ongi etorria izango da".

Abenduaren erdialdetik otsailaren bukaera arte egongo dira itsulapikoak herri guztietan. "Herri batzuetan erraza-

▣ Itsulapikoak laster ikusiko ditugu herrietako taberna eta dendatan. 10.000 banatuko dira 250 herritan

go egingo da itsulapikoen banaketa, euskalgintza leku batzuetan askoz ere antolatua dagoelako eta denak batera jartzeko aukera badutelako; beste zenbait lekutan, berriz, polikiago egingo da", esan digu Larraitz Mendizabalek. Baina, gabonetarako behintzat euskarari oparitxo egiteko modua izango dugu.

Itsulapiko kopurua herri bakoitzeko biztanle kopuruaren arabera izango da. Lasarten, Getxon, Sestaon eta Tolosan, esaterako, 100 itsulapiko banatuko ditu Kontseiluak. Gasteizen, berriz, 250 jarriko dituzte. Banaketa hori eta bilketa antolatzeke, herri bakoitzean euskalgintzan dabilen taldeen laguntza izango du Kontseiluak, eta prentsaburuak esan digunez, "herri bakoitzeko taldeek erabakiko dute itsulapikoen banaketa nola egin, beraiek ongi ezagutzen dutelako tokian-tokian euskarak bizi duen egoera". Aurretik, ordea, denda eta taberna guztietara eskutitz bat bidaliko dute kanpainaren nondik norakoak azalduz.

Diru bilketa ez da oraindik hasi, baina Kontseiluko kideek oso harrera ona izango duela uste dute. "Herrietan jendeak oso ondo hartu du kanpaina, ekimen originala, berria dela uste dute. Espero dugu dendarien eta tabernarien aldetik ere erantzuna ona izatea, eta jendeak horrela erantzutea".

Herrietara iritsi aurretik, ordea, euskararen aldeko itsulapiko urdinak ezagutzeko aukerarik izango dugu; aste honetan bertan, Durangoko Liburu eta Diskoen Azokako stand guztietan jarriko baitituzte kutxatxoak.

◆ LORE AGIRREZABAL

Arturoren kaiera

BIZIBERRITZEKO PLANA AZPEITIAN

Euskara Biziberritzeko Plan Nagusia Azpeitian jarriko da martxan. Eusko Legebiltzarrak 1999an onartutako plana udaletan aplikatzeko prestatu zuen 2000. urtean Euskararen Aholku Batzordeak. Azpeitia plana aplikatuko den lehen herria da eta ahalik eta babes zabalena lortzearen, "Euskara, gu geu gara bidea" kanpaina abiatu du bertako udalak. Abenduaren 2an sinadura bilketa egin zuten eta jasotako guztiekin liburuxka bat argitaratuko du udalak.

EUSKARAZKO SOFTWAREA BILDUTA

Udako Euskal Unibertsitateak (UEU) Euskarazko Software Katalogoa osatu du, Bizkaiko Foru Aldundiaren laguntzarekin. Katalogoak euskaraz erabil daitekeen software guztia biltzen du, 100 produktu inguru. Esatekoa da datu baseak produktuen deskribapena, ezaugarriak, nola eskura daitekeen... jasotzen duela, ez ordea software programak. Bilduma doakoa da eta www.ueu.org webgunean topa daiteke. Zazpi ataleko katalogoak euskarazko software regintzaren pizgarri izan nahi du.

GEROZ ETA JOLAS ETA PANPIN GEHIAGO EUSKARAZ

Gabonak helduko dira laster eta opariak jasoko dituzte haurrek. Orain artean euskarazko jolasen eskaintza eskasa izan da, baina handitzen ari da pixkanaka. Horren adibide dugu Urtxintxa eskolak atera duen "Euskal Jolasen Bilduma" CD-ROMa, bertan 50 jolasen fitxa teknikoak, 27 abesti eta tortoloxen jolas interaktiboak topa ditzakegu. Bestalde, aipatzekoa da Truk enpresak merkaturatu duen eta euskaraz egiten duen Kamiltxo hartza.

"OREKAN", XAMAR IDAZLEAREN ESKUTIK

Xamar idazleak "Orekan, herri eta hizkuntzen ideologiaz" liburua plazaratu du. Bertan hizkuntzaren inguruan sortutako diskurtso teorikoa herriratzeko saioa egin du. Liburuaren lehen zatian gizakia hiztun nola bilakatu den aztertu du eta bigarren, Jose Mª Sanchez Carrion Txepetxeren lanaren bertsio dibulgatiboa osatu du.

Urrea

■ Hogei urte bete ditu Baionako Gure irratia. Hogei urtetan hainbat etxetara hedatu ditu uhinak euskal irratihonek. Egunotan hainbat ekitaldi burutzen ari da, "Irratia iruditan" erakusketa esaterako. Gainera, aurki Hendaian Antxeta irratia berria zabalduko duela jakinarazi du.

Ikatza

■ Erreminta eta guraizeak ekoizten ditu Irunen kokatzen den Palmera enpresak. Haren webgunean izan gara eta lanabesen katalogo oparoa ikusi ahal izan dugu: torlojuak, giltzak, bihurkinak, kurrikak... Informazio guztia ordea gaztelaniaz eta ingelesez dator bakarrik.

ERROMAREN PAUSOA GURE ZILARREZKO KOSTALDEAN

Ager eta Saltus. Bi hitz horiek datozkio askori gogora eskola garaian erromatarren inguruan irakasleak esandakoetatik. Euskal Herria horrela banatzen omen zutelako: lautada eta mendialdea; isuri mediterraneo aberatsa, batetik, eta interesik gabeko isuri atlantiarra, bestetik. Euskal Herriko kostaldean erromatarrek ez zirela sartu ikasi zuen eta pentsatzen du oraindik askok, Antzin Aroko inperio indartsu eta zabalenak Iberiar penintsula osoa eta Galia guztia mendean hartuta, Bizkaiko golko zati hau ez ukitzea erabaki zuela. Nolatan, ordea? Ustezko Obelix baskoi, autrigoi edo dena delako baten beldurrez, akaso? Kostalde heze eta malkartsuan gari printza txikiena hazten saiatzea alferrikakoa delako? Egia da erromatarren nekazal ustiaketarako egokiagoak zirela Nafarroa hegoaldeko eta Arabako lurrak. Baina kostaldean ere bazuten zer ustiatu. Ondorengo orrialdetako irudiei begirada azkarra botatzea besterik ez dago erromatarrek gure kostan zenbat gauza utzi zuten ikusteko. Irudiak Lapurdi eta Gipuzkoaren arteko Txingudin kokatutako Oiasso hirikoak dira, azken urteetan Arkeolan taldeak ikertutako aztarnategikoak. Baina Balmasedatik hasi eta Baionaraino, kostalde guztian ari dira erromatarren arrastoak topatzen, bertatik pasa ez ezik, bertan bizi izan zirela islatuz. Datorren urtean Bizkaiko Golkoko Erromanizazioaren Museoa egingo da Irunen eta, argi dago, museoak ezin dira hutsetik egin.

Testuak: Nagore Irazustabarrena

■ Irungo Tadeo Murgia kalean topatutako larruzko zapata zola, erromatarrek bertan ibili ziren lekuko garbia.

■ Higer inguruko Asturiagan 1984an topatutako brontzezko tamaina txikiko bustoak: Marte, Minerva, Helios eta Isis.

Marte, Jupiterren seme eta gerraren jainkoa; bere arreba Minerva, anaiak bezala gerra gogoko zuena, nekazariak eta artisauak ere babesten zituen; Helios eguzkiaren jainkoa; Isis Egiptotik etorritako jainkosa sentibera, familiaren babeslea. Zer egiten zuen lau-kote honek duela 2.000 urte Txingudiko badian, testuek ez badute garai eta toki hartan gatazka belikorik jasotzen? Bertako familiek, artisauak edo nekazariak babesik behar al zuten? Heliosen izpiek inolako eraginik izan al zuten gure kostalde euri-tsuan? Auskalo. Gauza da duela hamazazpi urteko San Martzial egun batez, lerro hauen gainean ipini ditugun erromatar garaiko brontzezko irudiok aurkitu zituztela Irunen.

Eta ez hori bakarrik. Eguno Irungo kaleen azpian erromatar hiri oso bat aurkitu eta industu dute azken urteetan Arkeolan elkarteko arkeologoek: Oiasso, baskoien kostaldeko herri bakoitaren gainean erromatarrek eraikitako hiria.

Hirigunea egungo Irungo alde zaharrean zegoen kokatua, baina elementu ugari topatu da inguruetan ere: Higerren, Asturiagan, kaia topatu dute, Hondarribiko alde zaharrean aztarnak agertu dira, Hendaian bezalaxe; Arditurri edo Aiako Harrien inguruan meategi ustiaketaren aztarnak daude...

Ez gara garaiko bidaiari galdu bati erorritako txanpon pareaz ari. Kaiaren egurrezko egiturak, adreiluak, teilak, orraziak, orratzak, amuak, zeramikazko piezak, zapata zatiak, termen arrastoak, fruta haziak, arrantza saretarako pesak, beirazko objektuak, soka zatiak, lepoko-

■ Irunen erromatar hiri bat aurkitu eta industu dute azken urteetan Arkeolango kideek: Oiasso

ak, eraztunak, sarrailak... denetik agertu da Oiasso zaharreko lurretan. Baita erraz desegin ohi diren material organikoak ere; egurra, haziak edo larrua ederki mantendu dira Txingudiko lokatzetan. Eta horrek guztiak Oiassoko bizitza nola-

koa zen asmatzen laguntzen du. Arrantzan egiten zutela zalantzarik ez dago, eta euren dietan frutak garrantzi handia izango zuen seguruenik. Zorriekin arazoak izango zituztela pentsa daiteke erabiltzen zituzten orrazi estuei begiratuta, eta estetikari ere ez zioten uko egingo, forma desberdinetako zapatak, ilera-ko orratzak, lepokoak eta beste baitzituzten.

Horiek guztiak ezagutu ditugu Mertxe Urteaga Arkeolango zuzendariaren eskutik. Arkeolango egoitzaren ateak zabaldu zizkigun, baita almagazene-ko hozkailuetakoak ere. Eta hozkailuen barrura begiratuta, Irungo aurkikuntzen garrantziak ez zaio zalantzarik geratuko inori. Ez baitira bi, hiru edo hamar pieza, ehunka hazi daude bildurik poltsa handietan, makina bat *tupper-ware* larruzko zolez beteta, inguruan kaxak eta kaxak bestelako materialak gordetzen... guztia Oiasso zaharrean aurkitua.

Ez da hau ordea, Euskal Herriko isuri atlantikoan egindako aurkikuntza bakarra. Balmasedatik hasi eta erromatarrek Lapurdum izenez bataiatu zuten Baionaraino asko dira erromatarren aztarnak gorde dituztenak: Forua, Bermeo, Amorebieta, Orduña, Lekeitio, Deba, Zestoa, Eskoriatza, Zarautz, Ataun, Idiazabal, Tolosa... Donostian bertan, gutxi badira ere, arrasto batzuk azaldu dira. Baina Getariako kasua edo, hobe esanda, bi

■ Arkeolango kideak Bidasoa zeharkatzen zuen zubi erromatarren arrastoak industen.

■ Arkeolan: garai iluneko profesionalak

DANI BLANCO

Arkeolan 1989an sortu zen, Artelekun buruturiko arkeologia ikastaro bateko hausnarketak bultzatuta. Garai hartan, unibertsitateko ikasleak aritu ohi ziren gehienbat udako oporretan indusketak egiten. Arkeologo talde batek, ordea, arkeologia eguneroko egin nahi zuen. Estatutu bereziak ezarrita, Arkeolan lan profesionala egitea ahalbidetuko zuen euskarri modura sortu zen. Egun 12 langilek jarduten dute Irungo egoitzan eta euren lana Garai Iluna aztertzea da bereziki. Zer da, baina, Garai Iluna? Grezian Homeroren aurreko garaia esaten zaio horrela, eta Escandinavian Erdi Aroari. Euskal Herrian II. mendetik hasi eta X.era bitarteko epeari esaten zaio, ez baita orduko testu idatzirik eta arkeologia bezalako bideak erabili behar dira ordukoak ikertzeko. Horrek ez du esan nahi garai hori soilik ikertzen dutenik, berau ulertzeko erromatarren garaia edo hiribilduen sorrera garaia ulertzea ezinbestekoa baita. Gipuzkoan jarduten dute gehienbat, baina inguruko lurretara ere zabaltzen ohi dute ikerketa ●

ARKEOLAN

■ Tadeo Murgian topatutako urrezko fibula.

ARKEOLAN

■ Fruitu lehor ugari jaten zen orduan. Irudian hur azala.

ARKEOLAN

■ Muxika hezurak ere garaiko dieta ezagutzeko lagungarri dira.

□ “Kostaldea aztertzekeo Mediterraneoko parametro berdinak erabiltzen badituzu, emaitzak deformatu egiten dira” MERTXE URTEAGA

Getarien kasua bereziki argigarria da. Lapurdiko Getarian arraina gatzatzeko erromatarrek erabilitako tokiaren arrastak daude eta “*asmatu nola esaten zitzairen erromatarren garaian latinez arrain kontserba tokiei?*” diosku Mertxe Urteagak. “*Cetaria*”. Duela gutxi Gipuzkoako Getarian ere garai horretako aurkikuntza garrantzitsuak egin dira. “*Zalantzarik balego, Joakin Gorrotxategi, EHUKo katedradunak etimologia hori onartu du berriki*”.

Araban, Nafarroan eta Iparraldean ere (Kanboko termak, Donibane Garaziko kanpamendu militarra...) erromatarrek modu finkoan egon zirela onartu bada, hainbeste aztarna izanik, zergatik ukatu da hori Bizkaia eta Gipuzkoan? Zergatik izan behar zuten salbuespen? Mertxe Urteagaren esanetan, “*erromatarren eraginaren adierazpenak desberdinak izan direlako isuri atlantikoan, isuri mediterraneoarekin alderatuta*”. Eraikinak egiteko, kostaldean egur gehiago erabili da, harria ordezkatzu. Mediterraneoko nekazaritza landu zen, garia eta olibondoak bereziki, eta hiri handiak sortu ziren. Kostaldeak garia landatzeko oso baldintza kaskarrak eskaintzen ditu eta hiri handiak osatzeko aukera gutxi. Horregatik, basoa edo abeltzaintza izan ziren ekonomikoki ustiatuak. Eta meatzgintza bereziki, zilarretan oparoak baitziren kostako lurrak. “*Kostaldea aztertzekeo Mediterraneoko parametro berdinak erabiltzen*

■ Amua (latinezko *amus*-etik dator).

■ Irudi erotikoko argi-armiarma.

■ Hezurrezko orratza.

■ Zilarrezko eraztuna.

■ Bizkaiko Golkoko Erromanizazioaren Museoa Irunen

Irungo Udala bertan kokatuko den Bizkaiko Golkoko Erromanizazioaren Museoko behin betiko proiektua onartzeaz dago. Berau onartuta, lanei ekiteko deialdia zabalduko da berehala. Horrela 2002rako Junkaleko eskola zaharretan museoak bere ateak zabaltzea da asmoa. Museoaren proiektua talde multidiziplinar batek burutu du, Arkeolanean ardura pean. Baina zer izango da Bizkaiko Golkoko Erromanizazioaren museoa? Bordeletik Kantabriara bitarte erromatarrek izan zuten eragina azalduko duen proiektua da. Hala ere, egungo Irunen azpian zegoen Oiasso hiri erromatarra landuko du gehienbat museoak, bertan azken urteetan egindako aurkikuntza garrantzitsuak direla medio.

Kokapen ezin egokiagoa du museoak, Junkaleko parrokiaren ondoan, erromatarren hiriaren gainean baitago eskola zaharra eta atzeko aldean aurkitu baitziren termen arrastoak. Berrikuntza lanetan eraikinaren estilo neoklasikoa mantentzeko asmoa dute gainera. Proiektuaren arduradunek ez dute museo tradizionala izaterik nahi, hots, bilduma eta erakuske-

taz gain beste zerbitzu batzuk eskaini nahi dituzte. Horrela kafetegia, denda eta bidaia agentzia bat izango dira bisitariaren eskua. Laborategi bat, material arkeologikoen depositoa eta almagazak ere izango ditu museoak.

Museoko izarra erromatar garaiko Oiassoko kaiaren egurrezko egituraren zati bat izango da. Egun egurrezko egitura Frantziako Grenoblen dago, gamma izpi bidezko kontserbazio tratamendua jasotzen. Baina ez da hura izango, noski, museoak erakusgai izango duen bakarra. Larruzko zapatak, haziak, orraziak, orratzak, amuak, argizaiolak, txanponak... Oiassoko bizimodua islatzen duten tresna asko jarriko dira museoan. Eta ez nolanahi gainera. Multzoka antolatu nahi dituzte objektuok: arrantza munduarekin zerikusia dutenak batetik, eraikuntzaren ingurukoak bestetik, meategietan erabiltzen zirenekin beste multzo bat...

Lanak datorren urtean amaitzea da asmoa eta horretarako, orotara, 400 milioi pezeta (2.410.000 euro) inguru erabiliko dira ●

badituzu, ezinbestez emaitzak deformatu egiten dira".

Zorionez aztarnak agerian geratzearekin batera, aurreko ustea baztertuz joan da. Urteagaren hitzetan, "aztarnak topatzean, hari bat sortu zaigu, eta hari horri tiraka, orain arte ilun mantendu den txanponaren aldeaz egutu ahal izan dugu". Eta ingurumen baldintzei esker, eman dizkie, lohi artean, ohiko aztarnategietan mantendu ez diren material organikoak gordetzeagatik.

ZERGATIK ETA ZERTARA?

Baina zergatik etorri ziren hona erromatarrak? Egokiena galdera beste era batera

egitea litzateke: zergatik ez ziren, bada, etorriko? "Iberiar Penintsula osoa, Galia osoa, Akitania barne, menperatu ondoren, nola pentsa genezake Euskal Herria

isolatuta geratu zitekeela?". Bertan zilarra zegoela esan dugu eta hasiera batean, K.o. lehen mendean, horren bila etorriko ziren seguruenik, bertako ondasunak

DANI BLANCO

■ Hozkailuetan, hezetasuna mantenduz gordetzen dituzte aurkitutako larruzko pieza ugariak.

ARGIA

ren eskutik

OSKORRI

VIZCAYATIK ... BIZKAIARA

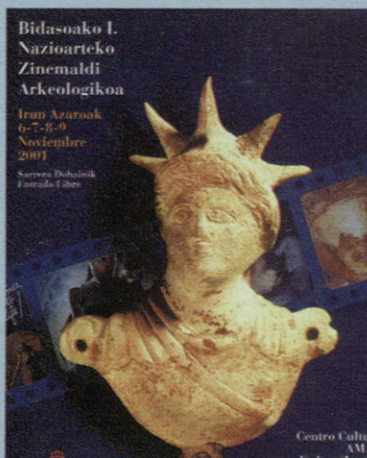
Durangoko Pilotalekuan - abenduaren 9an - 17:30etan

Laguntzaile:

Bidasoako Nazioarteko Zinemaldi Arkeologikoa

Agorregiko burdinolatik Tomb Raider-era, arkeologia kalera hurbilduz

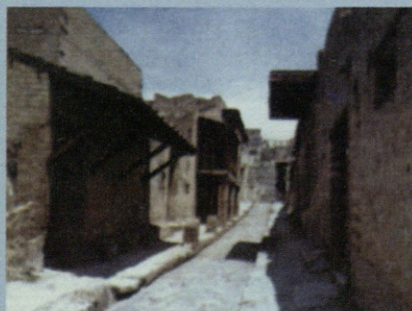
Joan den hilaren 6tik 9ra Bidasoako Nazioarteko Zinemaldi Arkeologikoa burutu zen lehenengo aldiz Irunen, bertako udalak eta Arkeolanek antolatuta. Zortzi film ikus ahal ziren bertan, oso desberdinak denak, baina arkeologiaren gaiak loturik guztiak: "En construcción", "Dendrocronología", "El oro de los Galos; de la roca al metal", "Inagina, la última morada del hierro", "La momia", "Tomb Raider" ezaguna eta bertan egindako "Burnia eta tradizioa Agorregiko burdinolan". Marian Gereñu Arkeolaneko kideak garbi adierazi digu zinemaldi honen xedea: "Jendea arkeologia zer den azaltzea". Espainiako Estatuko arkeologia zinemaldi bakarra da hau. Frantziar hiruzpalau badira, Italian ere, Bruse-laskoa, baina Euskal Herrian ez zen orain arte horrelakorik. Jende asko bildu da lehen edizio honetan filmak ikustera, eta ez bakarrik arkeologia munduan ibili ohi direnak; "denetik etorri

■ Zinemaldiaren afitxa.

da" dio Gereñuk. Film batzuen amaieran eztabaidak ere antolatu izan dituzte, arrakasta handiz gainera: "Ponpeia" filmaren ondoren debateak ordu eta laurden iraun zuen, amaiera eman behar izan genion". Oraindik ez dakite zinemaldi hau urtero edo bi urtez behin egingo duten. Filmak erakusten jarraituz gero urtero egiteko asmoa dute; lehiaketa bilakatuz gero, ordea, lan gehiago eskatuko lukeenez, bi urtez behin egingo litzateke.

Ea zinemaldi berriak zinema arkeologikoaren ekoizpena bultzatzen duen gurean. Izan ere, orain artean esparru hau ez da gehiegi garatu. Aipatutako Agorregiri buruzko filma Arkeolanek eginga da eta erromatarrei buruz ere beste bat egingo litekeela esan digute, "baina oraindik ez, horrelako produktu bat egiteak zailtasun handiak dituelako. Hori bai, ikusi ahal izan dugunez, gero oso erraz iristen da jendearengana" ●

■ "Ponpeia", "Burnia eta tradizioa Agorregiko burdinolan", "The mummy" eta "Tomb Raider"en irudiak.

hartu eta beste nonbait saltzera. Garai horretan erromatarren eragina ikusten hasten da.

Baina elementurik garbienak K.o. 80 urte ingurutik aurrera agertuko dira, Vespasianoren garaian bereziki. Vespasianok penintsula osoan Ius Latinus delakoa zabaldu zuen. Modu horretan hirietan kargu munizipalak zituztenek erromatar hiritartasuna eta horri zegozkion eskubideak jaso zituzten. Gure kostan ere orduan eman ziren hiriak osatzeko baldintzak eta azpiegiturak ere garapen handia izan zuten, kostaldeko merkataritza aurrera eraman ahal izateko loturak, arrain kontserbaren industria, Nafarroatik zetorren olio eta Iparraldeko ardo truka-

tzeko merkatalguneak...

Erromatarrek etsaien aurka gogor joan ziren beti. Baina euren interesa ekonomikoa zen, eta gainerako herriek euren

agindu eta asmoei oztoporik jartzen ez zizkioten bitartean jarrera irekia agertu zuten. Ez dirudi erromatarrek hemen erresistentzia handirik topatu zutenik.

Testuek, esaterako, kantabroen aurka aritu zirela esaten zuten, baina hemengo aipamenik ez da inon ageri. Horregatik bertakoen eta erromatarren arteko harremanak onak zirela pentsa daiteke. Horregatik eta, "Erromako inperioa desegin ondoren ere, hemengo nortasun kulturala eta hizkuntza mantendu egin zirelako".

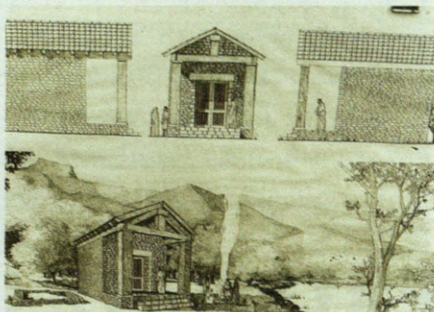
Honenbestez, froga nahikoa bildu dugu erromatarrek euskal kostaldean ere finkatu zirela onartzeko. Hala ere, aztarna berriak ateratzen ari dira orain-

■ Mertxe Urteaga Arkeolaneko zuzendaria.

■ Oiasson zeramika asko landu zen. Irudian, tamaina txikiko anfora.

■ Santa Elenako tenpluaren erre-konstrukzio hipotetikoa.

■ Junkaleko termetan topatutako adreilu zatietako bat.

dik. Azken aztarna esanguratsuen bila Iruna joan behar dugu berriro, duela hila-bete gutxi batzuk Bidasoa ibaiaren alde biak lotzen zituen zubi erromatarren arrastoak topatu baitzituzten Arkeolango kideek. Mertxe Urteagaren ustez, “Egun Irunek komunikabide sarean duen funtzioa ikusita, 2.000 urte atzera egin eta sare berean koka genezake”. Estrabonek dio Tarracotik zetorren kaltetak Oiasson zuela amaiera eta, hain ongi ezagutzen ez bada ere, kostaldeko kaltetada ere bertan bukatuko zen. Beste aldetik, gaur Hendaiaren denetik Frantziako Tolosa alderako kaltetada abiatzen zen, Mediterraneo aldera zihoana, gero Rodanotik gora jotzeko.

Hendaiatik bertatik iparraldera, Baiona pasa eta Bordele aldera edo Dax eta Agen aldera beste bide bat abiatzen zen. Aurkitu berri den Irungo zubiak komunikabide horiek guztiak lotzen zituen. “Azkenean, naturak berak eman dio garrantzia puntu

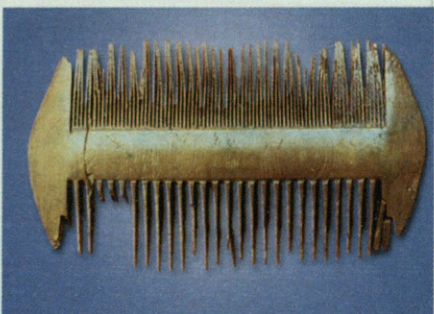
honi. Pirinioek bi pasabide natural dituzte ertzeetan eta horietako bat da Irun”. Bestea Figueres da eta han Muga izeneko erreka bat omen dago. Figueres eta Higer hitzen arteko antzekotasuna ere ez al da susmagarria?

Azken urteetan susmo baino gehiago bilakatu dena erromatarrek euskal kostaldean finkatu zirela da. Dirudenez, arazo handiegirik gabe gainera. Beharbada erakargarriagoa da garai hartako Euskal Herria Asterix eta Obelixez beteta zegoela pentsatzea. Baina erromatarren aurka borrokatzea, kaltetarako izan zen gehienetan eta, hemen ez bezala, Galian hizkuntza latinoak hitz egiten dute orduetik ●

□ **“Tberiar penintsula eta Galia osoa menperatu ondoren, nola pentsa genezake Euskal Herria isolatuta geratuko zela?”**
MERTXE URTEAGA

■ Irungo Santiago kaleko kaiko espigoiaren oinarria.

■ Egurrezko hainbat orrazi topatu da lohi artean. Irudian horietako bat.

■ Junkaleko termetan egindako sondeoa.

Bizkaiko Foru Aldundia

Euskararen alde hizkuntzen urte europarrean

Bizkaiko Foru
Aldundia
Kultura Saila

Diputación Foral
de Bizkaia
Departamento de Cultura

Justizia, Lan eta Gizarte sailburu gisa hasi zuen legealdi berria. Hezkuntza, Unibertsitate eta Ikerketa sailburua da orain. Hasieran Jaurlaritzak eman zuen irudi nahasiari garrantzia kendu dio EAko emakume alai eta ireki honek. Emakume, abertzale eta aurrerakoia azaldu zaigu. Jaurlaritza honen kemena legealdiaren amaieran frogatuko dela esan digu.

"UNIBERTSITATE LEGEA ZENTRALISTA DA... IA-IA FRANKISTA"

Eusko Jaurlaritzako Hezkuntza Sailak 0-3 urte bitarteko heziketa osoa hartuko omen du. Irakaskuntzako sindikatuek bere ezadostasuna azaldu dute, berria ez delako zuzena eta gainera berauekin kontatu gabe zabaldu delako prentsa bidez. Zer dago egitasmo honi buruz?

0-3 urteko hezkuntza egitasmoaren inguruan gaizki ulertze bat egon da. Susmo txarrak-edo izan dira, baina gaizki ulertze horiek argitzen joan ahala, konpromiso bat hartu dugu 0-3 urte bitarteko hezkuntzari buruzko dekretu bat arautzeko. Gure sailak sindikatu eta gurasoen plataformarekin mahai bat osatu du eta lan egiteko batzorde tekniko bat eskaini dugu gure aldetik. Egistasmoaren aldeko baiezkotza erantzun bat jasoko dugulakoan gaude.

Hezkuntza Sailak adin horretarako hezkuntza, heziketa eta gizarte-laguntza bezala jotzen du; hezkuntza zentzu zabalenean ulertuta. Gainera, hasiera batean Hezkuntza, Lan eta Gizarte, Nekazaritza eta Lehendakaritza Sailak ari gara egitasmoan, baita Udalak eta Foru Aldundiak ere. Izan ere, 0-3 arteko hezkuntza oso garestia da eta diru mugak izango ditugu. Ez da erraza baina legealdi honetan dugun erronketako bat da.

■ **Espainiako Estatuan derrigorrezkoa da 6 urtetik gorako haurren eskolaratzea. Semea etxean hezitzen ari den kasu bat ekarri genuen orriotara. Zein da zure iritzia?**

■ **"Ez diogu Espainiako legeari begiratu behar Europako beste herrialdeetako legeei baizik".**

Ezin da inor behartu eskola joatera, nire iritziz. Familia batek umea etxean hezi nahi baldin badu, eta baldintza onak baldin badauzka, zergatik ez etxean hezi umea? Guk ez diogu begiratu behar Espainiako legeari, Europako beste herrialdeetako legeei baizik. Beraz, seme-alabak etxean

hezi nahi dituzten familiei bere horretan utzi behar zaie eta ahal bada lagundu ere bai. ARGIAko artikuluak harritu ninduen eta gaiari nola heldu zaion ustekabeen harrapatu ere. Familia horren kasua epaiketara eraman nahi izan dute, baina gu guraso horiekin harremanetan jarri gara modu aurrerakoian jokatu behar baitugu.

■ **Aurreko legealdian DBH (Derrigorrezko Bigarren Hezkuntza) eta batxilergoaren erreforma iragarri zuen Espainiako Hezkuntza Ministerioak. Zertan dago erreforma?**

Oraindik ez dugu berririk, baina erreforma honek -Unibertsitatearen kasuan bezala- beste lege inposaketa bat ez ekartzea espero dugu. Datorrena datorrela ere, hezkuntza eremu osoan eskumen osoak dauzkagu eta dirua ere gurea da, hori ere ez da beste Erkidegoetan gertatzen. Oinarrizko legeak garatzea ez dago gure esku, baina gure planak gara ditzakegu; orain arte behintzat guztiz autonomoak izan gara. Oraingo etapa berri honetan baina, hasiak dira oinarrizko lege basati batzuk jartzen. Unibertsitate legea, esaterako. Estatutuaren kontra doazen oinarrizko legeak dira. Madrileko

gobnuaren oraingo estrategia oinarrizko lege batzuk jartzea da -izen horiekin jarri, nahiz hori baino askoz ere gehiago den- eta Estatutuaren aurkako legeak bihurtu. Orain arte gure autonomia izan dugu eta oinarrizko printzipioa errespetatzen genuen. Esate baterako, LOGSE ez

JOSEBA OLALDE

da hain lege txarra, aldeak alde, lege aurrerakoia izan da, gure herrira, eskema eta beharretara egokitzen jakin dugu. Baina, oinarritzko lege hauek gainean jartzen badizkigute eta gure Estatutuarekin bat ez badatoz, bada guk gurea egin beharko dugu.

■ Zer-nolako harremanak dituzue Madrilgo Hezkuntza Ministerioarekin, Pilar del Castillo ministroarekin?

Harreman pertsonalak badaude, baina harreman instituzional askorik ez, bi Hezkuntza Saileko teknikariek landuak, beste gai askotan bezala gure lehentasunak ez daude hor. Beste harreman batzuk sortu behar ditugu, batez ere Euroapa mailan.

■ LOU (Ley Orgánica Universitaria) Zergatik da organikoa? Zergatik jarraitu du Espainiako lege honek jarraitu duen prozedura?

Oinarritzko legea da. Estatuak horretarako eskumena dauka, baina oinarritzko gauzak arautzeko. LOU legearekin zera egin dute: oinarritzkoa ez dena oinarritzko bihurtu eta prozedura horren bitartez arautu. LOU legearekin gure eskumen politikoetan barruraino sartu dira.

■ Hasi errektoreetatik eta ikasleak, irakasleak... denak kexatu dira lege berria dela-eta. Zerk haserretu ditu hainbeste sektore hauek?

Lege hau hainbat puntutan txarra da guretzat, baina batez ere egiteko modua izan da oso txarra. Legea aprobatu bitartean ez du inork beraren berri izan, ez dute inoren aholkurik eskatu eta mahai gainean jarri dute gero. Inposatu egin dute. Eta gainera unibertsitate bizitzan barru-barruraino sartzen da. Unibertsitatearen autonomiaren kontra joan dira. Oso arautzailea da. Ez dago inolako eredu-tan oinarrituta, ez dute inolako diagnostikorik egin unibertsitateetan behar-rak-eta aztertzeko. Duela 30 urte egin zitekeen lege hau. Eta beste gauza bat, politikoki erkidegoen kontra joan da. Duela 25 urteko Espainia izan dute gogoa. Legea zentralista da... ia frankista.

■ Unibertsitate autonomoaz ari garenean zertaz ari gara?

Gainerako hezkuntzarekin konparatuta unibertsitatea esparru autonomoa da. Esparru autonomoa da, baina gizarteak ordaintzen du, urtero 35.000 milioi pezeta (210,8 milioi euro). Beraz, arauak eta oinarritzko gauzak Eusko Jaurlaritzako sail batetik bideratzen dira, baina kudeaketa, antolamendua eta barruko bizitza beraiena

■ Hitzen adieraren peskizan

✓ **Gizartea:** Berarentzat egiten dut lan; pertsonen osatutako taldea.

✓ **Herria:** Niretzat Euskal Herria.

✓ **Unibertsitatea:** Sorketarako gune gazte eta bizia.

✓ **Administrazioa:** Gizartearen beharrei gertutik erantzuteko tresna.

✓ **Gobernua:** Euskal Herria bake bidean jartzeko obligazioa daukana.

✓ **Agintea:** Ardura eta erantzukizun soziala.

✓ **Boterea:** Errealitatea hobetzeko ahalmena.

✓ **Burujabetza:** Gure oraina eta geroaren gidari eta jabe izatea.

✓ **Independentzia:** Euskal Herriarentzat nahi dudana.

✓ **Sozialismoa:** Solidaritatea giza ikuspegitik gauzatzea egunero.

✓ **Askatasuna:** Erabakiak lasaitasunez hartzeko ahalmena.

✓ **Elkartasuna:** Besteekin bihotzez bat egitea.

✓ **Militantismoa:** EAre proiektuarekin dudak konpromisoa.

✓ **Lana:** Gustura eginez gero, ordu askotako gozamenak.

✓ **Matematika:** Lengoai unibertsala eta sujerentea, bizitzeko filosofia bat.

✓ **Estatistika:** Gizartea deskribatzeko tresna egokienetakoa.

✓ **Metodologia:** Efikazia, organizazioa, antolakuntza.

✓ **Ikerketa:** Sormena, plazer-rra.

✓ **Mendia:** Natura sentitzeko lekuri aproposena.

✓ **Literatura:** Ametsen iturria.

✓ **Adiskidetasuna:** Askatasunean norbera izateko laguntza eta babesa.

✓ **Maitasuna:** Bizitzeko motor nagusia, energia iturri izugarria.

✓ **Sexua:** Konfiantza, hurbiltasuna, desioa, naturaren zati garen seinalea ●

JOSEBA OLALDE

■ "LOGSE ez da hain lege txarra, aldeak alde, lege aurrerakoia da".

da. Ardura parekatua da. Eusko Jaurlaritza diru publikoa delako sartzen da.

■ Bazen unibertsitate lege bat (83ko LRU) eta orain beste bat (LOU), onartze bidean dena. Pedro Larrea Gizarte Kontseiluko lehendakariak bi legeen arteko alde handirik ez dagoela dio. Zer ez du lege honek lehengoak zuenik?

1998ko LOU legean gauza batzuk zehaztu ziren, baina bi gauza geratu zitzaizkigun zintzilik: irakasleria kontratatze erak eta ebaluatze sistema. Orain Espainiako legearen (LRUren) erreforma egin behar zenez pentsatu genuen agian ate gehiago izango genituela irekita bi gai hauek lantzeko. Zer gertatu zaigu? Lege berria (LOU) Espainian onartze bidean da eta irakasleak kontratatze gure sistema-ekin eta ebaluazio sistemarekin ezin dugu aurrera egin. Beraz, gure lege berria egin behar dugu bi gai hauek guk nahi bezala egin daitezen.

■ LOU legeak irakasleen kontratazio-rako aukera berriak eskaintzen omen ditu.

Irakasle propioarentzat portzentajea igo egin da. Irakasle kontratatutako oso figura marjinalizat jo ditu. Zirrikitu bat geratu da ordea, unibertsitateak berak irakasleak kontratatze, eta hori baliatu behar dugu

■ Emakumea politikan

"Gizon eta emakumeen arteko bizitza mistoan sinesten dut"

Hezkuntza sailburua zaren aldetik zer iritzi duzu emakumeak gizartean eta lan munduan hartu duen lekuaz?

Egon naizen tokietan eta nire betebeharretan emakume izaten saiatu naiz, emakumeok ditugun balore ezberdinak lotsagabe aurrera eramaten, alegia. Emakumeak eta gizonak ezberdinak gara gai askotan, lan egiteko eran eta harremanetan, esaterako. Emakumeok beste sentimenduak erakusten ditugu gure egitekoetan. Emakumearen izaera aurretik jarri badut ere, ez naiz inoiz ezeren aurka izan, ezeren alde baizik.

■ **Nola baloratzen duzu feminismoa?**

Feminismoa emakumearen alde lan egitea bada, honen aldekoa naiz. Ismoek beldurra ematen badute ere, emakumeok gizarte eredu berri bat sortzen ari gara. Gure belaunaldira arte gizonetzkoak nahiz emakumezkoak kultura markatu batek heziak izan gara, gure arteko harremanak beste era batez antolatzen ari gara orain. Gizon eta emakumeen arteko bizitza mistoan sinesten dut, kultura misto berri hau biok egin behar dugu modu baketsuan. Eskema berrietara ohitzen eta egokitzen ari gara, eta gizartea pixkanaka aldatuko dugu denok irabazle izateko, elkarbizitza berri honetatik sortzen ari garen esparruetan denok irabazten dugu.

■ **Etorkizunari begira baikor agertzen zara, beraz?**

Bai. Baina oraindik ere balore asko lantzeko gertzen zaigu emakumeoi nahiz gizoniei. Elkarren ondoan lasai eta normaltasunez bizitzeko oraindik urte batzuk pasa beharko dira. Oso denbora gutxian aldaketa izugarriak izan dira eta egokitze horrek denbora behar du. Emakumeek ama izan nahi dugu, etxetik kanpo lan egin eta bikote bizitza garatu ere bai, eta denak ondo eramatea ez da erraza betiere. Bikotearen lehenengo eredu eta oraingoa ezberdinak dira, bikotea ez da lehenengo bera eta egokitze horrek denok ukituta gaude. Gure belaunaldikook hemezortzi urtera arte ez ginen mutilekin elkartzeko, alde bakoitzak bere kliseak zituen. Gauzak pixkanaka aldatzen ari gara eta aldaketa hauen ondorio are nabarmenagoak gure seme-alabek jasoko dituztela desio dugu.

■ **Nolako jarrera agertzen duzu txiste matxista baten aurrean?**

Ulertzen ditut egoerak, klizez osaturiko kultura batetik gatzelako. Txiste matxista horiek hortxetan kokatzen ditut,

baina ez naiz ernegatzen. Ea eskemak aldatzen diren esaten diot nire buruari. Ez naiz txiste zale, hala ere.

■ **Eusko Jaurlaritzan 3 emakumezko eta 7 gizonetzko zarete. Zer moduz moldatzen zarete emakumeak proportzio horretan?**

Oso ondo sentitzen eta ulertzen gara. Denetariko elkarrizketak izaten ditugu gure artean, ni oso eroso sentitzen naiz. Belaunaldi berekoak gara eta gizonak berauek aldatu direla sentitzen da, gizonak ikuspegi zabalekoak dira. Gizon eta emakumeen arteko harremanak aldatzen hasi ziren belaunaldi bateko pertsonak gaude Jaurlaritzan honetan.

■ **Politikako karguetan emakume eta gizonetzkoen arteko kuoten aldeko al zara? Eusko Legebiltzarrean, kasu?**

Ez zait dekretu bidezko kuota sistema jartzea gustatzen. Baina alderdietan, esaterako, zaindu beharreko neurria iruditzen zait. Eusko Alkartasunean ez dugu kuota sistema, baina emakumearen presentzia inportantea da. EAKo Batzorde Era-

gilean emakumearen presentzia antzematen da, buruan dugun "neurri" bat da.

■ **Jaurlaritzan zein proportzioan ikusi nahiko zenuke emakume eta gizonen kopurua?**

Bost eta bostekoan, adibidez. Europako iparraldearen herrialdeetan proportzio hori izaten da, modu natural batez gainera. Hori iritsiko da, baina ez dekretu lege.

■ **Europako iparraldeko herrial-**

deak dituzu gustuko, antza.

Bai, herri sozialdemokratak gustatzen zaizkit, herri lasaiak eta demokratikoak; Danimarka, esaterako. Solidaritatea lantzen den gizarteak dira, dimentsioaren aldetik txikiak dira, Euskal Herria baina handixeagoak, baina txikiak. Bertako gizartean gizon eta emakumearen arteko parekotasuna, baita haurren nahiz pertsona helduen zainketan gizarteak hartzen duen ardura gustatzen zait. Euskal Herrian ere gizarte eredu hori lantzea gustatuko litzaidake. Esaterako, haiek guk baino bost aldiz gutxiago gastatzen dute eraikuntzan, pertsonen beharretan gastatzen dute aldiz. Pertsonak hemen ez duen balioa du iparraldeko herrialdeetan. Hemen eraikin erraldoiak eta sendoak behar ditugu, antza. Gizonen klise bat ez ote den nago, iraun behar duten eraikinen altxatu behar ditugu nonbait, iraupen luzeko eraikinak ●

JOSEBA OLALDE

■ **"Ez naiz inoiz ezeren aurka izan, ezeren alde baizik".**

2001eko abendua

KOLDO MITXELENA Kulturunea

Erakusketak

hila betean
zehar

Erakustaretoa

Ironia.

hila betean
zehar

Ganbara

Menchu Gal.

Los Menchu Gal de Menchu Gal

3
arte

Ataria

"Martin Ugalde kazetariz idazle"
Modulo elkarreragilea

Jardunaldiak

XIV. Jazz Jardunaldiak

Antolatzaileak: Gipuzkoako "Jazzaleak" elkarteak

asteazkena
12

"Kansas City" filma,
Robert Altman (1996)

19:30

osteguna
13

"Los origenes de la música Jazz"
Patri Goialde, musikari eta kitarra irakaslearen hitzaldia

19:30

ostirala
14

"Armonía Co. Guitar Ensemble" jazz
taldearen saioa

19:30

Arteleku

"Paradisua arrotzena da" Tailera

Koordinatzailea: Rogelio López Cuenca.

Gonbidatuak: Gema Martín Muñoz, Mouna Louhamane, Mounira Khemir, Nicolás Sánchez Durá.

Datak: 2002ko urtarrilaren 15etik 25era
Izena emateko azken eguna: abenduak 21

Museoak

hila betean
zehar

Untzi Museoa

Itsas memoria lantzen (erakusketa)

Euskara

Jai Alai bideo jokoa

Durangoko euskal liburu eta disko azokan salgai

osteguna
20

Anton Abadia Saria

Euskararen inguruko sariaren ospakizuna.
Gipuzkoako Foru Aldundiko jargi aretoa

Gabonetan, opariak euskaraz!

Gazteen aisialdiaren inguruko euskarazko
produktuen erosketa sustatzeko ekintza plana.

Gazteria

Kontzertuak

osteguna
20

Ruper Ordorika

21:00

Gaztesena-Donostia

Kirolak

asteazkena
19

Gipuzkoako kirolaren omenaldia

Ekitaldian gipuzkoar kirola bere osotasunean
omendu nahi da, kirolari indibidual esangura-
tusenak; bere emaitzengatik nabarmendu
diren kirol taldeak; promesa gazteak eta
gipuzkoar kirolaren alde lan egiten duten
pertsona ezezagun guztiak.

20:00

Kursaal Jauregia
kubo txikia

asteazkena
4

Gipuzkoako kirolariei harrera

Harrera hau bitarteko dela, eta oroigarri txiki bat
emanez, Aldundiak gipuzkoar guztien izenean gure
lurraldeko kirolari guztien lana eskertu nahi du.

12:30

Foru Aldundia
jargi aretoa

osteguna
13

Kirol politikari buruzko VIII. Topaketa

Informazioa eta izenemateak: Aretxabaletako Kirol zerbitzuan 943-712628

Topaketa lekua: Aretxabaleta (Otalora jauregia)

asteazkena
12

Kirolarte programaren aurkezpen ekitaldia

Hizlaria: Koldo Saratxaga
(Irizar proiektuaren koordinatzailea)

19:00

Kirol Etxea

“Herri honetan desobedientzia zibilaren bide-tik gauza onak egin dira. Intsumisioaren gaia horrela konpondu da, ikastolak nola atera dira aurrera?”

irakasle kontratatuen gaia bideratzeko.

■ **Europari begira zer itxura du lege honek.**

Testuingurua Europa da. Espainiako unibertsitatean endogamia asko erabiltzen dute. Izan daiteke lurraldeko endogamia edo klanetakoa, baina klanetako endogamia erabiltzen dute. Endogamia espainiarra da eta gaiak ez dira Espainia mailan tratatu behar, Europa mailan baizik.

■ **Unibertsitatearen finantzazioa erki-degoen esku dago eta kudeaketa berri-z Madrilen esku. Nola da posible?**

Hori da kontua. Dirua hemen dago eta gure beharrentzako unibertsitatea egin nahi dugu. Baina Madriletik antolatu nahi digute dena. Hala ere, dirua guk daukagu eta hemen adostasun batera iristen bagara, zergatik ez dugu gure proiektua egingo?

■ **Legea nola egingo litzateke?**

Eskumenak dauzkagu. Lege horretan bilduko diren gaiak hauek lirateke: unibertsitate planak, finantzazio irizpideak, irakasleen kontratazioa eta ebaluazio sistema. Gai hauen inguruko adostasuna

lortuta, badugu gure unibertsitate proiektua izatea, gure legea, alegia.

■ **Ez al da etorriko Madriletik Konstituzioaren mamua?**

Gure legeko gai guztiak ez lirateke Madrilekoekin aurrez aurre jarriko. Batzuk bai. Horiek beharbada Auzitegi Konstituzionalera iritsiko dira, baina bitartean guk gainerako puntuen onarpena izanda aurrera egingo dugu.

Gure legean Iparraldea eta Nafarroa ere kontuan hartu beharko ditugu. Adibidez, Iparraldeko ikasleek EAEko unibertsitatean sartzeko Parisko enbaxadan egin behar dute selektibitatea. Noski, euskarak ez die ezertarako balio eta azterketako gaiak ere Espainiakoak dira. Hau datorren ikasturterako konpondu behar dugu. Gaia konponbidean dago, legearen zirrikituak baliatu baititugu.

■ **EAE n lege berria egiteko asmoa agertu zenean PPko Carlos Iturgaitzek hori desobedientzia zibilaren alorrean sartzen zela esan zuen. Zer diozu honi buruz eta zer iritzi duzu desobedientzia zibilari buruz?**

Desobedientzia zibila, konfrontazio demokratikoa... horrelakoak esango dizkigute, baina ez diogu horrelakoei beldurrik izan behar. Era demokratikoan eta gizartearen babesarekin ari bagara, zergatik ez? Herri honetan desobedientzia zibilaren bidetik gauza onak egin dira. Intsumisioaren gaia horrela konpondu da, ikastolak nola atera dira aurrera? Nik bide horietan sinesten dut. Ez dugu bel-

■ **“Espainiako unibertsitatean endogamia asko erabiltzen dute”.**

durrik izan behar, alderantziz, agian bide bakarra da.

■ **Manuel Montero EHUKo errektoreak esan du unibertsitate legeak ez duela euskara bermatzen. Eusko Jaur-larritza euskara bermatzeko dago, unibertsitatea ere bai, euskaraz ikasi nahi dutenak ere badira... Donostiako Arki-tekturako Fakultatekoek azkena, arazo larriak izan dituzte. Zer gertatzen da?**

Arkitekturako kasuan deskoordinazio handia egon da, baina arazoa konponbidean jarri dugu. Euskaratze plana urtebete aurreratuko da. Aurtengoa bertako irakasleen eta ikasleen borondate onari esker konpondu da. Hurrengo urterako euskalduntze plana aztertu nahi dugu. Gaia bide onean doa, baina egoera larria izan da.

■ **LOU legeak nola eragingo du euskararen garapenean?**

Guztiz kaltegarria da lege berria. Irakasle poltsak egingo dira Espainia mailan, epaimahai espainiarrarekin. Poltsa horretatik hartu behar ditugu guk ere irakasleak. Noski irakasleak aukeratzeko euskarak ez du ezertarako balioko.

■ **Irakasle euskaldunek asko sufrutuko dute.**

Funtzionario bidea aukeratzen duen irakasle euskaldunak bidea oso zaila dauka. Ea guk gure legearekin zein itenbide ematen diogun irakasleen gai honi, bestela bide oso gogorra daukate ●

◆ **MIKEL ASURMENDI**
◆ **ONINTZA IRURETA**

JOSEBA OLALDE

■ **“Funtzionario bidea hartu duen irakasle euskaldunak bide zaila dauka”.**

2-6 urte

Zatozte IBAIZABALekin Mikela igela bilduma ezagutera. Bertan, Mikela izeneko igel txiki eta lotsati baten abenturak kontatzen dira.

Haur txikiek Mikela igelaren antzekoa ikusiko dute euren burua, beren beldurrak eta lotsak gainditzeko garaian, ingurua aztertzerakoan edota gauza politekin amets egiten dutenean.

MIKELA igela bilduman argitaratutako tituluak:

4 Mikela eta elurra

5 Mikela oihanean

6 Mikela nahastuta dabil

EGILEA: Mercè Arànega

EGOKITZAILEA: Patxi Zubizarreta

MARRAZKILARIA: Mercè Arànega

MARRAZKIAK: koloretan

ORRIALDEAK: 32

IBAIZABAL

Arantxa Iturbe

“Nerbio hutsa naiz, gauzak di-da egitea gustatzen zait”

P E R F I L A

Irrati esatari batzuek aitortu izan digute, ahots exhibizionismo punttu bat badutela. Arantxak, berriz, beldur eszenikoa sentitzen du, mikroaren aurrean “egun on” esaten duen aldiro. “Ai Ama!” liburua *best seller*a bihurtu da ama berrien artean, baina badaezpada haurdun daudenei umea izan eta gero irakurtzeko gomendatzen diegu; eta eskerrak argitaratu aurretik “leundu” egin zuen!

Testuak: Estitxu Eizagirre / Ixiar Eizagirre / Argazkiak: Dani Blanco

Kazetariak badirudi beti munduko azken berria jakin behar duela. Idazte-rakoan, berriz, eguneroko gauzei begiratzen diezu; badirudi kon-trapuntua dela...

Nik uste ez dela kontrapuntua. Kazeta-riok badaukagu deformazio profesional bat, “lehen mailako albisteak” eta “biga-rren mailakoak”, “hirugarren mailakoak” egiteko. Eta batez ere obsesio batekin bizi den herri batean, badirudi lehen mailako

albisteak beti dela gatazka. Eta nik beti defendatu izan dut egunerokotasuna dela gehien inporta duena denon bizitzan; eta gatazkarekin ere, segun eta ze harreman daukazu zein aldetara, horrek markatuko du izugarri zure jarrera gatazkaren aurrean.

Bestalde ni kazetaria naiz ikasketa eta lanbidez, baina suertez lan egiten dut hain justu kazetaritza "inportantearekin" zerikusirik ez duen programaren beste zatian. Beraz, aukera handia dugu eguneroko gauza horietaz hitz egiteko, eta iruditzen zait jendearen interesa erakartzeko modu bat ere badela eguneroko gauzez hitz egitea.

■ **Kasualitatearen indarra asko aipatzen duzu...**

Askok gustatzen zait kasualitatea; noizbait kasualitatez zerbait gertatzen zaidanean sekulako poza sentitzen dut.

Eta ziur asko, sortzen ari naizenean ere beti ari naiz kasualitate horiek ahalbidetzen: nahi nukeen hura idazten dut, kasualitatez hainbeste jende ezagutzea eta gutxien espero duzuna berriz topatzea. Gainera kasualitateak bizipoza ematen du: beti gabilta dena kontrolatu nahian, baina badaude bizitzan kontrolatu ezin diren gauza asko, eta horrek ematen dio bere emozioa bizitzari. Eta asko gustatzen zaizkit, baita ere, kasualitate itxurako kasualitateak, probokatutako horiek: "Hara! Ze kasualitatea, nolaz zu hemen?"

■ **Zure liburuak di-da irakurtzekoak dira...**

Bai, di-da oso nirea da. Gauza guztiak gustatzen zaizkit di-da egitea. Nobela bat egitea gustatuko litzaidake, eta oso harro sentituko nintzateke, baina ez dut inoiz egingo. Bihar idazten hasi eta etzi jarraitu beharko dudala, eta datorren hilean, eta hurrengoan... pentsatze hutsak angustiatu egiten nau! Nerbio hutsa naiz, gauza guztietarako: ni ez sartu luzerako proiektuetan, emaitzak segituan ikusi behar ditut-eta.

■ **"Hondartzako literatura"ren apologia egizu.**

"Ezer baino lehen" atera nuenean, neronek esan nuen hondartzarako moduko liburua zela; definizio modura esan nuen, konnotazio txarrik eman gabe. Niri hondartzan irakurtzea asko gustatzen zait, eta hondartzan irakurtzen duzun liburua, 30ºrekin eta nahiko deseroso jarrita, ezin du izan Kant-en liburu bat: izan behar du zerbait pixka bat irakurri

eta begirada altxatzekoa, parean zer gertatzen den ikusi, eta berririo jarraitzekoa. Izan behar du edo ipuin laburrez osatutakoa, edo bestela arina dena. Arina, zure atentzio osoa behar duen zerbait sakona ez izatea, alegia. Jendeak gaizki hartu zuen nik esana, "oraintxe kaleratu duzu lehen liburua eta nori bururatzen zaio hondartzako liburu bat dela esatea!", baina hala da! Inori lorik galaraziko ez

dion liburu bat da, eta horixe zen nire helburua. Aukera bat da, eta nik uste behar direla. Noski nire lana ez dela beste lan sakon

batzuekin konparatzekoa, baina nire prententsioa ere ez zen hori.

■ **Emakumeek idatzitako literatura irakurtzen ari zara orain, ezaugarri komun bat aurkitu nahian. Ezer aurkitu al duzu?**

Nik uste emakumeek egindako literatura ez dela ezberdina gizonen egindakoa arekiko, eta gainera emakume batek eta besteak idatzitakoaren artean askotan oso gauza kontrajarriak daude. Baina alde bat antzematen da izugarri: protagonista emakumeak askozaz ere gehiago direla. Gizonen egindako nobelatan, normalean emakumeak dira protagonista maskulinoaren emazte, alaba, andregai, lagun rol hori betetzen dutenak. Normalean diot, gero eta gehiago baitira emakumeen istorioak idazten dituzten gizonak, orain gainera oso modan dagoela dirudi. Emakumeek idatzitakoa irakurtzerakoan identifikatuagoa sentitzen zara, emakumeak ikusten dituzulako protagonistaren paperean, gehienguan.

Orokorrean gauza txikiak gehiago interesatzen zaizkigu munduko gertakari handiak baino, baina hori ere ez da denentzat balio duen araua. Bestetik, inpresioa daukat emakumeek idatzitako liburuetan sentimenduez gehiago hitz egiten dela, egitan sentitu bezala, eta ekintzek baino garrantzia gehiago dutela sentimenduek. Baina hori ere gehiegi orokortzea izango da.

■ **"Ai ama" liburua idaztea, zuretzat terapia bat izan omen zen...**

Bai, bi zentzutan gainera: batetik

BERE HITZETAN

“Jendearen erreakzionatzeko moduak interesatzen zaizkit; modu batzuk oso zinematografikoak dira, liburuan agertzeko politak oso”.

ARGIA, 1995-06-25

“Ez zait gustatzen ‘literatura femeninoa’z hitz egitea; beste literaturetatik bereizteko baino gehiago, azpigenero bat balitz bezala tratatzen delako. Gure lanak besteen zaku berean egotea nahi nuke”.

Aizu!, 2001-11

“Imajinazioa lantzeko aukera ematen dute irrati nobelek. Bizitza guztia pasako nuke irrati nobelak egiten”.

ARGIA, 1992-11-01

“Izugarri gustatuko litzaidake eleberri batean pertsonen aldakortasuna jorratzea. Bakoitzak besteari buruz duen sumatze diferentea interesatzen zaidan gaia da”.

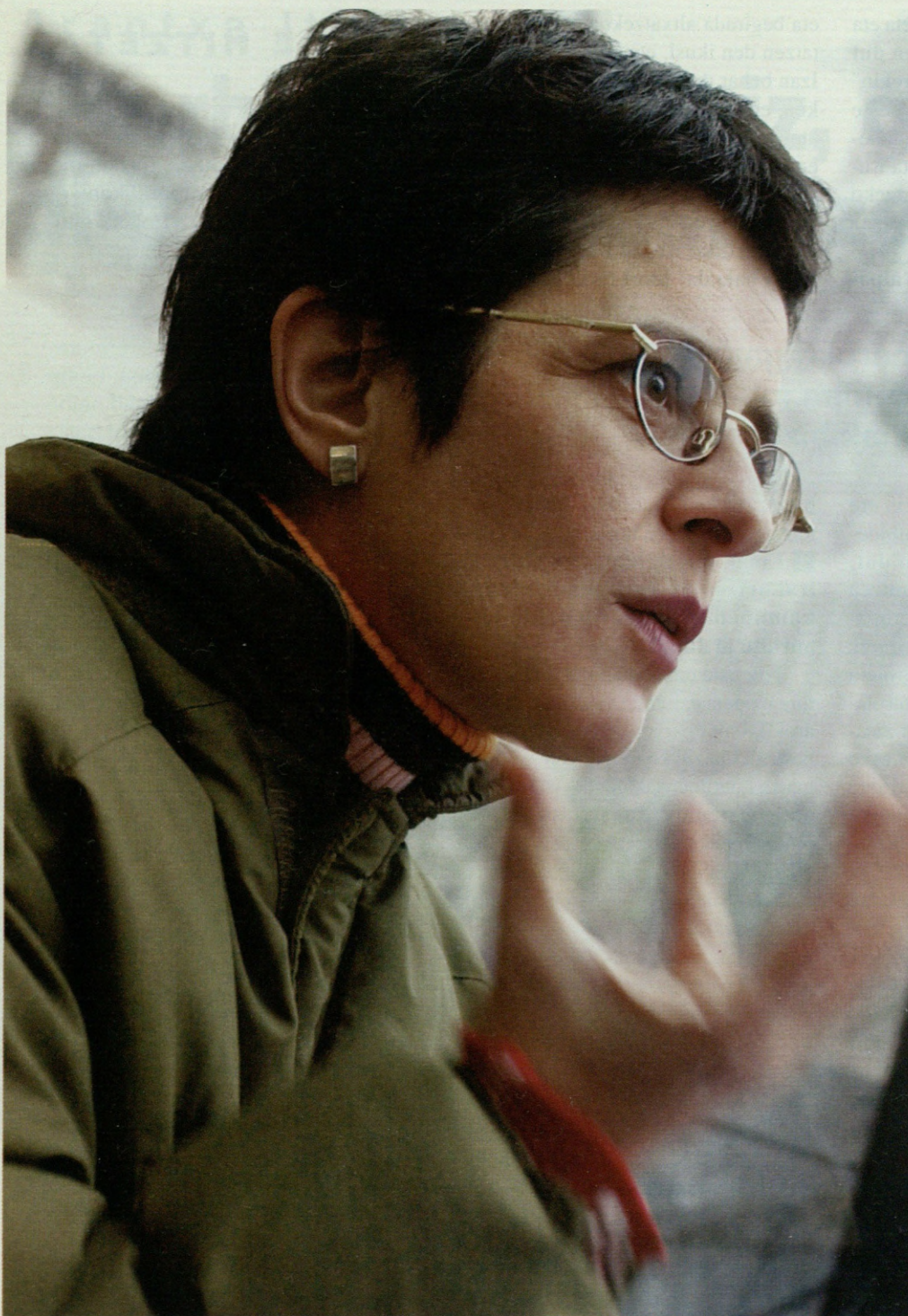
Aizu!, 2001-11

“Oraindik euskaldunok kultur ekoizpenean konplexu izugarriak ditugu. Batetik, guk geure burua gutxiesten dugulako, eta bestetik, gazteleraz ari direnek, hainbatetan, beren burua handiesten dutelako”.

Aizu! 2001-11

“Ez dut uste inspirazio iturrik dagoenik, bizitza bera da gure inspirazio bakarra. Txipa jarria duzunean, beti zerbait sortzeko ideiak pasatzen zaizkizu”.

Aizu! 2001-11

niretzat terapia izan zen benetan sentitzen nuena kontatu ahal izatea. Eguneroko bizimoduarekin kopetaraino nengoen, beti "ondo jaten al du, ondo egiten al du lo?" entzuteaz. Idaztea amorru hori kanporatzeko modua zen. Eta bestetik, idaztea bera terapia zen. Haurdun nengoela inuzente xamarra nintzen, eta pentsatzen nuen urtebetez lana utzi eta umea zaindu bitartean nobela bat idatziko nuela. Eta

bai zera! Ezta lerro bat ere ez nuen idazterik izan, beti umea, umea eta umea. Idaztea, nire buruarentzat tarte bat hartzea zen, terapia fisikoa.

■ **Gizartean jasotzen dugun ama izatearen bertsio idilikoari aurka egiteko zen liburua?**

Ez nion inorri lekziorik eman nahi. Baina egia da nik gizartearen presioa nabaritu izan dudala. Bikote egonkor

xamar batekin baldin bazaude, edo izan gabe ere edadean aurrera bazoaz, aldameneko bizilagunak galdetzen dizu, pozik asko: "zer, ez duzu ume-rik eduki behar edo?". Oraindik esplikatu egin beharra daukagu haurrik ez izateko erabakia hartu dugula! Eta badakit inork ez duela intentzio txarrarekin galdetzen, baina normaltzat jotzen da emakumeok umea eduki egin behar dugula. Eta hori bezala, botatzen dizkiguten gainerako irudi guztiak: telebistan agertzen diren ama guztiak hain dira zoriontsuak! Eta ez dut esaten benetako amak ez garenik zoriontsuak, noski baditugula memento batzuk. Baina iragar-kitan daukagun irudia da ama beti dela zoriontsu, ama delako bakarrik; baina ama horrek badauzka beste alor asko, iragarkitan ezabatu egiten zaizkionak amaren irudia emateko. Inork ez dizu ukatzen ama baino gehiago zarenik, baina badira une batzuk zure bizitzan ama bakarrik sentitzen zarena. Eta ez dut esan nahi gutxi denik ere, nire miresmenik handiena gure amen generaziorik guztiei, 24 ordutan ama izatea lan gogorra baita.

■ **Ama beti ama da. Baina atzoko amak eta gaurkoak, ez dira berdinak...**

Bai, desnaturalizatu egin dugu pila bat. Oso ideia kontrajarriak etortzen zaizkit: ikusten dut gure ama eta amonen belaunaldia, beste ezer egiteko eskubiderik eta aukerarik ez zutela izan, eta haserretu egiten naiz, amorratu. Baina beraiek ere ez dira sentitzen inolaz baz-

tertuak zirenik, natural bizi zuten emakume denak ama izatea. Guri gertatu zaiguna da, egunak 24 ordu dituela lehen bezalaxe, eta ordu horietan egin nahi dugula dena, eta dena ondo: irratiko programara joan eta oso saio ona egitea, handik aterata lagunekin irteten eta zinera joan, eta gainera irakurri egin nahi duzu, eta gainera zure umearekin egon. Eta umearekin egoten garen tartetxo horre-

- **Jaio:** Alegian, 1964. urtean.
- **Bizi:** Tolosan.
- **Irrati esataria, idazlea.**
- **Irratia:** 1984. urtetik Euskadi Irratian jardun du. Egun "Goizean Behin" saioa zuzendu eta aurkezten du. Irrati nobelak ere idatzi ditu: "Kale kontuak" eta "Odriozola Hotela" izan ziren lehen irrati nobela txikiak, eta talde profesionalarekin egina "Maite, Maite, Maitia" da.
- **Literatura:** bi ipuin bilduma kaleratu ditu, "Ezer baino lehen" (1992) eta "Lehenago zen berandu" (1995). Narrazioan "Ai ama!" (1999) liburua atera zuen, eta Agurtzane Intxaurragarekin batera antzerki gidoi bihurtu du. Aurten hurrei zuzenduta bi liburu atera ditu: "Beldurtia naiz eta zer", eta "Exerita egiten dut eta zer".

ko apalean jarri nizkion, ilaran. Eta alferrik. Liburu bat irakurtzen ikusten nindueanean, haserretu egiten zen, "ama, apuia (ipuia) ez, apuia ez!", nik bere ordutatik kentzen niolako irakurtzen pasatzen nuen denbora hori. Hasten nintzenean istorio bat kontatzen, harrituta begiratzen zidan, "baina emakume honek zer esaten dit orain!". Antsietatearekin egingo nuelako, seguruena: "orain ipuina", ale, amatek nahi duelako oraintxe behar du. Gaur egun, seguruena biok lasaitu garelako, berak eskatzen dizkit ipuinak.

"Txikitatik erraztasuna izan dut idazteko. Baina erraztasunak ere badu bere alde txarra: errazkerian erortzeko arriskua"

■ **Zuk 6 urterekin irabazi zenuen lehen ipuin lehiaketa. Zein giro bizi zenuen etxean?**

Nire gurasoak ez ziren bereziki saiatu irakurzaletasuna bultzatzen. Zortzi urte ere ez nituenean, gogoratzen dut nire amak gauetan esaten zidala argia itzali eta lo egiteko; eta ni flexo txiki bat ohe

azpira jaitsi, eta irakurtzen aritzen nintzen; harrapatzen nuen guztia irakurtzen nuen gainera, baita umeek ulertzekoak ez ziren liburuak ere.

Hori bai, gurasoek idaztea gustatzen zitzaidala ikusi zutenetik beti animatu izan naute. Gogoan dut egunerokoa idazten nuela. Antzerki txikiak ere idazten nituen, gero lagun bakoitzari pertsonaia banatu eta jolasten aritzen ginen.

Beti izan dut erraztasuna idazteko, istorio bat sortzeko. Alde txarra ere badu erraztasuna izateak; lagunek esaten didate, batzutan erraztasun horregatik jotzen dudala errazkeriara, eta batzutan eskua gelditu eta gauzak bi aldiz pentsatu behar nituzkeela.

■ **Txikitan idatzi zenituen ipuinak psikologo begiekin irakurri izan dituzu? Nolakoa zen txikitako Arantxa?**

Hasiera hasierako ipuinak ez ditut; Tolosara etorri ginen bizitzera, eta nik uste leku-aldatze hartan galdu zirela. Gogoratzen dudana da lehen lehiaketa irabazi zuen ipuinak zein izenburu zuen: "Txomin aizkolari potoloa Mesertakolif herrian", baina zer kontatzen zuen ez dut oroitzen. 9-10 urterekin idatzi nituen ipuin batzuk baditut, baina sekulako grazia egiten dit, ipuin guztiak oso moralistak direlako, kristau kutsukoak: ume txintxo batek pobreei janaria eman ziela, eta halakoak.

tan, ama ona izan nahi duzu, haurrak zutaz oroitzapen polita izan dezan, eta ez dadin inolako gatazkarik sortu zu lanera zoazelako; eta azkenean, urtebeteko umeari ari zara esplikatzeko "begira, amatek lanera joan behar du, zeren lana egin beharra dago eta nik asko maite dut nire lana..." eta umeak ez du ulertzen, umeak egon nahi du bere amarekin eta kito, normala den bezala. Orduan errudun sentitzen zara, "denbora gehiago egon behar nuke berarekin", eta berari denbora eskainiz gero pena ematen digu zinera ez joan izanak. Eta badakit oso neurekoia dirudiela, baina bizitza bakarria daukagu, eta ordu horiek bakarrik ditugu dena egiteko. Nik ez diot irtenbiderik aurkitzen gaurkoari. Garai batean ama izatea naturalagoa zen, baina beste eremutan erabat joko kanpo gelditzen ziren. Eta guk antinaturalago bizi dugu, nahi dugulako denbora txiki horretan ahalik eta gehien bizi, eta ez da posible, ezin da *superwoman* izan.

■ **Semea ez omen da irakurzalea. Baina zer egin diozu umeari?**

Txiki txikia zela, nik jada erosi nituen ipuin pila bat, eta sehaska gaine-

BIZITZAREN PASARTEA

Txikitan dantzaria nintzen, eta txistularia. Herriko dantza taldean biru bat urterekin basiko nintzen. Behin lehiaketa bat egin zuten Ormaiztegin, eta gurasoek eraman egin ninduten, panpoxa-panpoxa, dantzariz jantzita, gona gorriarekin. Jarri ninduten eszenario erdian, eta publikoari begiratu nionean, zurrin gelditu nintzen, zirkirik mugitu gabe. Talde osoa dantzan hasi, eta ni geldi. Antolatzailea goxoki batekin etorri zitzaidan, baina txantajeek ere ez zuten funtzionatu. Halako batean negarrez hasi nintzen marruka, eta aita, erabat lotsatuta, oholtzara igo, eta jeitsi egin ninduen. Nire amak momentu berran pentsatu zuen: "Neska gajo honek, behintzat, ez dauka etorkizun handirik jende aurrean ezer egiteko". Eta beste konklusio batera ere iritsi zen: egoskorra nintzela, zeharo. Amak bi konklusioetan bete betean asmatu zuen.

■ Irakurzaletasuna nola landu daiteke?

Ez dakit txikiak zaletzen burugogortu behar den ere. Seme bat baldin baduzu zuhaitzetara igotzea gustatzen zaiona, zer esan behar diozu? "Ez, zuhaitzetara igotzeak tximu bihurtuko zaitu, eta irakurtzeak egingo zaitu gizaki"? Niri denek esaten didate footing a egin behar nukeela, gozamina delako. Hala izango da, baina niretzat ez. Nik ere ezin diet lagunei esan irakurri egin behar dutela, plazer delako. Zaletasun hori edo ateratzen zaizu edo ez zaizu ateratzen. Jakiten dudanean eskoletan nire liburu bat irakurtzera behartu dituztela, sekulako disgustua hartzen dut; ez nuke nahi inork derrigortuta nire liburua irakurtzea, beraiei aterata irakurtzea nahiko nuke. Ez badute nahi, ez dakit zein den soluzioa.

■ Literatura gizarte, eskoletan, neurritz gainera baloratua dagoela uste duzu?

Niri literaturak asko eman dit: algarra, negarra, inbidia sortu izan dizkit, eta hori oso aberatsa izan da niretzat, neren pertsona garatzeko. Hortik aurrera, bai dagoela pixka bat idolatratuta mundu hori. Irakurtzen duena ez da irakurtzen ez duena baino gehiago, edo hobea orohar. Irakurtzeak jakinduria erantzen dizun momentutik, beti izango

B E R T S O A

Doinua: Antton eta Maria

**Bizipenak letratan
jartzeko artea
eguneroko gauzei
sona ematea
uhinetan nornahiren
etxera joatea
eta zeurean bertan
ama izatea
ziur ez dela dena
kasualitatea**

Aitor Mendiluze

da jakitea ez jakitea baino hobea; baina nobela batek ez dizu zertan jakituriarik erantzen. Beti kritikatzeko da oraingo umeek telebistaren aurrean edo internetaren aurrean pasatzen dutela denbora, baina garai honetako teknologiak horiek dira, eta ez dut uste liburua beste denen gainetik denik kultura iturri. Irakurtzen ez duenak, berak galtzen du, ez dut beste argudiorik. Nik ere, arte plastikoaren erakusketa batera sartzen nai-

zenean ez dakit gozatzen artezaleek bezala, gabezia hori badut, eta pena hori nik daukat.

■ Euskadi Irratian zaude 1984az geroztik. Oraindik ere, euskal komunikabideek gehiago dute "euskal" en pisutik, "komunikabide"tik baino?

Beti egin izan dut apustua, eta mila eztabaida, egiten duguna komunikabide bat izan dadin, eta sinistu nahi dut hala dela. Ez dakit jendeak sinesten duen, bai erabakiak hartzen dituztenek eta bai entzule jendeak. Niretzat euskara, momentu honetan bizi dudana bezala, tresna bat da. Saiatuko naiz zaintzen eta hedatzen, baina ez naiz besteak baino gutxiago edo gehiago euskara erabiltzen dudalako. Ze hori da bestea, badi-rudi euskaraz lan egiten dugunok ez garela profesional onak; duela gutxi entzun diot erdalun bati "jakina, zu hasi zinen garaitan euskarazko lanpostuak hutsik zeudenez, erraz hartu zintuzten".

Inpresioa daukat gainera, euskaraz ari garen komunikabideetan, beti ari garela birplanteatzen eta kuestionatzen, eta beti gaudela komunikabide handi-goei begira ea haiek zertan ari diren; momentuan momentua bizitzen ari garela, beti probisionalki. Eta ez dut oso garbi ikusten hemendik 20 urtera zer izatera heldu nahi dugun. Sinistu nahi dut 20 urtera euskaldungoa zabalduko dela, eta garbiagoa izango dela gu komunikabide garela, euskal baino gehiago. Baina inpresioa daukat, komunikabideetan ez garela hausnarketa hori egiten ari: "Hemendik 20 urtera nora goaz?". Oraindik ez dugu erantzunik pentsatu, eta galdera hori hasi ginenetik ari gara planteatzen etengabe. Ezin asmatu bezala gabilta.

Eta gero jendearen errekurtsioa oso erraza izaten da, literaturan ere berdin gertatzen da: "Niri euskaraz ulertzea kosta egiten zait, pisua egiten zait...". Beti aitzakiak jartzea bezala da, nahiz badakiten politikoki zuzenagoa dela esatea euskaraz sortutakoa kontsumitzen dugula. Eta sakoneko arrazoia zein da: euskaraz ari garela? Alegia, hori momentu batean gure lan profesionala jendeari iristeko traba dela? Edota benetan profesionalak ez gara ematen ari jendeari interesatzen zaiona?

Duda asko dauzkatz, eta dezente erretzen nauten hausnarketak dira ●

Poesia, tabernak eta sarea

Euskal Poeta Gazteen IV. Eguna egin zen azaroaren 24an Txantrean, hilabete osoan barrena bertan antolatu diren hitzaldi, errezitaldi, erakusketak, film emanaldi, kantaldi eta bilkuren amaiera eta bilgune gisa. Egun honen antolaketa ez da ezerezetik sortu, aurreko aldietan egindakoaren ildoan kokatu behar da. Izan ere, Eibarren izan ziren lehen bi aldiak eta, Zarautzen, berriz, hirugarrena. Aurtengoan Txantreako Mao Tse Punk taldeko lagunek hartu dute lekuko eta ardura, eta iaz Vladimir Brigadek Zarautzen Literatura Astea bezala, Poesia Hilabetea antolatu digute aurten Txantrean.

Eusko Jaurlaritzak urtero antolatzen duen Urruzuno literatura lehiaketa euskal idazle gazteen topagune izan ohi da. Sarien artean dagoen Europan barrena egindako hamar eguneko bidaiak euskal idazle askoren arteko harremana estutu du. Urruzuno topagune garrantzitsua da, ezin ukatu. Baina herrena da, bertara EAEko gazteak soilik aurkez daitezkeen heinean. Nafarroa, Lapurdi eta Zuberoako euskal idazle gazteak ezagutzeko eta haiekin harremanak sendotzeko ez da batere baliagarria. Urruzuno lehiaketa, beraz, herri honen egoeraren isla literarioa besterik ez da. Eta horren jakitun, herri gisa kulturalki herren uzten gaituen lehiaketaren mugak gaindituz, Euskal Poeta Gazteen Eguna antolatzeari ekin zion hainbat gazte duela zenbait urte, territorio gisa euskara hartuz, beste zehaztapen politikorik gabe. Berdin zitzaigun biltzen ginen gazteak EAEkoak, Nafarroakoak, Venezuelakoak edota Afganistangoak ginen. Euskaraz idaztea zen baldintza bakarra.

ORDUDANIK, eta antolatzaileak edota kokalekuak aldatu diren arren, hasierako helburuak zutik izan dira Euskal Poeta Gazteen Egunaren aldi berriak antolatu dituztenen baitan: euskaraz poesia idazten duten gazteak ezagutu, elkarren arteko harremana sendotu, batzuk eta besteek egiten dituzten fanzineak banatu eta, ahal den heinean, egitasmo bateratuak zehaztu eta bideratu.

Aurten, Txantreako lagunek gogoz heldu diote lanari, eta

hilabete osoan ekitaldiak antolatzeaz gain, sarean ere zintzilikatu dute poesiazblai izeneko web gunea. Sekula baino serioagoa zirudien, beraz, aurtengoak. Beti ere aspaldiko lagunen arteko kontuek eta adiskide berrien ekarpenek izan dezaketen seriotasunaren mugen barruan. Azken batean horretarako balio baitute honelako ekimenek, lagun zaharrak elkartu eta berriak egiteko. Eta aurtengoari buruzko balorazioa egiterakoan, beharbada, orain artean horrelakoetara hurbildu ez zirenak biltzeko gaitasuna nabarmendu behar da. Izan ere, ezusteko atsegin bat baino gehiago izan dute antolatzaileek ildo horretan. Hormetan poemak jartzera ausartu diren tabernarietatik hasi, egitasmo berriak zehaztu eta indartzera hurbildu den jendearekin jarraitu, eta orain arteko aldietan baino jende gehiago

bildu duen poesia-afariraino ezustekoak bata bestearen atzetik iritsi baitira. Beti ere, eta lehen aldiz, idazle nafarrak nagusi izan direlarik.

Gari Berasaluze

Vladimir Brigadak elkarteko kidea

“Euskal poeta gazteek badute zer idatzia. Bada zer irakurria. Eta batarekin edo bestearekin hitz eginez gero, elkarlanean lan egiteko gogorik ez da falta. (...) Orain, esandakoak zein teoria hutsean zehaztu diren egitasmoak abian jartzea eta bideratzea da helburua”

izatea duela zenbait urte baino errazagoa da. Teorian bai behintzat. Orain, esandakoak zein teoria hutsean zehaztu diren egitasmoak abian jartzea eta bideratzea da helburua. Ideia gazteak baditugu. Horiek gauzatzea falta zaigu. Lehen urratsak eman ziren azaroaren 24an, baina orain hasten da benetako lana. Mao Tse Punk eta Vladimir brigadetako lagunek aurrera egiteko konprometua hartu genuen. Baina gainontzeko guztien laguntza beharko dugu ●

PRINTZA

KULTUR OSOA GALTZAILE

Xabier Mendiguren
Elizegik idatzia da hurrengoa

"Euskaldunon Egunkaria"n:
"Ana Karenina ez da errusiarren aberastasuna soilik; Gergor Samsa irakurle alemanek bakarrik irakurri balute, denok ginatkeke pobreago. Horregatik diot -aldeak alde eta baieztapenari beroarena kenduta-, Sarriren lagun izoztua edo Izagirreren Agirre zaharra literatura unibertsalaren ondare bihurtzen ez badira, kultura europar osoa ateratzen dela hor galtzaile (...). Halakoetan maisuen aipuak lagungarriak izan ohi direnez gero, gogora ekarriko dut nola Koldo Mitxelena hala-ko zerbait esan ohi zuen, gutxi gorabehera: kultura egiazko bat, bere buruarentzat sortzen ari denean, mundu osoarentzat ari dela sortzen. Orain arte esan liteke idazle bakar baten obra opartu diogula mundu zabalarri, Atxagarena hain zuzen (...). Lehenik eta behin gogoan izan behar dugu munduan idazle asko dagoela, eta apur batzuek baizik ez dutela lortzen beren lanak itzuliak izatea. (...) Zaila da, beraz, merkatuaren inertziari kontra egitea, eta ez guretzat bakarrik (...). Hemen berriz, oztopo horiei guztiei beste bat erantsi behar zaie: gure zorioreko euskara, alegia. Alde batetik baino gehiagotik da oztopo gainera (...), nola hemendik kanpo ia inork ez dakien eta beste inongo hizkuntzaren antzik ez duen, kanpoko argitaletxeek ezin dute euskarazko lan bat irakurri eta epaitu, interesatzen zaien edo ez jakiteko".

ALDIZKARI BAT, "THE BALDE"

HAMABOST urtetik berrogeira bitarteko irakurleei zuzendua egongo da, bi hilabete behin kaleratuko da, doan salduko da eta 15.000 ale banatuko dira ale bakoitzeko. "The alde" sortu berria den aldizkariaren zenbakiak dira horiek. Hain zuzen, Durangoko Azokarako jaioa da, ondoren, Gasteizen, Donostian, Iruñean eta Baionan aurkeztuko da. Bihilabete-kariak sail finko batzuk izango ditu, hala nola, zinema, literatura, artea, antzerkia, komiki eta bideo-jolasen erreseinak, Internet edo moda. Atalen ardura Koldo Almandoz, Kirmen Uribe, edo Asier Leoz bezalako izen ezagunek hartuko dute. Beste berezitasun bat: euskaraz eta ingelesez plazaratuko da, eta dantzalekuetan, arropa dendetan, kultur etxeetan, tabernetan edota liburu eta disko dendetan jarriko da salgai. Interneten ere aurkitu ahal izango da www.thebalde.net gunean. Horrez gain, harpidetza egin nahi duenak 9 euro (1.500 pezeta inguru) ordaindu beharko ditu.

KANTUAREN HAMABOSTALDIA

EUSKAL Kantuaren Hamabostaldia burutzen ari dira Izpuran egunotan. Abenduaren 3tik hasita "Kantuketan" erakusketa ezaguna paratu dute bertako Faustin Bentaberry Gelan. Eta ber-

■ "Kantuketan" erakusketa paratu dute.

tan izango da ikusgai hil honen 19ra arte. Horrez gain, abenduaren 7an bi ekitaldi izango dira: Aldudeko Ibarreko Kantiruki emaztea taldea batetik, eta bestetik, 2002ko martxoko "Emazteak kantuz 4" proiektuko lau kantari. Bestalde, eta abenduaren 9an arratsaldeko 17:00etan Erramun Martikorenen emanaldia eskainiko da.

KONPOSITOREEN BERRIAK

EUSKAL musika konpositoreak puri-purian dabilta azkenaldian. Hamaika berri plazaratu da haien inguruan azken astean. Esaterako, Carmelo Bernaolak Guerrero Fundazioaren Saria jaso berri du. Sari hau bi urtean behin ematen da eta musikako Cervantes Saritzat hartu liteke. Bestalde, Javier Bello-Portu konpositore tolosarra omentzen duten lau CD plazaratu ditu Aus

H I T Z B I T A N

- Luisa Etxenik zera zioen "Andra"n: "Ipuina esperientzi literario intentsoena da".
- Javi Onaindiak honako hausnarketa egiten zuen "Zabalik"en: "Artetzat saltzen diguten guztia arte da ala artearen izenean iruzur ere egiten digute? Zergatik da artea museo batean dagoen desegindako ohea eta ez etxeko logelan dagoena?"
- Ixiar Rozasek "Deia"n: "Egonkortasun gutxi dago gidoilarien munduan; askok horretaz nekatuta utzi egiten dute. Sarritan audientziak eta programazioa betetzea izan ohi dira

L A K

GAUZA ASKO ALDATU DA

1927tik hona urte asko igaro da, eta gauza asko aldatu. Hain zuzen, urte horretan ekin zion bere ibilbideari Euskal Herriko Txistularien Elkarteak. Datorren urtean 75 urte beteko ditu, eta ospatzeko hainbat ekitaldi antolatuta da. Otsailean esaterako urrezko domina eskainiko zaio Joxe Inazio Ansorena Minerri; martxoan, Euskal Herriko Txistulari Bakarlarien Txapelketa Nagusia burutuko da; apirilean, udaletako udal txistulari taldeen bilkura egingo da; maiatzean EOS-ek Tomas Araguesen "Txistu eta orkestrarako kontzertua" eskainiko du... Guztia, txistularien arteko harremana bultzatzeko eta Elkartearen bidean gertatu eta aldatu diren gauzak gogoratzeko.

ARTURO

Art Records diskoetxeak. Bertan biltzen diren obrak Felipe Gorriti, Nicolas Ledesma, Jose Manterola eta Xabier Muniberenak dira eta Bello-Portuk zuzenduak izan dira. Diskoetxe berak Tomas Garbizuren obrak biltzen dituen laugarren CDa argitaratu du. Obren hautaketa Alejandro Zabala eta Javier Solunk egin dute. Azkenik, IZ diskoetxeak "Emakumezkoen zapatak" Angel Illarramendik konposatutako kamarako opera plazaratu du.

ARTEA ETA TEKNOLOGIA

EUSKO Ikaskuntzaren Kongresuari atxikita Donostiako Zientziaren Kutxaguneak "Arte elektronikoa Euskal Herrian" erakusketa zabaldu du otsailaren 26a arte. 31 euskal artisten 25 obra paratu dituzte bertan, beti ere artea eta teknologia uztartuz. Argazkiak, bideo irudiak, web

orriak... denetarik ikus daiteke bertan. Iosu Rekalde da erakusketaren komisarioa eta bertan parte hartu duten artistetako batzuk hauexek: Txomin Badiola, Ana Mujika, Ageda Simon, Kepa Landa, Sergio Prego edota Itziar Okariz.

■ 31 artisten lanak daude ikusgai.

■ Txomin Peillen.

IZENAK

Txomin Peillenen "Alarguntsa beltza" izeneko lana plazaratu berri du Hiria argitaletxearen eskutik. Liburu horrekin batera, Ivan Igartua, Julen Garikanopeña, Xabier Galarreta, Aitor Arana eta Pello Otxotekoren liburu bana aurkeztu berri ditu argitaletxe berak.

La Pollaren "Bocas" disko berria hilaren hasieratik dago kalean. Bertan, hamasei kantu bildu dituzte.

Dar Dar taldeak "Eta zer?" antzerki lana estreinatu berri du. Lana Elkarlanean argitaletxeak plazaratutako "Eta zer?" bildumako lau liburutik dago oinarritua.

Jose Antonio Arbelaitz Eusko Jaurlaritzako Kultura saileko Kultura sortu eta zabaltzeko zuzendaritzako buru izango da legegintzaldi honetan.

Kuraia izena jarri diote Anestesia, Dut eta El Corazon del Sapoko hainbat musikaririk sortu berri duten taldeari. Taldeak lehen diskoa atera du Metak-en eskutik.

■ Kuraia lehen CDaren azala.

irizpide nagusiak; ikuspegi zabalago batekin, aurrera begira egin beharko lirateke gauzak".

- Mikel Martinezek esanak dira hauek "Euskaldunon Egunkaria"-n: "Antzerki amateurren errazago gerta daiteke gure dramaturgoen eta taldeen arteko elkarlana".
- Jon Casenavek esanak dira hauek Eusko Ikaskuntzaren Kongresuan: "Eguneroko bizi-moduan erabiltzen ditugun hiru hizkuntzok elkarrekin bizitzera behartzen gaituzte. (...) Giro honetan hinki-hanka ibili ohi da euskara, indar gerra hauetan galtzaile. Baina agian bada ordua hizkuntzak elkarren osagarri bezala eta ez etsai gisa begiratzen hasteko".

Ikus-entzunezko ekoizpenetarako beharrezkoak diren azpiegitura guztiak toki berean bilduko dituen Oiartzungo Zinealdearen egitasmoa hasi da dagoeneko lehen urratsak ematen. Behin eta berriaz atzeratua izan den proiektuaren lehen zatia 2002ko amaierarako abiatzea espero da.

ZINEALDEA: IKUS-ENTZUNEZKOEN INDUSTRIALDEA

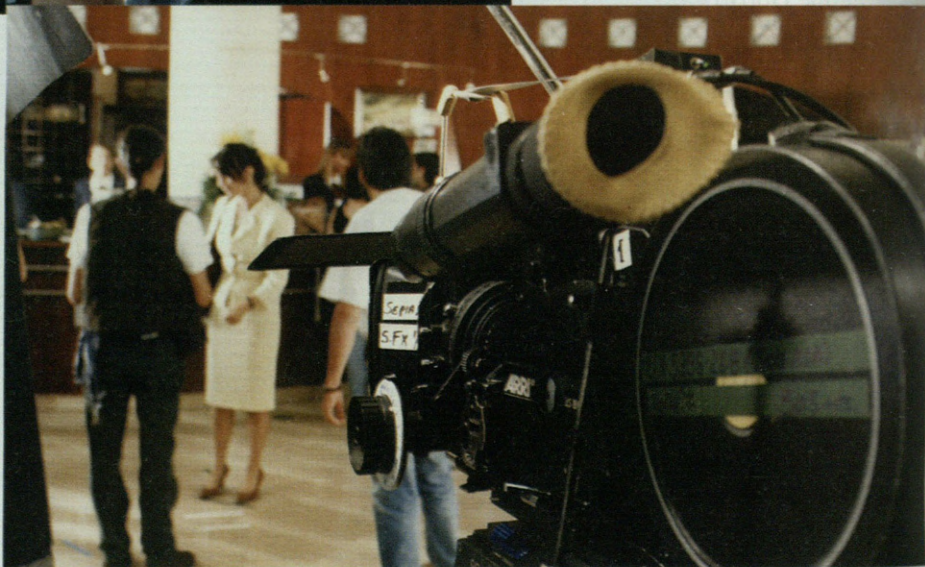

pezetatik (40 milioi libera, 6,01 milioi euro) gorakoa izango da.

ZERBITZU GUZTIAK ELKARRREN ONDOAN. Dekorazioa, makillajea, 35 mm-ko kamerak, telebistarako kamerak, platoak, telebista postprodukzioa, diskoak grabatzeko estudioa, soinu teknologia, argiztapena... Metalurgia industrialde bat izango balitz moduan, Zinealdean zerbitzu hauek guztiak toki berean bilduko dira. Arduradunek ez dituzte parte hartuko duten enpresen izenak aurreratu, izan ere, oraindik zenbait gauza lotu gabe daude. Dena dela, proiektuaren

ALBERTO ELOSEGI

Zinealdeak ekoiztetxeei ikus-entzunezko produktuak osatzeko zerbitzu guztiak eskura jarriko dizkie. Horrela, ez dute zertan urrats bakoitza aurrera eramateko alde batetik bestera ibili behar. Eta beraz, produktua bertatik mugitu gabe ekoizteko aukera izango dute. Oarsoaldea Garapen Agentzia eta Sarobe arte eszenikoen eskola dira proiektuaren sustatzaileak. Ideia Saroben sortu zen, bestalde, bertako Enrique Santiago zuzendariak dioen bezala, Oarsoaldearen esku-hartzerik gabe Zinealdea ez zen gauzatuko. Oarsoaldea Garapen Agentzia Oiartzun, Pasaia, Lezo eta Erreterriako Udalek osatzen dute. Egitasmoaren lehen aurkezpenean lanak, agian, 2000ko irailean hasiko zirela esan zuten, gero 2001eko maiatzera atzeratu ziren. Baina, orduan ere lurrarekin arazoak zeudela batetik, eta parte hartuko zuten enpresak zeintzuk izango ziren zehaztu gabe zegoela, bestetik, lanak ez ziren hasi. Azkenik,

CARLOS CARVALLO

■ Dekorazioa, makillajea, 35mm-ko kamerak, telebista kamerak.... egongo dira.

hasi dira Zinealdea kokatuko den Lintziringo lursaila prestatzen. Horrela, 2002ko amaierarako lehen zatia eraikia izatea aurrirakusten da eta, hortaz, zenbait enpresa bertan lanean hasteko gai izango dira. Proiektuaren inbertsio kostua 1.000 milioi

lehen urratsean hamar bat enpresa izango direla esan zuen Enrique Santiagok. Lintziringo gaineko 100.000 metro koadro egokituak dituzte proiektua aurrera eramateko eta kudeatzaileen helburua, besteak beste, lursail guztia ikus-entzunezko

enpresez betetzea da. Horrela, leku berean zerbitzu eta baliabide guztiak izatean ekoizpen kostua merkeagoa izango da eta bezeroak Zinealdeatik ikus-entzunezko produktu amaitua eskuan dutela irtengo dira. Sarobe arte eszenikoen eskolako zuzendari Enrique Santiagoren iritziz, atzeritik Euskal Herrira film bat grabatzera etorritzen gero, enpresa horrek ez du zertan, adibidez, Madrilera joan beharko posprodukzioa egitera, baliabide guztiak Zinealdean izango baititu. *"Euskal Herriko edozein puntutatik bi orduko bidaia dago Oiartzunera, eta Euskal Herria esaten dugunean Nafarroa eta Iparralde ere hartzen dugu kontuan"*. Zinealdean egongo diren enpresa gehienak Euskal Herrikoak dira, baina kanpoko konpainiak ere izango dira. Santiagoren arabera, proiektua ez da Euskal Herriko

merkatura mugatuko, *"Euskal Herria promozionatzeko dago, baina merkatua merkatua da, hemengo ekoiztetxeak daude, Estatukoak, New York-ekoak..."*. Datorren urterako, esate baterako, Frantzia 700 ekoizpen proiektu daude eta Zinealdea guztiakin negoziatzen ari da. Egitasmoaren xedea ikus-entzunezko industriaren bezero kopurua handitzea eta lehiazteko aukera ematea da. Oarsoaldea Garapen Agentziaz adierazi digutenez, bideragarritasun plana bukatuta,

□ Egitasmoaren xedea ikus-entzunezko industriaren bezero kopurua handitzea eta lehiazteko aukera ematea da

orain azken xehetasun eta mugimenduak zehazten ari dira guztia martxan jartzeko. Europa eta Espainian ikus-entzunezko merkatua aztertu ostean, sustatzaileek handitzen doan merkatua dela ikusi dute. Horrez gain, egitasmoa *"nahiko neurtua"* dagoela uste dute, Espainiako beste proiektuekin erkatuz *"txikia"* baita. Lintziringo 100.000 metro koadroko lur eremuaren aurrean, Valentzian, adibidez, bi milioi metro karratu baliatuko dituzte antzeko proiektu baterako.

KOORDINAZIO ENPRESA. Arestian esandakoez gain, 800 metro koadroko plato bat, 2.000 metro koadroko beste bat, kanpoaldeko plato bat eta hotela izango ditu Zinealdeak. Guztia kudeatzeko helburuarekin koordinazio enpresa bat

■ Ikus-entzunezko enpresez osatutako industrialde bat izango da Zinealdea.

egongo da eta, ziur asko, *"Zinemaldea"* izenaz bataiatuko dute. Bere xede nagusia Zinealdeako enpresek ahalik eta lan gehien izatea izango da eta urte amaieran ahalik eta okupazio handiena lortzea. Platoak bertan kokatuko dira eta ekoiztetxeek alokatzeko aukera izango dute, hori bai, handik kanpo baino merkeago. Hortaz, bere funtzioa guztia kudeatzea eta bertako enpresek lan egiteko espazioa eskaintzea da.

Oarsoaldea Garapen Agentziaren arabera, egitasmoak hiru xede nagusi ditu: lanpostuak sortzea, ikus-entzunezko alorrek potentzialtasun handia duela uste baitute; azpiegitura egoki bat eskainiz ekoiztetxeak suspertzen laguntzea; eta euskaraz egin daitezkeen ekoizpen lanak bultzatzea.

Lintziringo gaineko lursaila urbanizatzeko orduan proiektuak instituzioen laguntza jasoko du. Bestalde, Enrique Santiagok dioenez, beste edozein industrialdek dituen erraztasunak izango ditu. Gerora, bertan kokatuko diren enpresek guztia ordaindu beharko baitute. Santiagoren iritziz, *"Zinealdean kokatuko diren enpresei inork ez die ezer oparitu, lurra beraiek ordainduko dute, beste industrialde batean kotxe konpainia batek egiten duen moduan"*. Hortaz, instituzioek jarritako diru guztia berreskuratuko dute, egitasmoa pribatua izango baita. Sarobe arte eszenikoen eskolako zuzendariaren ustez, ikus-entzuteko

industriak, beste industrien bezala, gobernaren laguntza jaso beharko luke. *"Industria honek lanpostuak sortzen ditu, Euskal Herria saltzen du paisaiekin, eta ekonomia aberasten du, hortaz, turismoarentzat, kulturarentzat, hezkuntzarentzat eta Euskal Herriaren garapenerako oso garrantzitsua da"*.

FORMAKUNTZA ESKOLA.

ikus-entzunezko enpresez osatutako industrialde bat izango da Zinealdea. Bestalde, etorkizunean mundu horretan lanean arituko direnak prestatzeko eskola bat ere egongo da bertan. Sarobe arte eszenikoen eskolatik sortutako ideia da eta *"Zinemaldea"* koordinazio enpresaren eraikinean kokatuko da. Zuzendaritza, gidolaritza, errealizazioa, telebista posprodukzioa eta

kamera operadoretza dira, besteak beste, bertan egin ahal izango direnak, guztiak ikus-entzuteko medioekin lotuta. Zentro honetako ikasleek Zinealdeako enpresetan egingo dituzte praktikak. Enrique Santiagoren esanetan, norbaitek eskola horretako matrikula ordaintzen badu, eta ikasketak behar bezala burutzen baditu, arlo horretan lan egiteko %90eko aukera izango du.

Egitasmoa diseinatzerakoan ez dute inolako eredurik jarraitu. Alde bateko eta besteko ideiak hartu dituzte. Enrique Santiago, Sarobe arte eszenikoetako eskolako zuzendaria eta bere lan taldea alde batetik bestera ibili dira bidaiatzen: Valentziako Hiria proiektua ikusten izan dira, Hollywoodean izan dira, telebista kate ezberdinak bisitatu dituzte, zinegileekin elkarrizketak izan dituzte... Oarsoaldea Garapen Agentziakoek esan digutenez, Ingalaterran bada antzeko proiektu bat, baina tamainaz askoz handiagoa. Haien ustez, Zinealdearen ideia industriako beste sektore batzuekin pareka daiteke. Ontzigitzan, kasurako, antzeko proiektu bat dago toki berean ontzigitzaren zerbitzu guztiak biltzen dituen. Egitasmoaren sustatzaileek ikus-entzunezkoa industria esparru berritzailea eta interresgarria dela ikusi dute. Eta horren arabera, poliki-poliki Zinealdea diseinatu dute ●

◆ JON GURRUTXAGA

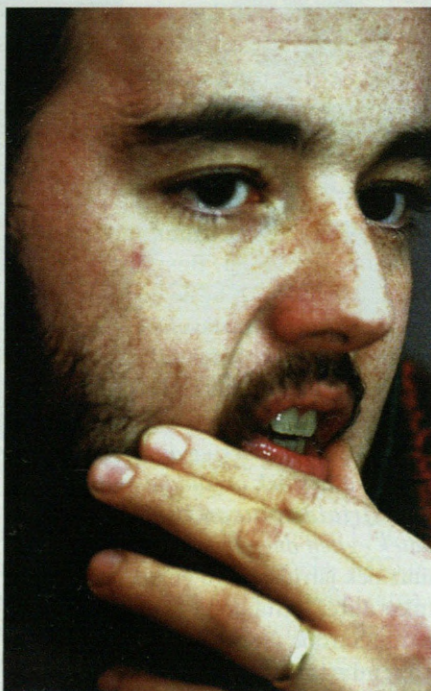
K U T X I R O M E R O

Bi olerki liburu eta Marea taldearekin sortutako bi disko ditu bere gain. Eta hirugarrena, "Besos de perro", bidean. Kutxi Romero kasualitatez hasi zen musikan, idazketan ez bezala. Ustekabean ordea, pisu handia hartu du, nahiz eta berak definiziorik ez onartu.

"EZ DUT NIRE BURUA EZ NAIZENATZAT HARTU NAHI"

Urtea amaitu aitzin, ikusmina sortu duen Berriozarko Marea taldea hirugarren diskoa, "Besos de perro", grabatzen hasiko da. Baina ez dute Gor-ekin argitaratuko, multinazional baten magalera itzuli baitira, Iruñeko etxearekin haustea erabaki ondoren. Azaroaren 12an sinatu zuten kontratua (bi diskorako) Madrilgo Drovekin. Kutxi Romero da Mareako abeslari eta letragile, bozeramaile ere gehienetan, taldeburu nahi bada -hori esaten utziko baligu- hain da handia Mareari ematen dion pertsonalitatea. Baina idazlea ere bada, olerkigilea, eta bi poema liburu eman ditu argitara, "Ruidografías" eta "El sumidero".

Musika eta olerkigintza ditu bere jardunaren ardatz erraz makurtzen ez den 26 urteko gazte kaletar honek, eta hala uztartzen dira elkarriketa honetan bi alderdi horiek.

JOXE LACALLE

■ Nondik datorkizu idazteko zaletasuna?

Txiki txikitatik hasi nintzen. Umetatik irakurle amorratua izan naiz, anitz gustatzen zitzaidan irakurtzea. Eta nire ustez, irakurtzeko zaletasuna idaztekoari gehitzen zaio beti. Ongi idazteko anitz eta ongi irakurri duzula suposatzen da. Batak bestera eramaten zaitu.

■ Nola hasi zinen taldean abesten?

Musikarena zirkunstantziala izan zen. Toki eta egun jakin batean nengoelako gertatu zen. Inoiz ez nuen kantatzeko helburua izan. Gazte talde bat zegoen auzoan eta nik abestiak egiten nizkien. Halako batean, abeslaririk gabe gelditu ziren eta abestiak zekizkien bakarra ni nintzen, alegia, kantuak idatzi zituen. Orduan esan zidaten ea abestu nahi nuen beste kantari bat bilatzen zuten bitartean. Hurrengo egunean abesten hasi eta bertan gelditu nintzen.

■ 1998an, Nafarroako Gobernuak antolatu Kantautore lehiaketa irabazi zenuen. Nola izan zen?

Topaketak eta kontu instituzional horiek guztiak Gobernuak aurpegia zuritzeko banatu nahi dituen aurrekontuen apurra dira. Platera ogiaz garbitzea bezala dira. Gainera, gauza horietara aurkeztzen denak madarikatua bukatzen du. Nafarroako Pop-rock lehiaketa irabazi duen inork ez du burua altxatzerik izan. Ni izan naiz araua konfirmatu duen salbuespena. Gehienbat inoiz ez nuelako serioegi hartu. Oso ongi zetorkidan diru hori Marea taldera bideratzeko. Baina, jende orori gomendatzen diot ez dadila halako ergelkerietara aurkeztu. Pena ematen zidan zerbait lortzeko bidea zela pentsatuta aurkeztzen zen jendeak.

■ Zure lehen olerki liburua, "Ruidografías", orduan idatzi zenuen baita ere.

Lehen liburua 98an idatzi nuen eta abenduaren 99an plazaratu. Idatzi askoren bilduma bat izan zen. Ni beti idazten ari naiz eta paper mordoa dut. Orduan, nire emazteak esan zidan: "Aizu Kutxi, zergatik ez duzu honen guztiaren bilduma bat egiten eta liburutxo bat ateratzen?". Ordenagailu bat erosi eta maketazioa egin ahal izan genuen. Bera arduratu zen aukeraketa polit bat egiten eta liburutxoa ateratzen. Fanzine moduko bat zen, txukuna nire ustez. Edizio txikia egin nuen, 500 ale, eta agortu zen. Orain Interneten dago, Mareako webgunean, eta azala eta guzti jaisten ahal da doan.

■ Eta bi urteren buruan bigarrena...

Bigarrena aurtengo uztailean kaleratu nuen. "Ruidografías" atera nuenetik idatzi nituen poemen aukeraketa bat da. Autoedizioa izan zen baita ere. Liburu bat norberak argitaratzea erokeria da. Hori aberatsek egiten dute soilik. Eta ni pobrea izanagatik ere egiten dut, uste dudalako kantari bezala izan dezakedan estatus txiki horretatik, jendeak poesia irakur dezan lor dezakedala. Eta hala bada, ongi etorria izan dadila, liburu bat edo hiru salduta ere. Horrek ez ninduen gehiegi kezkatzen.

■ Eta argitaletxe batek deituko bali zu?

Dei batzuk jaso ditut. Nik uste dut poesia argitaratzen duena jende erromantikoa behar duela izan, ez dut uste poesia argitaratzen dirua eginen dutenik. Norbait prest balego, ongi iritziko nioke. Baina noraino egin dezake argitaletxe

batek poesia liburu batek publizitatea izatea edota saldua izatea? Nik egin ahal dudana egiten ahal dute haiek gutxi gorabehera. Horregatik, nik egitea nahiago. Ez dut erosotasun horretan sartu nahi, zeinaren bitartez diskoak eta liburuak argitaratzen dizkizueten eta zuk artista-

□ "Nafarroako Pop-rock lehiaketa irabazi duen inork ez du burua altxatu. Ni izan naiz araua konfirmatu duen salbuespena. Inoiz ez nuelako serioegi hartu"

plantak egiten dituzun. Ez dut nire burua ez naizenatzat hartu nahi.

■ Norbaitek poeta zarela esaten badi zu, deseroso sentitzen zara?

Nik ez dut nire burua poetatzat hartzen. Deitzen ahal didate noski, azken finean poesia egiten baitut, baina poeta hitzak anitz gauza iradokitzen dit, are

gehiago gure gara hauetan. Poeta? Gosez hiltzen dira eta egun poeta edonori esaten zaio. Adibidez, literatura-tailerretan biltzen diren unibertsitarioak, zeinak beraientzako bakarrik idazten duten, inork kasurik egiten ez dielako. Oro har, unibertsitario sabel "hazkatzaileak" dira. Amak pentsioa ordaintzen die eta poeta handiak dira, jenio eta idazle handiak, oro denetan handi. Nik ez dut uste ezertan handi naizenik. Horregatik ez zait gustatzen eztabaida horretan sartzea, ea poeta edo Rozioko Ama Birjina naizenentz. Aurten jende gehiago ezagutzeko aukera izan dut, eta nire teoria berretsi dut. Denetarik dago, noski, baina ergel mundua handia da.

■ "El sumidero". Izenburu deigarria da.

Liburuak barruan soberan nituen kontu guztiak irentsi behar bazituen, hustubide baten antzekoa izan zitekeela pentsatu nuen, hustubideak dena irensten baitu.

■ Hortaz, esaten ahal dugu liburuak baduela ukitu existentzialista bat?

Noski. Liburuaren testuinguruaren barruan dago dena. Nire abestiekin ere hala gertatzen da, guztiek dute ukitu exis-

ITZULPEN ZERBITZUA

eskura

SERVICIO DE TRADUCCIÓN

EUSKARA - GAZTELANIA
GAZTELANIA - EUSKARA

*Bezeroen beharretara egokituz,
Ingelesa, Frantsesa, Alemaniera, Italiara,
Katalana, Portugesa, Galegoa...*

1985EAN SORTUA

JOSÉ ARANA, 15 BEHEGAINA • 20001 DONOSTIA
TEL.: 943 29 18 30 • FAXA: 943 27 58 69
eskura@eskura.com • www.eskura.com

tentzialista bat. Ez ordea profetikoa, apaiz edo katekistarena. Barruko gauza da. Laba bezalakoa, jende orok atera behar du kanpora, inor ez dago hutsik. Eta hutsik bazaude ez duzu idazten.

■ **Anitzetan esaten da idazleek barre-nekoak hustu egiten dituztela. Zuk lotsarik sentitzen duzu?**

Beti diot idazten duena barrendik biluzten dela, eta biluziak, edozein mota-takoak izanda ere, interesanteak dira beti.

■ **Kaleko hizkera darabilzu maiz zure olerkietan.**

Bai, egun osoa ematen dut kalean. Inoiz ez zaizkit gustatu bizitza leihotik ikusten duten horiek. Autore handiek oro har, besaulkitik idazten dute. Ez da zerutik idatzi behar, behetik baizik. Askoz ere hobe ikusten dira gauzak behetik.

■ **Badago ezberdintasunik olerki baten eta abesti baten letra idaztearen artean?**

Poemak idaztea askoz ere errazagoa da, irekiagoa. Abesti batean baldintzatzaile anitz dago, musika, errima, letra eta kantua bat etortzea; bi minututan istorio bat egin

ateratzen da. Ez dugu flamenkoa egiten, baina Espainiako usaina du. Konturatu gabe, betidanik entzun izan dituzun espresioak ateratzen zaizkizu. Jende asko dago Andaluziakoak garela uste duena.

■ **Multinazional batean hasi zineten, Gor diskoetxera pasatu ondoren, eta**

baina Marinok bere egunean lagundu zigun eta hortxe amaitu da historia. Desengainaturik gaude. Orduan berdin zaizu arre edo so. Eta dantzan egin behar duzunez, "guaparekin" dantzatzeko duzu.

■ **Nolakoa izanen da prestatzen ari zaretan disko berria?**

■ Bizitzarekiko jarrerak

Maiz, bizitzak zealdoka egiten du aitzinera. Mareakoek ongi dakite hori. RCA konpainiak argitaratu zien lehen diskoa, "La patera", eta hainbat arazo izan zela medio, Iruñeko Gor etxearen eskutik kaleratu zuten bigarren lana, "Revolcón". Orain, multinazional batera itzuli dira berriz. "Oso tratu hotza eduki dugu kontratua adosteko", dio Kutzik. Hala, abenduan grabatuko dute jada mamitua daukaten diskoa. (Bilboko Platero y Tu taldeko Iñaki Uoho ekoizpenaz arduratuko da). Aldaketa hauek guztiak, Mareak erakutsi jarraitzen adibide dira. Ez diote beren burua inori saldu nahi. Beste adibide bat: duela bi urteko Sanferminetan uko egin zioten festetan jotzeari, Iruñeko udalarekin kontratu nahiko potoloa hautsiz. Hilabete batzuk lehenago, Udalak Errotxapea auzoko jaiak bertan behera utzi izanak arras haserretu zituen Mareako kideak. "Ez genuen orduan jo eta ez dugu aurrerago eginen daukagun alkateak hor jarraitzen duen bitartean" ●

■ "Inoiz ez zaizkit gustatu bizitza leihotik ikusten duten horiek. Autore handiek, oro har, besaulkitik idazten dute".

behar duzu... Urtean 200-300 poema idatzi ditzaket; abestiak aldiz, 14-15.

■ **Rock and rolla egiten duzue, baina Mareako diskoetan beti ageri dira Andaluziako sustraiak. Zergatik?**

Ni naiz nire familiako lehen ondorengo nafarra. Nire familiakoak Andaluziako etorkinak dira. 70eko hamarkadan heldu ziren Euskal Herrira ogi bila, goseaz pasatzen baitzuten. Ni hemen jaio nintzen lehen izan nintzen. Nik txikitatik musika mota hori guztia edan dut, flamenkoa, cante jondo, "El Cabrero"... Gero, institutuan-eta hasi nintzenean, Barricada, Rosendo, Extremo ezagutu nituen. Ez da ezer aldeztu aurretik pentsatutakoa izan, inkontzienteki

berriaz multinazional batekin aterako duzue hirugarren diskoa.

Multinazional batekin badakizu nora zoazen. Badakigu putaseme batzuk direla, eta sartu zinen bezala joaten zara. Ilusio gutxiarekin sartu ginen eta gutxiagoarekin atera. Bagenekien zer gerta zitekeen eta ez zen desengainurik egon. Gorrengana jo genuen besterik bilatu gabe lana aurrez aurre egiteko, kontu erromantiko bat bilatuz. Baina ez da hala gertatu. Produktu bat gehiago izan gara. Bitarteko gutxiago dituztela dakigu, baina hortik gu zazpi-zortzi hilabetez ahaztu izatera badago alderik. Beste edozein izanen balitz haserretuko ginatke,

Maketak-eta egiten ibili gara. Abesti mordoak egin eta gero, hamaika aukeratu ditugu jada, 10 kantu eta "El Cabrero" kantaore andaluziarraren abesti baten bertsioa. "Besos de perro" izenburua jarriko diogu. Lan handia egin dugu. Hau galdeztzen digutenean, disko berriak trilogia osatuko duela diogu. Modu batean, gauza bera izanen da. "Revolcón" baino askoz ere moldatuagoa egonen da. Politagoa izanen da. Kanpo elementuren bat sartuko dugu, aurretik egin ez dugun gauza, adibidez, biolin batzuk edo Hammond organoren bat. Oinarria aldiz berdina da, amodiozko kantuak, kalekoak ●

◆ **XABIER SAGARDIA**

Gabonak gerturatzen ari ziren eta ospakizun tristeak izango zirela iragartzen zuen Mikel Ugaldek garai hartako alean, langileen egoera larria baitzen.

Langilegoa greban

Gabonak gerturatzen zihoazen heinean, dena ari zen igotzen... beren lanetik ogibidea irabazten zutenen soldata ez ezik. Gauzak horrela, langileek zeukaten arma bakarra erabiltzea erabaki zuten, greba, orduantxe sinatzekotan zeuden hitzarmen kolektiboetatik zer edo zer lortzeko esperantzaz. Egun bat, eta beste bat, eta astebate edo oraindik denbora gehiago greban irauten bazuten, enpresa-

rien irabaziak murriztuko ziren seguru, baina beren etxeko egoera izugarri larrituko zen, polizien zigorra jaso beharko zuten, kalera bota zitzaketan eta garai hartako komunikabideetan beren borroka aztarnarik apenas agertuko zen, baita ere. Halaz guztiz, egin beharra zegoen, eta egin egiten zuten.

huelgen bidez leporatu zaioten kaltea. Baina, zerk sortarazi du gaur egungo egoera? Ez ahal dira bidezkoak langileen eskariak? Zergatik elkarrizketari ez zaio behar hainbateko jarraipenik eman?", galdetzen zuen Mikel Ugaldek.

Gero, apika ez zitzaiola behar bezala ulertu eta, esandakoaren adibide bat eskaintzen zuen.

"Imenasan gertatua-
ren berri badakizute,
noski. Prezioak
goruntz jotzen dutela
oharturik igazko kon-
benioa eraberritzea
erabakitzen dute. Ofi-
zinistek ez beste lan-
gilek burrukari ekiten
diote. Lantegiko ara-
zoa konpontzen ez
delarik, kanpoan ere
agerkude eta hase-

NAFARROAN BAKERIK EZ...

Horrelako izenburua zera-
man 1971ko abenduaren
erdialde hartan Mikel Ugaldek
ZERUKO ARGIA argitaratzen
zuen lanak. Arrazoiak? Hasieratik adierazten zuen
huraxe: "Nafarroaren egoerak
zer esana franko sortarazi du
azken hilabete hauetan. Azken
urte honetan zehar sortutako

■ Euskaltzaindiko Batzarrea

Euskaltzaindiko Prentsa Bulegoa,
1971-XII-12

Joan den azaroko 26an Euskaltzaindiak bere hileroko batzarrea egin zuen Donostian, Diputazioako jauregian. Hona hemen batzarrean erabilitako gaien mamia: Sagarzazu jaun olerkari eta euskaltzain laguntzailearen hilberria jakinarazi zuen euskaltzainburu jaunak. (...) Euskaltzaindia berak eraturako Saiaera Sariketa-ren irabazle Ibon Sarasola jauna gertatu da, "Euskal Literaturaren Historia" deritzaien lanarengatik. Saria 25.000 pezetakoa da, Bizkaiko Aurrezki Kutxak bere urrezko ezteien oroitzapenetan jarria. (...) "Bait" eta "Ba"-ren idazkerari buruz euskaltzain oso diren guztiei iskribuz egindako galderen eta jasotako erantzunen berri eman zen. Hona hemen erantzun hoi-
ondorioak: "Ba" beti aditzari loturik idatziko da. "Bait" aurrizkiaren idatzera oraingoz erabaki gabe gelditzen da, eta libre izango da nahiz loturik nahiz aparte idaztea. (...) Euskal aditz batuari buruz Hegosa argitaldaria jarritako sariaren epaia emana izan da. Krutwig jaun euskaltzaina gertatu da irabazle. Sari hau 75.000 pezetakoa da (...)

■ Greba, istilu eta borrokek egoeraren larria erakusten zuten, batez ere, etxegintzan.

huelga, istilu eta burrukak egoeraren larria erakutsi digute, etorkizunaren iluna, bakerik ezaren garratza... Eaton Iberica, Potasas de Navarra, Imenasa, El Pamplonica S.A. eta abar ez dira guretzat hain ezezagunak, bertan gertatua dala merio...".

Alegia, berak aipatzen zituen enpresa horien guztien langileek epealdi luzea zeramaten greban. "Nagusiek diotenez, hamar dira huelgapean egon diran lantegiak, 172 egun bertan galduak, handia

rrerik ez da falta... Urte txarra oso aurtengo, eta batipat nafarrentzat. Hainbeste lantegi itxierazteko arrisku bizian, etxegintza eta konstruzioa erabat motel eta geldia, onean gauzak konpontzeko biderik gabe. Ez, ez da bakerik sumatzen, ez nagusien buru bihotzetan, ez eta langileen sakela eta familietan. Are gutxiago lanik gabe aurkitzen diren hainbeste etxetan".

Egoeraren larria leuntzeko, iraupen-kutxak izaten ziren, elkartasunez aberats

bezain txanponez urri izaten ziren iraupen-kutxa haiek. Eta Mikel Ugalde ez zen oso baikor agertzen:

"Aurrerantzean ere ez dira gauzak nolanahi aldatuko, ez dirudi luzaroan bere onera etorriko direnik. Egin izan diren diru eskeak ere ez dute ezer kon-

baten eragiñez uzkur eta entzungogor egin bai zaie toki askotan. Lantokietako egoeraz eta langilleen ezin biziaz ari gara. Gero eta gehiago estuarazten zaio langilleari gerrikoa. Gauzak gora. Soldat-ak lehenean. Ordu-sartzeko lanik gabe. Diru-aurreratuari erantzun beharrak.

Kalera saltatzeko zorian... Sei illa-beterako kendutako lege-eskubi-deak itzultzen zaizkio Erriari Ekainaren 14'an, 'azpi-laneko talde eta elkarte gehienak deseginaik bai dira'. Alaz guziz ere, andik iru illa-betera lan-oporketei ekiten zaie Peninsulako errialde batzuetan. Etxegintzako larogei milla langillek lehenik. Asturias'ko Hunosa'-koek geroxeago. Seat'ekoek oraindik-orain".

Espainia osoan greba zabaldurik zegoela, beraz. Eta etxean bertan ere horrelakorik falta ez. "Ezagunak dira Nafarroa zaharreko gorabehera larriak ere. Agirian daudenak Bizkaia eta Gipuzkoako ondoezak. Usterik gutxienean lertu ditekian langille egoeran bizi gara, beraz. 'Itota gaude. Baiña nere etxekoek

■ "Umetxoek ez dute erregetan amets egiterik izango".

pontzen, zauriak gozatu baino. Baina erabaki nagusiak hartzen ez diren bitartean... Igaz eguberri triste eta ilunak izan genituen. Aurten ere gauzak lehenean daudelarik, ez da alaitasun handirik izango zenbait euskal sukaldetan. Nafarroan, langabetuen etxeetan ez da abestirik entzungo, umetxoek ez dute erregetan amets egiterik izango, ez da egiazko bakerik izanen. Aurten, Eguberri jaia, norentzat alaiatua?".

LANGILLEEN AZTORATUA

EGOERA

Nolakoa izango ote zen egoera, aldizkariak ere gai arriskutsu hari eskaintzeko bere editoriala: Zigorra ekidin nahian, "Langilleen egoera aztoratua" jarri zion izenburutzat, eta noski, irakurleei azalpenak eman behar gero:

"Ez gera azken aldian izan diren opor-deietaz mintzatzen. Susmo txar

goseak ikusi baiño lehenago egingo dut zirt edo zart. Tristeia litzake odol-isurtze bat berriro, baiña eziñak ez du kupidarik', zioen bere andaluz doñuz langille batek lehengo batean. Eta langille soil-soil bat zen. Iñongo talde batek tajutu eta adoretu gabea. Azkenengo puntako langille esku-

■ Euskal erriko arte errikoia

Etxaniztar Nemesio, 1971-XII-12

L iburu bat det eskuetan: Luis Pedro Peña Santiagoren "Arte Popular Vasco". Gai zaila eta era bat atsegiña, Peña jaunak bere gain artu duana. Baiña ibiltari aundia eta idazle saiatua danez, liburu bikaiña atera zaio. Irugarren edizioa agertu berria da. Gure erriak zenbat sailletan erakutsi du bere eskua arte saillean, eder-saillean. Izenburu orrek alde askotara azter dezake euskaldunon arte berezia. Gure lanak badu bere erakutsian koska bat baiño geiago lanbide guzietan. Eta liburua argitaratzerakoan, gogoan du, gure erri, auzo, bidexka ta mendi eta zelaletan bere galderei erantzun dien jendea. (...) Eder-saila zabala da errialde guzietan, eta gizonok, arteari geron aalegiña ezarri diogu. Peña adiskideak sail ortan zerbait aukeratu bear bere lana ornitzeko, eta leenbizi aukeratzen duan gaia "Etxea" da. Euskal-etxea. Euskal sendiak, or, emen eta an, ez du berdin jokatu bere etxea jasotzerakoan. Euskal-familiak, bere kezka eta egonlekutzat milla eratara jaso ditu aterpetzat artu dituan etxeak. Alderdi bakoitzean, bertako giro, eguraldia, diru-mailla, gizarte-aidea, eta politika begiratzekoak izaten dira, bertako etxeak, ala naiz onela egiteko (...)

bideak eskatzen ez zituen. Langille otzana, paketsua...".

Eta hala ere, greban. Arrazoiak? Editorialgileak eskaintzen zituenak: "Zail zaio langilleari kalera ertetea, atea itxirik arki bai dezazke ostera barrura sartu nahi duenean. Edo gutxienez soldatarik gabe, segurorik gabe, iñongo babesik gabe opor-aldi guzian. Onela gure langillea elgartzeko, kalera ateratzeko eta bere iritziak eta jokabideak agertzeko egokierarik gabe gertatzen da". Eta jakina, geroxeago agertzen zuenaren arabera, "onek azkenean nora-ara lertzea dakar"

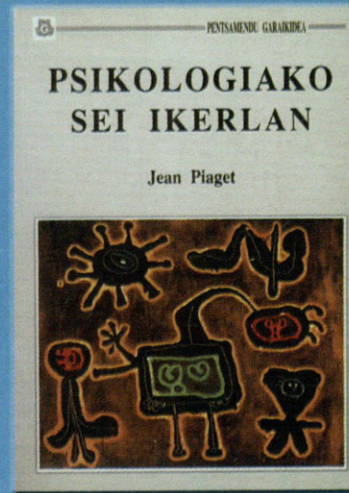
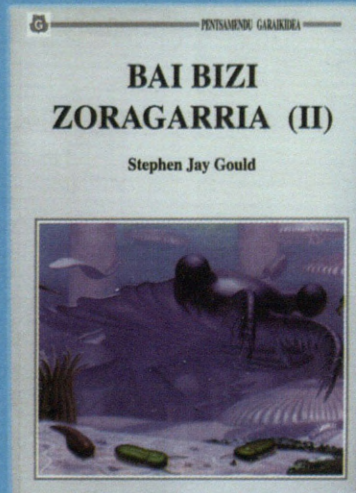
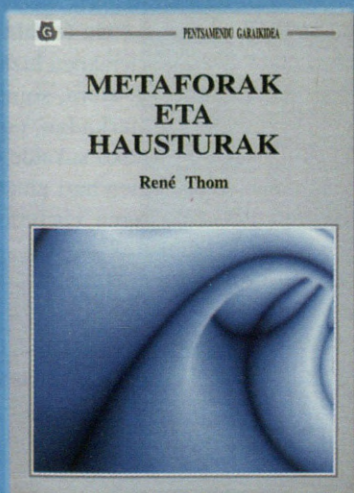
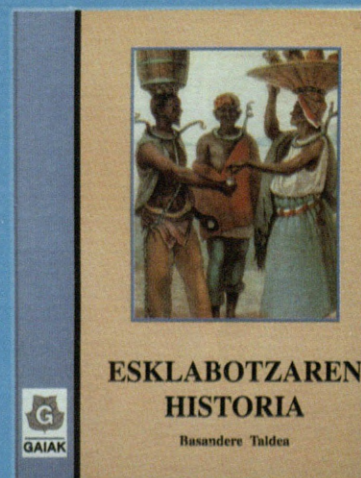
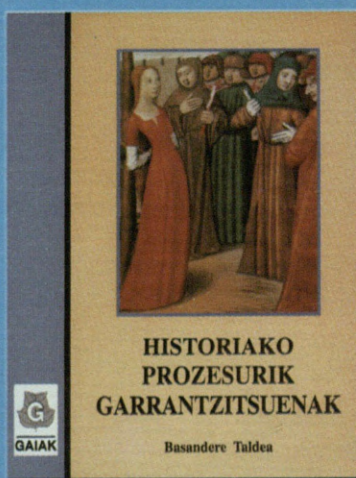
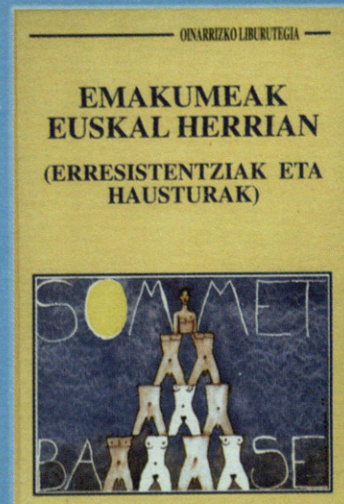
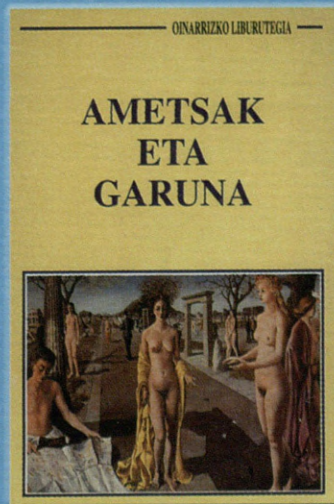
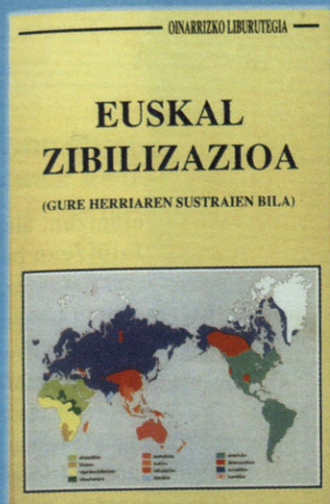
◆ PILAR IPARRAGIRRE

■ Argitasunak

Aldizkariaren oharra, 1971-XII-12

A zaroaren 28ko Z. ARGIA, inprentaren erruz, izenpetu gabe azaldu zan lan bat: "Zarauzko erri arazoa" dalakoari argitasun zerbait ondotik. Jakin beza, bada, irakurleak, lan ori "Errikide batek" firmarekin artu genduela eta ala argitaratzea zala gure

asmoa. Beti bezala, ez-izenakin azaldu nahi duenak, guri bere izen jatorra eman beharra dauka eta ala egiten dugu beti, nahiz eta gero, profesioiko gorde beharra dala-ta, guk, idazlearen baimenik gabe, ezin izen ori azaldu iñori

GAIK

ARGITALDARIA

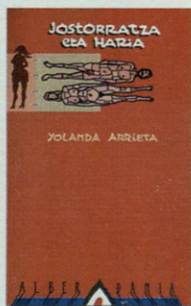
*Durangoko azokan
zain gaituzue !!!*

Astia Hartuta

ASTEKO LIBURUA

YOLANDA ARRIETAK BERJOSITAKO IDAZLANA

**JOSTORRATZA
ETA HARIA**
Yolanda Arrieta
ALBERDANIA
157 orrialde
1.900 pezeta
76 libera

Yolanda Arrietak Alberdania argitaletxearen eskutik plazaratu duen "Jostorratza eta haria" narrazioak, 1997an Irun Hiria literatur sari-keta irabazi zuen. Geroztik, ordea, egileak berridatzi egin du ama batek jaiotzearen dagoen bere alabarentzat josten/idazten duen istorio hau. Historiaurreko garaietatik hasi eta gaur eguneraino iristen den idazlan honek Historiako zenbait pasarte jasotzen du, baina batez ere fantasiazko pertsonaiez eta uneez osaturik dago. Bihotza gazte duen edozein irakurleri zuzendurik dago, eta pertsona ororen bizitzan oso garrantzitsuak diren galderei

eman nahi die erantzun, alegia, zer ote gara? Jaiotzearen berez gurekin datorrena baino ez ala bizitzan zehar egiten goazena? Bien nahasketa, beharbada? Batez ere haur eta gazte literaturan aritua da Yolanda Arrieta, eta ipuin kontalari iaioa dugu, idazketa lan-tegietako arduradun eta telesaileta ko gidoilari izateaz gainera. Antzerki munduan ere murgildu izan ohi da. Bereak dira, besteak beste, "Begigorritarren erlojua", "Denboraren kantu-kontuak", "Hegaldiak", "Noiz baina!", "Nola bizi, zazpi bizi", "Lekurik bai?", poesia eta antzerkia elkar lotzen dituen "Bihozkadak" eta "Badago ala ez dago?" idazlanak.

▼ Egileari Galdezka

"Ama batek alabarentzat idatzi-jositako istorioa da"

Yolanda Arrieta

ALBERTO ELOSEGI

■ **Nor da Yolanda Arrieta, "Jostorratza eta haria"ren egilea?**
Hirurogeiko hamarkadan jaio nintzen. Gurean ez zen telebistarik, eta nik etxeko ezkaratzean deskubritu nituen hitzen arteko jostura anitzak, mahai gainean periodiko orria zabaldu eta gainean koa-dernoa jarrita, amak bere jostekoekin lur guztia hariz eta oihal txatalez betetzen zuen bitartean. 70eko hamarkadan eskola eta herri handiagoak ezagutu nituen, eta auzoko herrietakoen hizkera doinu ezberdinak, amak hariak sartu eta hariak atera, soineko barrenak albaizen zituen bitartean. 80ko hamarkadan, amak bakarrik jarraitu zuen josten, eta ni, ikasle pisuetako sukalde txikietan lehen bizipen oroitzapenak idazten eta josten hasi nintzen. 90eko hamarkadan, biluzik somatu nuen neure burua, eta orduan, aldi berriari soineko berri bat egitea erabaki nuen.

■ **Eta nolakoa behar zuen soineko-idazlan berriak?**
Adabakiz betea. Txikitako oroitzapenak, etxean jasotako kontuek eta urteak aurrera joan ahala izandako bizipenek osatuko zuten. Haria, berriz, oso ohikoa izan arren, gertu suertatzen denean erabat berezi bihurtzen zaigun gertaera, nor bere aitaren heriotza eta nor bere umearen jaiotza bezalakoa, hau da, bizitzaren etengabe-ko gorpila.

■ **Soineko horrek patroia ere beharko zuen, bada...**
Jakina. Hiriko liburutegi batean josten ikasteko eskuliburu zahar bat topatu nuen, eta neuzkan idazki-adabakiak bertako hiztegi eta eskemetara egokitzen joan nintzen. Gero, istorioaren historiaurrea asmatu nuen, eta ondoren, harentzako mito sortzailea. Halaxe sortu zen, gutxi gorabehera, "Jostorratza eta haria", ama batek jaiotzearen dagoen alabarentzat idatzi-jositako istorioa.

L I B U R U A K

ETORKIZUNIK EZ**Marilar Aleixandre**
ELKARLANEAN167 orrialde
1.460 pezeta
58 libera**ETORKIZUNIK EZ DUTENEN BANDAKO KIDEA**

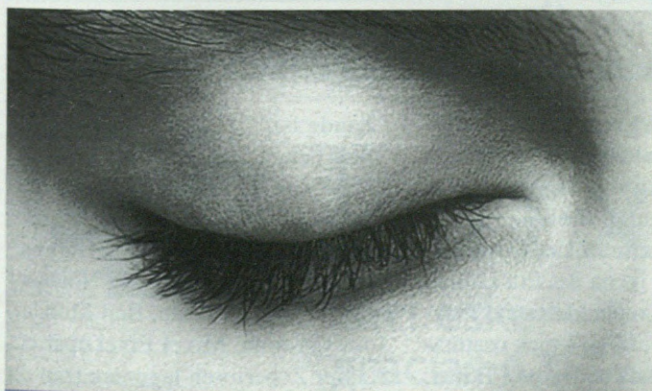
U nai Elorriagak euskaratua da Marilar Aleixandre galizieraz idatzi zuen "A banda sen futuro", gazteenei zuzendutako nobela hunkigarria. Hama-sei urteko neskato gazte bat du protagonista. Gurasoen lana dela-eta, bizilekuz aldatzera beharturik ikusten du bere burua, justu erabat nahigabeturik aurkitzen den unean. Izan ere, gaixotasun bat dela medio, kaskamotz utzi behar izan dute eta horrek, kezkatzeaz gainera, lotsatu egiten du neskatoa. Hala ere, gaixotasuna ez dela larria eta, institutu berrira joatera behartuko dute gurasoek, asko kezkatu gabe hango ikaskide ezezagunen aldetik jasan ditzakeen trufa edo irainez, txanoaz burua estalirik daramalako. Gauzak horrela, Etorkizunik Ez Dutenen Bandako kide sentituko da neskatala, hil berria den Derribos Arias talde donostiarreko Poch kantaria bezala.

EL LIBRO NEGRO DE INTXAURRONDO**Batzuen artean**
MIATZEN SARL/
TXALAPARTA119 orrialde
600 pezeta
24 libera**ADIERAZPEN ASKATASUNAREN ZAPALTZAILEEI AURRE**

Jende askoren artean osatu da "El libro negro de Intxaurre", adierazpen askatasunaren alde eta Euskal Herriak aske izateko duen eskubidea zapaltzen dutenen zigorgabetasunaren aurka eginiko idazlana. Txalaparta argitaletxeak jasaten duen egoera bereziari aurre egitea du helburu zeren Espainiako Auzitegi Gorenaren sententzia baten ondorioz, Galindo jeneralari bost milioi pezeta ordaintzera beharturik dago argitaletxea, Pepe Reik idatzitako "La red Galindo" kaleratzean, Auzitegi horren iritziz, Galindo jeneralaren "ohorea zikindu" egin bide duelako. Oraingoz Txalapartak lortu duen bakarra, Galindori ordaindu behar zizkion bost milioiak zuzenean Lasa eta Zabala senideek eskuratzea izan da, jeneral horrek ez baitizkie oraindik hauei ordaindu kalte-ordain gisa epaitegien arabera zor dizkienak.

ZARAITZUKO
HIZTEGIA**Aitor Arana**
NAFARROAKO
GOBERNUA
405 orrialde
3.500 pezeta
140 libera**NAFAR EUSKALKIEN HIZKUNTZA MAPA OSATUZ**

Euskararen Legeak Nafarroako euskalkiak errespetatuak izango direla eta babes berezia izango dutela adierazten duenez, bertako euskalkiei buruzko hiru hiztegi kaleratuak ditu dagoeneko Nafarroako Gobernuaren Hezkuntza eta Kultura Departamentuak: Mariano Izetaren "Baztango Hiztegia", Bernardo Estornes Lasaren "Erronkariko Uskeraren Hiztegia" eta, oraintsu, Aitor Aranak landu duen "Zaraitzuko Hiztegia. Zaraitzuera-Euskara Batua, Euskara Batua-Zaraitzuera". Aitor Aranak, bere lana egiterakoan, zaraitzuerari buruz zegoen bibliografia sakon aztertzeaz gainera, osatu zuen hitz zerrenda guztia egiaztatuz joan zen zaraitzueraz gaur egun mintzo den bakarrenetako batekin, hain zuzen Antonia Gartzia Loperena andrearekin. Eta horrela berreskuratu ditu Zaraitzuko euskararen esamoldeak eta hitzen esanahiak.

Konfiantza
delako
garrantzitsuena**Egunez egun**
zure konfiantza
geureganatzen dugu,
etengabe produktu
berriak eta
zerbitzu berriak
bilatzearen bidez.**ZINKUNEGI**
MULTIOPTICAS
ZERBITZU OPTIKOETAN 1^a
Hernani, 4 · DONOSTIA

G A R A N T I A

LIBURUAK

ASTRONOMIA

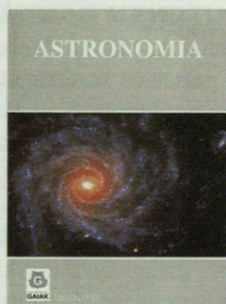
Manu Arregi Biziola

GAIAK

237 orrialde

3.000 pezeta

120 libera

ASTRONOMIAREN OINARRIAK ERA ERRAZEAN

Astronomiaren alor guztiak gainbegiratzeko dituen Manu Arregi Biziolak A-Alfontso Mtz. Lizarduikoa eta Juan Ignazio Abrisketa mintegikide laguntzaile dituela- ikasleentzat osatu duen Astronomiari buruzko liburu honetan. Hiru atal nagusitan banaturik dago. Lehenengoan, gai teorikoak azaltzen dira, Posiziozko Astronomia, Eguzki-sistema, galaxiak eta abarri buruzko argitasunak emanaz. Bigarrenengan, gaueko zerua aztertzen da, urtaro bakoitzean ikus daitezkeen konstelazioak deskribatuz. Hirugarrenengan, berri, ikasturtean zehar egin beharreko jarduerak daude, gure meridianoa lortzea, Astronomia ikerketak egiteko tresna zaharrena nola osatu eta erabili, edota ilargiaren faseei jarraipena egitea bezalakoak. Liburuaren bukaeran, konstelazioak eta zeruko mapak eskaintzen dira baita ere, eranskin gisa.

HERIOAREKIN

BORROKAN.

HIESDUN

BATEN LEKUKOA

Juan Jose

Uranga Unanue

UTRISQUE

VASCONIAE

206 orrialde

2.000 pzta./ 80 lib.

HIESAK JOTAKO GAZTE TALDE BATEN BORROKA ETSIA

Hiesa duenak, zoritxarrez, ez du nahikoa heriotzaren aurka borrokatzearekin bakarrik. Ahal duen eran, giza duintasunari ere eutsi egin behar izaten dio derrigor, gizarteak orohar hiesdunarekiko duen mesprezio jarrerari aurpegi eman nahi badio. Eta aurrera egiteko ahalegin horren berri ematen digu Juan Jose Uranga Unanuek "Herioarekin borrokan. Hiesdun baten lekukoa" idazlanean. Apaiza dugu egilea, eta bere autobiografiaren zenbait zertzelada ere ematen du liburuaren hasieran. Eliz bokazioa, konpromiso sozio-politikoa edota autogarapena bezalako idealetan nola sinetsi zuen, harik eta 90eko hamarkadan ideal guztien porrota bizitzea egokitu zitzaion arte. Orduantxe joan zen Madrilera, eta hiesaren atzaparretan zegoen gazte taldea ezagutu. Eta haien borroka duin bezain etsia da liburuan agertzen duena.

EL MUNDO DE

LOS PIRINEOS

Batzuen artean

SUA EDIZIOAK

130 orrialde

750 pezeta

30 libera

PIRINIOTAN ZEHAR OSPATZEN DIREN USADIOZKO JAIK

Ohiko argazki zoragarritz horniturik dator "El mundo de los Pirineos" aldizkariaren azken zenbakia, Piriniotan zehar ospatzen diren tradiziozko jaiak agertuz. Auskalo noiztik ospatzen diren era guztietako izurriteei edota espiritu gaiztoei aurre egitea helburu zuten jai hauek, baina poz-pozik egon gintezke, zorionez, gure garaietara ere heldu direlako Zuberoako Maskaradak eta Pastoralak, Otsagabiako "Bobo", Ituren eta Zubietako Joaldunak, Lantz, Prats de Molló i Encamp, Bielsa, Solsona, Pabe eta Limouxeko Inauteriak, Luzaideko Bolantak, Bergako La Patum, Bagà-ko Fia Faia eta beste hainbat jai liluragarri. Bada, horien guztien berri ematen du aldizkariak, eta baita bakoitzaren esanahia eta ospatzerakoan partehartzaileek erabili ohi dituzten jantzi, musika tresna, kapelu, moztorro eta abarren xehetasunak ere.

DISKOA

IGELAREN

BANDA

Igelaren Banda &

gonbidatuak

ELKAR

12 kanta

2.200 pezeta

88 libera

EUSKAL DOINU TRADIZIONALAK ERARIK LIBREENEAN

Laيدا, Elkar/Elkarlanean diskoe-txeak euskal doinuen sustraian oinarriturik inprobisazioari ere garrantzia ematen dioten lanak kaleratzeko asmoarekin sortutako azpizigiluaren izena da. Eta Laidak plazaratu du Bixente Martinez, Txarli de Pablok eta Iñigo Egiak osatutako Igelaren Banda taldearen CD hau, non aipatu berezitasun horiek guztiak agertzen diren "Ai! Ezkondu",

"Zaude isil", "Urrezko kartzelak", "Bela bela", "Zaldi urdinak", "Ahüski", "Txirrita kantuan", "Basoilarren basoa", "Aulki dantzan", "Ezpataren zitzadak", "Asentsio eguna" eta "Airez aire" kantuetan. Nolanahi ere, eta besteak beste, Ben Monder, Jose Urrujola, Mixel Etxekopar eta Xabier Zeberioaren laguntza izan du Igelaren Bandak kanta hauek erarik libreenean grabatu dituen orduan.

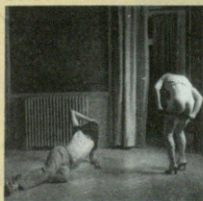
GETXO, abenduak 6 Haurrentzako zinema

Euskararen astea amaierara iristen ari da Getxon, asteko azken ekitaldia "Lagundu, arraina naiz" haurrentzako filmaren proiektzioa izango da. Sarrerak 250 pezeta balio du. Getxo antzokia 12:00, 17:00 eta 19:00

BILBO, abenduaren 7tik 9ra Antzerkia

La Carniceria konpainiak "After Sun" obra ikusgarria eskainiko digu. Bertan Faetonen (mitologia grekoko pertsonaia) istorioa oso modu poetiko eta irekian kontatzen digute. La Fundicion aretoa 20:30

DONOSTIA, urtarrilaren 6a arte Erakusketa

Itsas azpiko paisaia ikusteko aukera izango dugu Aquariumak antolatuko itsas azpiko argazkien erakusketan. Aquariuma

DONIBANE-LOHIZUNE, abenduak 8 Bertso afaria

Afarian bertsoan arituko dira Andoni Egaña, Amets Arzallus, Sustrai Colina eta Jon Maia. Afarirako lekua erreserbatu nahi izanez gero telefono zenbaki honetara deitu: 559 29 70 48. Jai Alai 19:30

MIARRITZE, abenduak 8 Antzerkia

Txotxongiloak dira protagonista Creature konpainiak antzeztzen duen "Poucette" obran. Melankolia sorrarazten duen antzezlan da eta sarrerak 5 euro balio du. Koliseoa 17:00

DURANGO, abenduak 6 Azoka

Euskal kulturaren topaleku garrantzitsu bihurtu den Durangoko azokan egiteko ugari izango dugu abenduaren 6an. Horien artean Hasier Etxeberriak zuzendutako literatur kafe tertulia izango da. Karpa 18:00

HONDARRABIA, abenduaren 14a arte Lehiaketa

Euskal Txiste Grafikoen X. Lehiaketan parte hartu nahi izanez gero, abenduaren 14a baino lehenago aurkeztu beharko dira lanak udaletxean. Hondarribiko Udaleko Euskara Zerbitzua

IRUÑEA, abenduak 9 Antzerkia

Atsearena egiten duten lau gizonezkoak kontatzen dutena da ardatz "Atra Bilis" izeneko antzezlanean. Micomicon konpainiak errealismo magikoa eta terrorea lantzen ditu obra honetan. Nafarroako Antzerki Eskolako aretoa 20:00

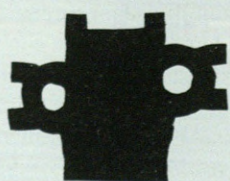
GASTEIZ, urtarrilaren 13a arte Erakusketa

Juan Carlos Meanak aurkeztuko dituen lanetan nortasunaren inguruko gogoeta egiten du. Amarica aretoa

Agendarako deialdiak hogeit egun lehenago bidali 37 34 03 faxera

Argitarapen honen edizioko laguntzaile:

En la edición de esta publicación colabora

kutxa

zuri esker
gracias a ti

gizarte ekintza
obra social

Baratzean izaten diren piperren datorren urteko uzta inork baino azkarrago jaso nahi izanez gero, udazkeneko uzta amaitu ostean, bertan utzi, adarrak kimatu eta ondoren orbela estali.

PUNTALAKURLOENTZAT

Landareen zaintza artea da, batzuetan. Lorategi, sagasti, balkoi eta abar batzuk ikusi besterik ez dago tarteka-tarteka artista anonimoen kasta bat badela jabetzeko. Landare ezezagunak, urrutitik ekarritako teknikak, ongarriketa zehatzak, heresia-ko kimaketa eta mentaketak, dena ikasgai dute, dugu, batzuk landarezaintzan ere zapaltzailea den ortodoxiaren putzuan. Putzu honetan zintzurreraino sartuta dabilzanentzako gaurko proposamen hau heresia latza izango da; bera motza ez izanagatik ere mundua horrelaxe, ia itoan, dakusan euskaldun batek "munduari su eman eta Frantziara noa bizitzera" zioen...

Baratzean urteko landareak diren batzuk datorren urterako jaso eta bigarren urteko uzta inork baino azkarrago nola jaso probatzera animatu nahi dut bateren bat.

Gernikakoa ez bada Ezpeletakoa, edo Lodosakoa, edo mina, edo txorizeroa, piperren bat izaten da baratze gehienetan. Udazkenean uzta amaitzean landare hauek ohi bezala ipurditik atera gabe bere horretan lagako ditugu. Adar muturrak kimatu eta edozein inorkin bueltan jarritz, behetik goraino estaliko dugu. Belar ondua, garoa edo ira edo orbela bera erabili daiteke harro-harro jarrita. Piper landareak negua gozo-gozo igaroko du eta udaberrian laster jantzi eta loratuko da, auzokoaren landare berrien aldean goiz asko. Puntalakurlo dotorearen lana ●

◆ JAKOBA ERREKONDO
mandio@zerain.com

O S A S U N A

Toxina botulinikoa ezagutzen den neurotoxinarik hilgarriena da, baina azken urteotan hainbat gaitzen tratamendurako erabiltzea proposatu da, eta harrera arrakastatsua izan du.

TOXINA BOTULINIKOA MESEDERAKO

Toxina botulinikoa ezagutzen den neurotoxinarik hilgarriena da. Horraino denak ados egongo gara seguruenik. Horrexegatik botulismoak beldur handia eragiten du, bere berri eduki dutenen artean (gaitza zoritxarrez nahiko ezezaguna baita oraindik), eta zuetako gehienek entzun edo irakurriko zenuten kontserba lataren bat irekitzerakoan poteak hots arraroa eginez gero, hobe dela hortik ez jatea, arriskua dagoelako botulismoa harrapatzeko.

Botulismoa eragiten duen toxina ikaragarri kaltegarria izanda ere, azken urteotan hainbat gaitzen edo egoeraren tratamendurako erabiltzea proposatu izan da. Horrela, eta arrakastaz nonbait, toxina hori erabili izan da estrabismoa, uzki-

ko fisurak, zotik kronikoa, idorreria, lunbagoa edo hiperhidrosia bezain desberdinek ziren egoeretan.

Toxina botulinikoaren mota desberdinek antzerako ekintza mekanismoa dute; exozitosiaren prozesuan parte hartzen duten proteinak hausten dituzte, eta azke-

nean neurotransmisorearen liberazioa edo askapena blokeatzen dute. Horrela, toxinaren injekzioak muskuluen paralisia flazido bat eragiten du (flazidoa esaten zaio muskulua tonurik gabe geratzen direlako, bigunak edo maskelak), azetilkolina izeneko neurotransmisorerik ez delako liberatzen plaka motorean. Eta bide horretatik, lepoko distomia edo tortikolis espasmodikoaren tratamendurako gomendatzen da gaur egun B motako toxina botulinikoa. Eta gaitz horren tratamenduan, espero den bezala, arrakasta lortuz gero, aurrerantzean beste hainbat kasutan ere erabili ahal izango da, orain artean sendaketa zaila eta konplikatu zuten egoeraren tratamendua erraztuz ●

◆ JABIER AGIRRE

Donostialdea

Goitik behera begira

■ Itsasoa harrotzen denean, olatuz astintzen ditu bisitariak.

■ Donostia udako gau gorrian.

Donostian ibilian hasten bagara eta ezker-eskuin begiratzen badugu, Urumea ibaia zeharkatzen duten hiru zubiak (eta laugarren berria) ikusiko ditugu, Portutik abiatu eta Kontxako badia zeharkatuko dugu eta ez bagara nekatu Ondarreta hondartzara helduko gara.

Goitik behera begiratu nahi badugu berriz, Igeldo mendira igo behar dugu eta ahaztu gabe baita Urgullera ere. Behekoak ez dizu huts egingo.

DONOSTIA (II)

ALDE ZAHARRA

Alde Zaharra ez da hain zaharra, 1813. urtearen ostean berreraiki baitzen. Abuztuaren 31 kaleko 42 eta 44 zenbakidun etxeak hiriko zaharrenetakoak dira. Bertako ezaugarriak nabarmenena kaleetako giroa da. Alde Zaharraren bihotza 1722ko Konstituzio plaza da, lehenago zezenplaza izandakoa (zenbakidun balkoiak mantentzen ditu). Bertan XIX. mendeko Udal liburutegia dago, 1947. urtera arte Udaletxe izandakoa, marmolezko eskailera bat, hiriko armataria eta San Sebastian jaiari hasiera ematen dion erlojuarekin.

Porturantz, bi kale harantzago Kale Nagusia dago, eta kalearen hasieran (edo amaieran), XVIII. mendeko Santa Maria basilika edo Koruko Andra Mari barrokoa, hiriko zaindaria. Hasieran erromaniakoa zen eta XVI. mendean zenbait ezaugarri gotiko bereganatu zuen. Aurrealdeak erretaula itxura du, Amerikako eliza kolonialen antzekoa (Karaseko konpainiak ordaindu zuen). Barrualdean aldiz, gurutzeria-sabai gotikoa eta aldare txurrikeresko (Kontsulatua), barroko (San Pedro) eta neoklasikoa (La Soledad) ditu. Aldare nagusia Koruko Andra Mari eta San Sebastian agertzen dira. Harlanduko koruan XIX. mendeko organoa. Elizaren ezkeralderantz, Abuztuaren 31 kalean, San Bizente eliza dago, hiriko zaharrena (XVI. mendeko gotikoa), Berpizkundeko aldare nagusiarekin.

Kale amaieran, Zuloaga plazan ezkerrean, San Telmo Museoa dago, XVI.

mendeko antzinako dominikoen Berpizkundeko abatetxean. Arkitektonikoki klaustroa eta Jose Maria Sert-en fresko hantzia nabarmentzen dira, eta erakusketan hilarri diskoidalak eta Ignacio Zuloagaren gela.

KAIA ETA URGULL MENDIA

Alde Zaharrean zehar ibili ostean porturantz itzuliko gara. Kaiko pasealekuan, txalupa eta itsasontzi koloretsu eta arrantzale itxurako etxe eta jatetxe artean ibiliko gara. 1866an beste batzuk salbatzearen bere bizia galdu zuen "Aita Mari" arrantzaleari eskainitako estatua eta plaka ere bide horretan dira.

Amaieran, Museo Ozeanografikoa edo Aquariuma dugu. Dozenaka itsas espezie dabilta eraikineko uretan eta euskaldunen eta itsasoaren arteko lotura estua ere erakutsiko digute Aquariumean. Kostalde honetan harrapatutako azken balearen eskeleto galantak egingo digu agurra.

Metro gutxi batzuk eginda, kale horretako 24. zenbakian dagoen Itsas Museoa ikusiko dugu. Museo hau euskal itsas arkitektura, tresna eta industriaz arduratzen da.

Aquariumetik gertu, Gaztelurako Igoera izeneko bidetxoa dugu, Urgull mendi parkeraino oinez eramango gaituen. Ibilerak polita da, eta goian "La Mota" gotorlekua, itzelezko Bihotz Sakratuaren estatua eta hiriko ikuspegi ederra ditugu. Orain bide beretik kaira edo beste batetik San Telmo museora jaitziz, Paseo Berria ederrean zehar, itsaso ondotik, mendia inguratu dezakegu.

KORTAZAR ZABALGUNEAK

Boulevardreko Zumardiak Alde Zaharra eta hiri modernoa banatzen ditu. Abiatu berritan Alderdi Ederreko lorategiak ditugu eta bertan, lehen kasinoa izandako Udaletxea, 1882an eraikia. Boulevardaren amaieran Urumea ibaiarekin egingo dugu topo, eta noski, bere gaineko zubiekin. Gure aurrean duguna Zurriola edo Kursalekoa da eta elementurik bereizgarrienak farola modernistak dira. Hementxe bertan irailean Zinemaldiko

■ Kaiak antzinako Donostia ekartzen digu gogora.

ABENDUAK 1 || **BILBO** AYALA ANTZOKIAN || 18:00ETAN
ABENDUAK 2 || **TOLOSA** BEOTIBAR PILOTALEKUAN || 17:00ETAN

Euskal

Herriko

Bertsozale

Elkartea

BILBO

ABENDUAK 1, larunbata

18:00etan

AYALA ANTZOKIAN

BERTSOLARI TXAPELKETA NAGUSIA 2001

TOLOSA

ABENDUAK 2, igandea

17:00etan

BEOTIBAR PILOTALEKUAN

www.bertsozale.com

Laguntzailea:

ARGIA

izar guztiek ostatu hartzen duten Maria Cristina luxuzko hotela dugu, Turismo Bulegoa, eta baita Victoria Eugenia antzokia ere. Honen aurrealdeak, 1909koa, Berpizkundeko kutsua dauka, elementu platereskoekin batera.

Antzokiaren albotik, Urumea atzean utzi eta hiri modernoko bihotza den Gipuzkoako plazara ailegatuko gara. Enparantza txiki honetan, ahatedun lakutxo baten inguruan, landare eta zuhaitz askoren artean, lore-erloju bitxi bat eta sabai zerutarra irudikatzen duen tenplutxo ikusiko ditugu.

Plazaren alde batean Gipuzkoako Diputazioaren egoitza dugu. Aurrealde neoklasikoa Urdaeta, Elkano, Okendo, Lezo eta Legazpi itsasgizon eta bidaiari gipuzkoarren estatuek koroatzen dute. Ondoren, Urumea itzuli eta beste bi zubiak gertutik behatuko ditugu: Santa Catalina (ehunka urtetan zubi bakarra, 1870an harriz berreraiki zen, estilo neoklasikoan) eta Maria Cristina (Pariseko Alejandro III.a zubian inspiraturik, 1904an egina, lau obelisko ikusgarri ditu, eta bakoitzean eskultura multzoa). Berriz ere kaleen artean sartuz, segituan Artzain Onaren plaza eta katedralera helduko gara. 1897an inauguratua, neogotikoa da. Honen aurrealdeko Loiola kaletik Alderdi Edererantz itzuliz, urrunean Alde Zaharreko Santa Maria ikusenezake (trafikorik eta jenderik ez badago noski). Tartean Askatasunaren Etorbidea zeharkatuko dugu.

KONTXAREN PASIALEKUA

Donostian politena, erakargarriena, eta jada berez hiria bisitatzeko nahikoa arrazoi, Kontxako badia da. Osotasunean behatzeko lekuri egokiena Cervantes plaza izan daiteke, Askatasunaren Etorbidea eta Urbieta kaleak topo egiten duten kantoian: eskui- nean Urgull mendia, goian Bihotz Sakratu erraldoia duela, eskui-

nerago (baina askoz hurbilago) Udaletxea, aurrean Santa Klara uhartea eta itsaso zabala, eta pixka bat ezkererago Igeldo mendia.

Ondarretara bidean ez ahaztu Kontxako baranda zuria begiratzea, nahiz eta makina bat aldiz argazki eta postaletan ikusi dugun denok. Ondarreta eta Kontxako hondartzak "Pico del Loro" k banatzen (edo lotzen) ditu. Ezin esango dugu euskaraz Loroaren Moko denik mutur hau. Dirudienez gain honetan garai batean Loretoko Ama Birjinaren ermita zegoen eta euskaraz Loretopeko deitzen zioten askok lur muturrari. Gain horretan Miramar jauregia dago. Maria Cristina erreginarentzako estilo ingelesean eraikia, gaur egun kultur ekintza garrantzitsuen egoitza da. Lorategiek (egunez zabalik) hiriko behatoki onenetariko osatzen dute.

Ondarretako hondartzaren ondoko lorategiak ere oso atseginak dira, bertako Maria Cristina eta "Zeharki" eskulturekin batera. Azkenik, pasealekuaren muturrean, Txillidaren "Haitzen Orrazia" ospetsura iritsiko gara.

IGELDO MENDIA

Igeldo mendia, talaia ederra da. Bertara Itsasargiko pasealekutik igoko gara. Jolas parkearen alde batean ozeano amaitezina eta bestaldean Donostiako hiria, Kontxako badia eta inguruko mendiak bezalako panorama ikusteko aukerarik eskaintzen duen begiratoki gutxi egongo dira.

Bertara funikularrez ere igo gaitezke, eta bertan jolas parkean ibili. Honek mende hasierako zenbait instalazio mantentzen du, hala nola, "mendi suitzarra".

Esandakoa, Donostia bisitatuz gero, Igeldora ez igotzea agian Euskal Herrian goza dezakegun ikuspeirik ederrenari uko egitea litzateke.

Informazio Praktikoa

DONOSTIA

Erakarpen eta Turismo Zentrua (CAT):

Reina Regente. ☎ 943- 48 11 66.

Udaletxea:

K/ Ijentea. ☎ 943- 48 10 00.

Ertzaizaintza:

Infanta Cristina. ☎ 943- 31 02 70.

Udaltzaingoa:

Larramendi 10. ☎ 943- 45 00 00.

Larrialdia:

SOS Deiak. ☎ 112.

Sokorru Etxea. ☎ 943- 46 63 19.

Arantzazu Hospitala. ☎ 943- 00 70 00.

Postetxea:

K/ Urdaneta.

Telefono publikoak (mintzatokia):

K/ San Martzial 29.

Bankuak:

Kutxa eta Caja Postal- Garibai kalean.

Kotxe-tailerrak:

Talleres Lauren- Tejeria 26 (Egia).

☎ 943- 27 67 67.

Midas Motor- Gran Via 30. ☎ 943- 27 51 91.

Udal Garabia:

☎ 943- 32 06 58

Kotxeak alokatzea:

Hertz- Zubieta 5. ☎ 943- 46 10 84.

Avis- Triunfo 2. ☎ 943- 46 15 56.

Arropa garbitzeko:

Lavomatique- Iñigo 12 (Alde Zaharra).

Oroigarriak:

Bel's (opariak)- Zabaleta 14.

Ganbara (antzinarako gauzak)- Easo 19.

Michael's (bitxidenda)- Abuztuaren 31, 11.

Jatorduan:

Arzak Jatetxea (Egile sukaldaritza)- Alto de

Miracruz 21.

Akelarre Jatetxea (Egile sukaldaritza)- Orkolaga

Aita 56.

Casa Nicolasa Jatetxea (sukaldaritza fina)-

Aldamar 4.

Rekondo Jatetxea (sukaldaritza fina)- Igeldo

Pasialekua 57.

Arriola Erretegia- Reyes Catolicos 9.

El Horno de Aranda (erretegia)- San Martzial 50.

Alotza Jatetxea (ohiko sukaldaritza)- Fermin

Calbeton 7.

Urbia Jatetxea (ohikoa)- Portua 7.

Anastasio Jatetxea (ohikoa)- Easo 19.

Aldanondo Jatetxea (ohikoa)- Euskalerria 6.

Amara Berri Sagardotegia- Isabel II, 4.

Donostiako Sagardotegia- Enbeltran 5.

Itxaropena Sagardotegia- Enbeltran 16.

Bar Iturrioz (pintxoak)- San Martin 30.

Bar Bergara (pintxoak)- General Artetxe kalea 8.

Janburger Jatetxea (fast-food)- Miracruz 20

(Gros).

La Mamma Mia Pizzeria- San Bartolome 18

La Oka Self-Service- San Martin 43.

Sopitos Jatetxea mexikarra- Prim 30.

Jan eta lo egiteko:

****Hotel Maria Cristina- Okendo 1. ☎ 943-

42 49 00. Logela bikoitza 45.500-74.500 pzta.

****Hotel Londres y de Inglaterra- Zubieta 2. ☎

943- 44 07 70. Logela 18.600-24.700 pzta.

***Hotel Niza- Zubieta 56. ☎ 943- 42 66 63.

Logela 14.100-16.500 pzta.

La Sirena Aterpetxea- Igeldo Pasialekua 25. ☎

943- 31 02 68.

Ulia Mendii Aterpetxea- Ulia pasialekua 299. ☎

943- 32 01 78.

Lo egiteko:

***Hostal Buena Vixta- Igeldo Auzoa. ☎ 943- 21

06 00. Logela 6.000-7.500.

**Hostal Urumea- Getaria 14. ☎ 943- 42 46 05.

Logela 7.400-7.800 pzta.

**Hostal Fernando- Pl/ Gipuzkoa 2. ☎ 943- 42

55 75. Logela 4.600-6.200.

**Hostal Comercio- Urdaneta 24. ☎ 943- 46 44

14. Logela 3.500-5.000.

*Hostal Eder 2- Boulevard 16. ☎ 943- 42 64 49.

Logela 4.600-7.500 pzta.

**Pensión Kaia- Portua 12. ☎ 943- 43 13 42.

Logela 5.000-8.000 pzta.

**Pensión Urkia- Urbieta 12. ☎ 943- 42 44 36.

Logela 3.800-5.500 pzta.

Igeldo Kanpina- Pedro Orkolaga Pasialekua

(Igeldo). ☎ 943- 21 45 02.

Izen Eder Nekazal Etxea- Landarbaso auzoa. ☎

943- 58 00 11. Logela bikoitza 6.000 pzta.

Denborapasak

Kike Amonarrizen
Umorea

SUTEA ETXE ZURIAN

Duela gutxi sute batek Etxe Zuriko liburutegi osoa erre omen zuen.

George Bush presidentearen atsekabea eta pena izugarriak omen ziren: bere bi liburuak erre ziren eta bat oraindik erabat margotu gabe zeukan!

HAURRAK MAYOR OREJARI

Azken hauteskunde kanpainan gertatu omen zen Gasteizko eskola batean.

Hamaika kamera eta beste horrenbeste kazetari atzean zituela sartu omen zen Mayor Oreja Gasteizko eskola ezagun batera. Zuzendariak eta bertako irakasle batzuk instalazioak erakutsi eta 8 urtekoen gelara sartu omen zuten.

Orduan Mayor Orejak irakasleari:

- Galderaren bat egin al diezaieket haurrei?

- Bai noski! - erantzun zion irakasleak, barrutik, hautagaiak zer galdetuko eta haurrek zer erantzungo bel-durrez egon arren-.

- Ea zuk zerorrek! -motots luzeko neskato bati- Esango al zenidake zein den zure ama sakratua?

Eta neskatoak:

- Espainia!

- Oso ondo! -Mayorrek-. Eta aita?

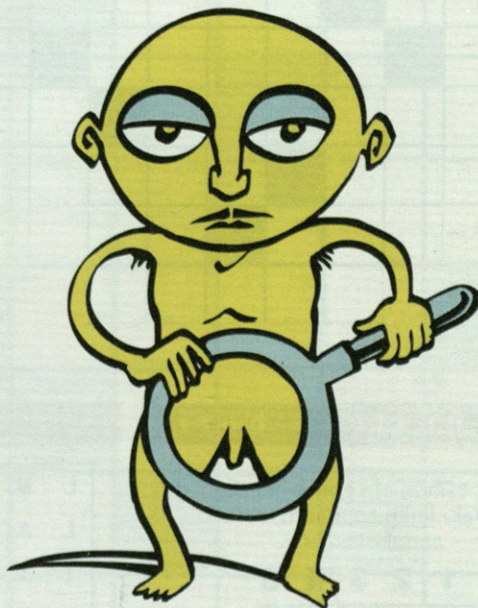
- Euskal Herria!

- Oso ondo! Oso ondo! -Mayor guztiz aztoratuta eta emozionatuta-. Haur hau eredugarria da. Honelakoa beharko luke Euskadiko irakaskuntza osoak.

Eta neskatoari zuzendurik:

Asteko Lokuzioa

TXITXARRILO PELAJIKOA

Zakil txikitxua

HAUEK DENAK BERDIN: MARRAZOA DELAKOAN
HARROTU ETA TXITXARRILO PELAJIKOA
ERAKUSTEAN LOTSATU

PITO PEQUEÑO / PETITE BITE/TINNY DICK

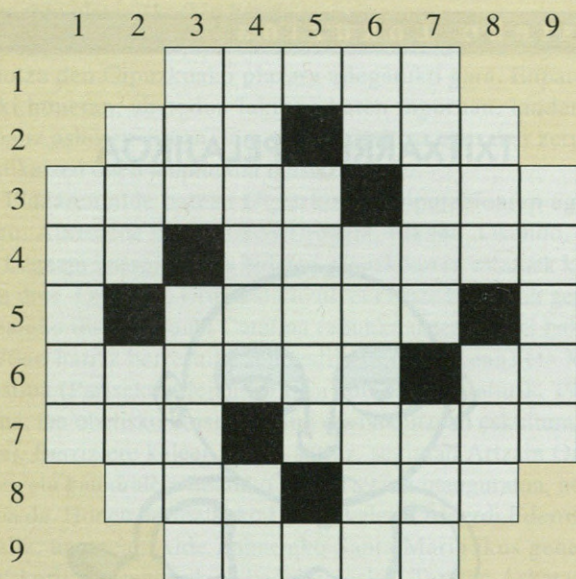
2A2PIAK
BATMAN

- Zer edo zer eskatu nahi al duzu neskato?

- Bai! Denbora batez behintzat, aitak ama bakean uztea nahi nuke.

Hitz gurutzatuak

EZKER ESKUIN

- 1.- Geldo, ahul. 2.- Naizen honek. Galdu aditzaren infinitiboa. 3.- Emakume izena. Harria. 4.- Non atzizkia. Bizkaian, azeriak. 5.- Röntgen. Segada. Uranioa. 6.- Arrain mota. Erbioa. 7.- Euskaraz eta kitto! Irten. 8.- Norat atzizkia. Soto. 9.- Arabiako estatua.

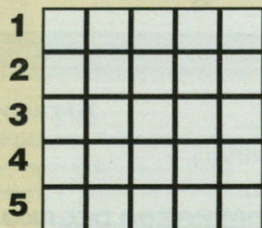
GOITIK BEHERA

- 1.- Soldata. 2.- Zein lekutan. Galdetzaile bat. 3.- Oinaze. Oiloak arrautzen gainean jarriak txitatzen. 4.- Pluralean, hegazti mota. Tantalioa. 5.- Tona. Arazoa. Kontsonantea. 6.- Begiaren erdian. Donostiako badia. 7.- Euskal mitologiako jeinua. Eako biztanle. 8.- Bizkaiko ibaia. Gaixo. 9.- Alokairua.

Ekar bosteko hori!

Ezker eskuin eta goitik behera, zenbaki bakoitzean hitz bera aterako zaizu

1 2 3 4 5

1. Tente, zut. 2. Izama. 3. Karta jokoa. 4. Norabait. 5. Arabiako estatua.

Letra Zopa

U D A N A N A S N E L J O E D M
L A B I P H P U S I M L T A I A
I A N Z X A A F O N K U I T G O
T N U K I T A K O D I K O U S T
I A A E T X I R I M O I A A L E
R N A D U N A L O H U K R K A P
P A P A I A Z E A R A R G A I U
A B I R A N K U A T E S T A S A
U Z E T D U P I E D E D U E R I
T D E A O G N A M H E Z H K I R

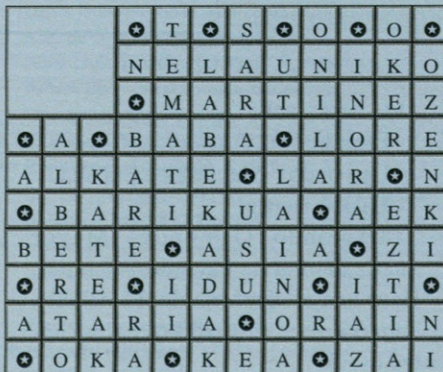
Aurki itzazu letra zopa honetan 8 fruitu tropikalen izenak. Hitzak ezker eskuin, goitik behera edo diagonalean azalduko zaizkizu

Aurreko asteko soluzioak

AUTUKZEUBEREDZAL
TNISAMKDAAEKAMON
AAMLDAAETUNT LAUIR
IONDOOMASDINARRA
AIKELIBERAORIANF
IZDRATUASUSLISKR
LPAOARKIFORMABEI
ETSDAMETNAROSRNE
SEOBARLEASZRDERT
PEZETAUTLAIUTATA

8ko txikian

1. Bikarioa. 2. Ariketak. 3. Besaulki. 4. Bikoitza. 5. Atezaina. 6. Animalia. 7. Zilborra. 8. Izartsua. 9. Erauntsi. 10. Atxilotu. 11. Gezurtia. 12. Goitizen.

Hitz gurutzatuak

Ezker eskuin: 1. Atun. Goiz. 2. Nau. Sarri. 3. IM. Lor. Ar. 4. Sakelak. 15. Lar. Bil. 6. Z. Irainak. 7. IS. Ala. Go. 8. Gazte. Zuk. 9. Arau. Kino.

Goitik behera: 1. Anis. Ziga. 2. Tamal. Sar. 3. Uu. Kai. Za. 4. N. Lerratu. 5. Sol. Ale. 6. Garabia. K. 7. Or. Kin. Zi. 8. Ira. Lagun. 9. Ziri. Koko.

K A L E A
A R A T Z
L A K E T
E T E N A
A Z T A L

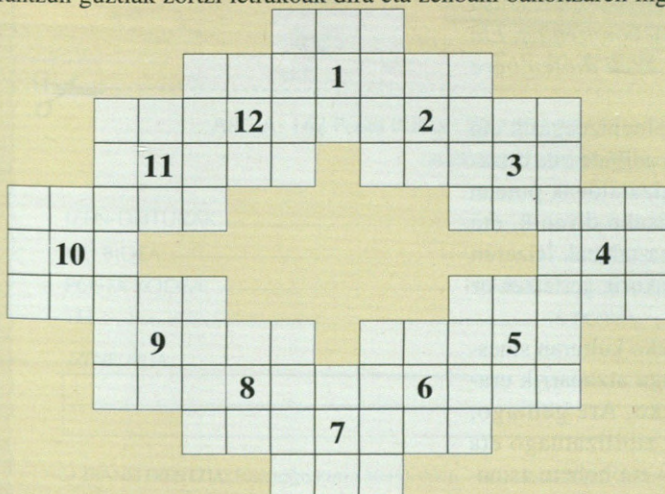
Hitz Gezidunak

	Nafarroako bailara	Nafarroako herria	Artesitu	Usaina	Nuen, hari
	Eginbehar	Har ezak!	Potasioa	Errep., txori mota	
	Infin., lortu		Har ezazu!		
	Niri		Biharamun		
Deitura	Bizkaiko herria	2000n		Hizki grekoa	
Izena	Airea	Nork atzizkia		Pl., landare mota	
Putreak			Moztu		Marka, zeinu
Landare mota			Perukoa		
		Röntgen	Bokala	Gizon izena	
		Bokala	Zango atal	Interjekzioa	
Likido sukoia				500	Potasioa
Tenisean, sake-tanto				Jainko egiptoarra	Infusio mota
		Potroak erauzi			
		Nitrogenoa			
Kartutxoak eramateko gerrikoa			Ahuntzaren ar		

Pertsonaia: Real Sociedad futbol taldeko entrenatzailea

8 ko Txikian

Erantzun guztiak zortzi letrakoak dira eta zenbaki bakoitzaren inguruan kokatu behar dira. Hitzak ordu orratzen arabera bideratu behar dira, beti ere zenbakiaren gaineko lauki txikitik abiatuta.

- 1.- Pl., gainazal baten neurria
- 2.- Mea
- 3.- Nabari
- 4.- Arbola
- 5.- Hiru egun barru
- 6.- Ama denaren nolakotasun
- 7.- Bizkortu, indarberritu
- 8.- Egun, aste eta hilabeteen zerrenda
- 9.- Orain bertan
- 10.- Goraipamen
- 11.- Karraskari mota
- 12.- Hots jarraitua eta arina

ALBERTO ELOSEGI

TERE IRASTORTZA

“Gizakiok, mendebaldeko kulturaren sinestuta gaudenagatik, ez dugu atzaparririk erabiltzen elkarri erasotzeko. Are gehiago, orduan eta gure buruak zibilizatuago eta heziagotzat hartu, orduan eta hobeto asmatzen dugu elkar jo gabe min egiten. Eta aspaldian, ondo dakiguna zera da inori min egitekotan bihotzera jo behar dela, artaz eta zuzen, bihotza dutenei, kuantu!”

KARRAMARROENA

Aurreko batean, hipermerkatu horietako bateko arrandegian bizirik antzeman nituen itsaskari batzuk. Hurreratu orduko jabetu nintzen askok eta askok horren gustuko dituzten perzebe eta ez dakit zer nolakoak zirena. Gerturaturik, konturatu nintzen zinta gorri batekin atzaparrak lotuta zeuzkatela. Antza denez, oso agresiboak omen dira eta elkarrekin borroka batean hasten direnean, erabat itsusiturik edo gertuko dira saltzeko.

Arrandegiko txandan, itsaskarien begirada larri eta hoztuari ez erreparatzeagatik, zer suma jarri nintzenean, behin lehorreko batek kontatutako pasadizoa berritu nuen.

BA OMEN ZEN behin gizon bat itsasertzean karramarroak biltzen ari zena. Karramarro horiek harrapatu ahala pote handi samar batera botatzen omen zituen banan-bana. Potea, orde, estali gabe omen zeukan. Inguruan zebilen mutiko batek hurbildurik, herabe, esan omen zion: *“Aizu gizona, estali gabe duzu pote hori eta hainbesteko lanarekin jasotako karramarroek ihes egingo dizute”*. Eta gizonak, bere lana utzita, erantzun omen zion: *“Begira, mutiko, zer ikasi dudan lanean ari naizen urteotan. Karramarro bat potean gora abiatu orduko besteei gora egiteko grina sortzen zaie eta aurreneko karramarro horrek ia goiko ertza iristear daukanean, gertuen daukanak eraso egin eta, atzera, barrenera botatzen du. Eta hara nola elkarri galarazten dioten bere kartzelatik ateratzea”*.

Giza-darwinismotik aldentzeagatik eta honen aurkako beste mila adibide bila ditza-keenez, ez noa esatera gizataldeak potean dauden karramarroen gisako direnik, eta ezta, herio egoeratan, giza-taldeak leizeren batean daudenean, horrelakorik gertatzen ez denik ere.

Gizakiok, mendebaldeko kulturaren sinestuta gaudenagatik, ez dugu atzaparririk erabiltzen elkarri erasotzeko. Are gehiago, orduan eta gure buruak zibilizatuago eta heziagotzat hartu, orduan eta hobeto asmatzen dugu elkar jo gabe min egiten. Eta

aspaldian, ondo dakiguna zera da inori min egitekotan bihotzera jo behar dela, artaz eta zuzen, bihotza dutenei, kuantu! Eta horretarako bada, aspaldion, sekula ez bezala erabiltzen den atzaparra: zurrumurrua.

ZURRUMURRUA -eta ez dakit nola definitzen duen hiztegiak- hitz egin behar ez denaz hitz eginazteko biderik egokienetakoa da. Zurrumurrua da lotsagabeek gupida gabe besteak lotsatzeko erabiltzen duten tresna. Zurrumurrua, heriotze zibila da. Inork ez daki zeinek eman dion hasiera. Inork ez du aurpegirik ematen, eta errepikatzearen poderioz egia bilakatzen da. Zurrumurruak guztiak berdintzen ditu eta ezer frogatu beharrik ez dagoenean ezer ukatzetik ez dagoenez, guztiak bihurtzen gaitu lotsagabe.

Edonola, karramarro eta gizakien artean badago beste alde bat. Batzuetan gizakiak geu sartzen gara potera, potetik kanpo dagoenaren hitzetan, ideologian, euskaltzaletasunean edo ez dakit zertan sinestuta. Eta horren ondorioz, potez kanpo dagoenaren errainuak itzala kentzen digu, ezer ez garelakin sinestaraztea lortzen duenean, karramarro garelakin sinestaraztea lortzen duenean.

Horraino iritsi ziren nire burutazioak. Arrandegian txanda eman zidaten. Arrainen begiek ezereza islatzen zuten. Erruki nintzaizen eta beste bati eman nion txanda ●

Bidalketa gasturik gabe

ARGIAren egutegia 2002

Tuterako ARGIA ikastolarekin

Salneurria: **Egutegia 950 pta.** (100 pta.ko laguntza barne)
Egurrezko taula 7.500 pta.

ARGIAren egutegia erosiaz, 100 pta. Tuterako ARGIA ikastolarentzat.

2002ko egutegiak eguneroko informazio erabilgarriaz gain (eguzkia, ilargia, santutegia, euskal izendegia) irakurgai berriak dakartza, guztiak ARGIAko kolaboratzaile kualifikatuenean prestatuak:

Bentak (Muskilda Tellabide)
Bertoak (Martin Aramendi)
Dantza (Jon Maya)
Errezetak (Onintza Enbeita)
Europako Batasuna (Izaskun Jauregi)
Euskal diaspora (Joseba Etxarri)
Euskal izenak (Mikel Hoyos)
Euskal txokoak (Iosu Etxaniz)

Futbola (Jaione Aizpuru)
Jakingarriak (Joxerra Aizpuru)
Komikiak (Iosu Etxaniz)
Landareak eta zuhaitzak (Jakoba Errekondo)
Musika (Joxemi Saizar)
Osasuna (Jabier Agirre)
Txistea (Kike Amonarriz)

ESKAERA ORRIA

ARGIA: 142 Posta Kutxa • 20.160 LASARTE-ORIA • Tel.: 943371545 • Faxa: 943361048

e-posta: denda@argia.com • www.argia.com

IZEN-DEITURAK: _____

HELBIDEA: _____

POSTA KODEA: _____ HERRIA: _____ HERRIALDEA: _____

TEL.: _____ E-POSTA: _____

IZENBURUA

PREZIOA

ALEAK

GUZTIRA

☐ **TRANSFERENTZIA:** Euskadiko Kutxa 3035 - 0036 - 14 - 0360048647 Ondorengo datuekin batera ingresoaren agiriaren kopia bidali behar da

☐ **KONTUA:** TITULARRAREN IZEN-DEITURAK _____ N.A. / N.I.F. _____

KONTU KORRONTEA/LIBRETA

Entitatea

Sukurtsala

K.D]

Kontu zenbakia

Kontu zenbakia

Opari hau zain duzue Durangon!

*Soilik ARGIAren harpidedunontzat
Zuen fideltasuna eskertuz!*

1500eko Europako mapa

48x35 cm. tanto gardenezko paperean inprimaturiko lamina

Harpidedunek jasoko duzuen
txartela, ARGIAren standean
aurkeztu eta 1500eko
Europako mapa eder hau
doan
eskuratuko duzue.

2001eko abenduaren 31 bitartean... ARGIA astekariaren urte beteko harpidetza...

10.000 pta.

500 lib.

Billete hauek euskaraz agurtzeko ARGIAren eskaintza euroa

Harpidetza egiteko

☎ 943 37 15 45 edo harpide@argia.com